

ПОЛИТИКИН

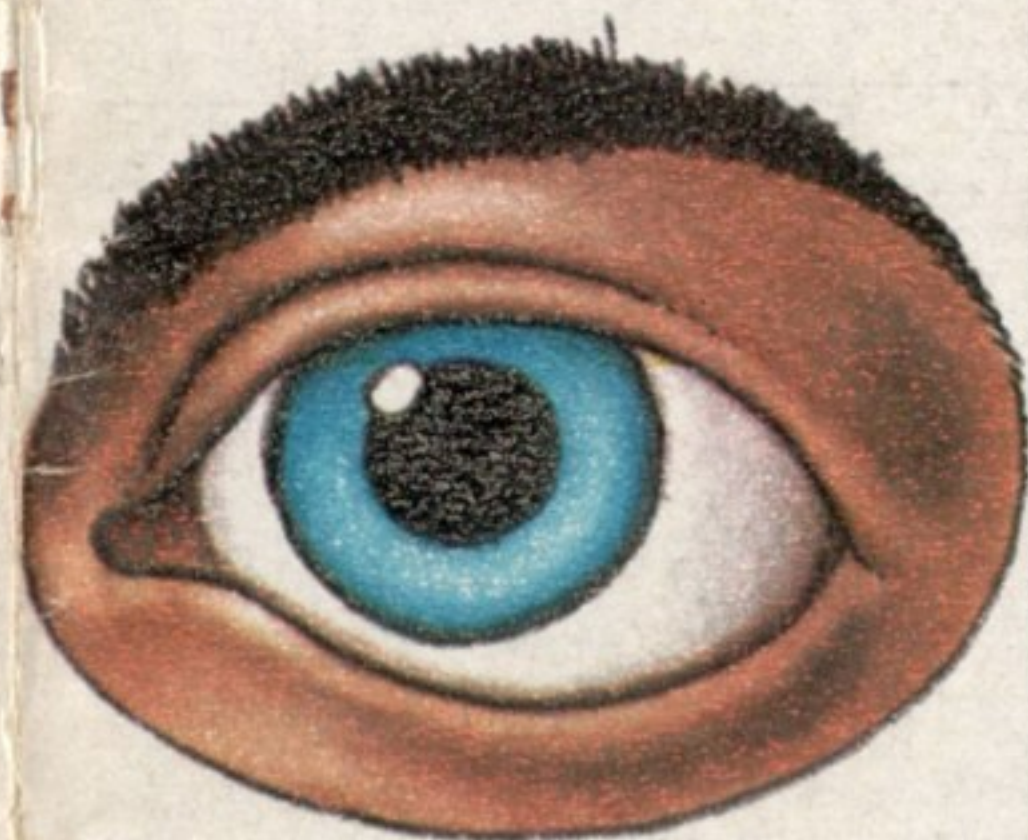
Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 300 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 100 SLT, Македонија 40 ДЕН.
R.S.A. 9 R.

ЗАБАВНИК

1. VII 1994. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ •
ГОДИНА LVI • ЦЕНА 2 ДИНАРА • БРОЈ 2217

ИМАЈУ
ЛИ
ЉУДИ
ТРЕЋЕ

ПОКЛОН
ТЕРМО-
ПРЕСЛИКАМ

Soko
Štark

ЧИЧИЦА

ЧСД
БЕОГРАД

За све од 7 го 77

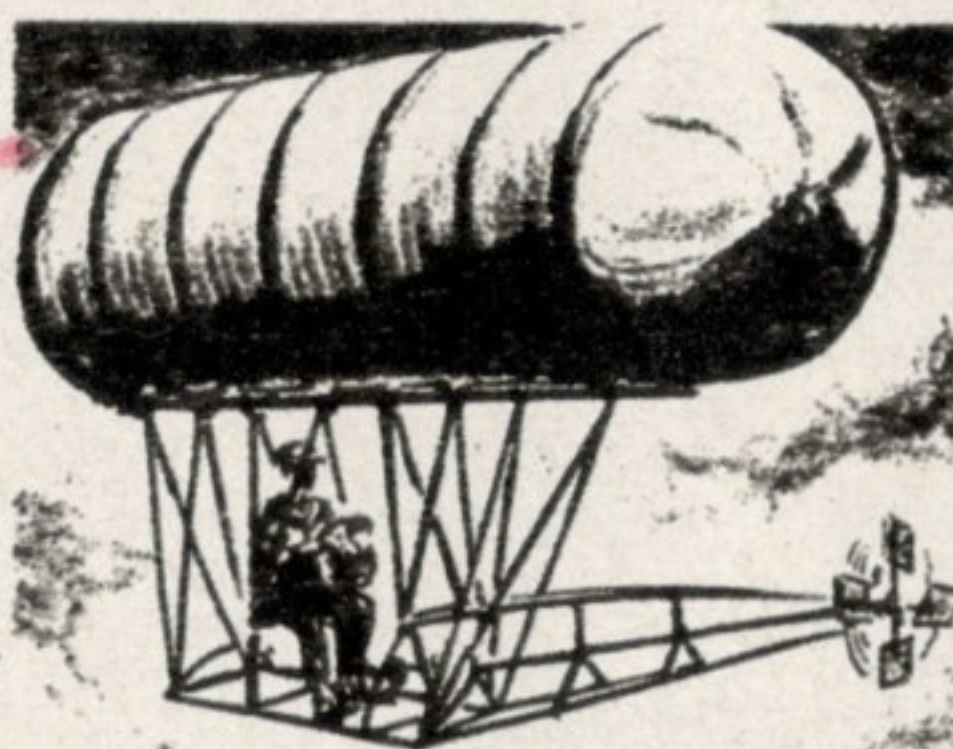

КАНАДСКА ЈЕЛА

ЈЕ ВЕОМА БОГАТА
ВИТАМИНИМА И
ЈОШ СУ КАНАДСКИ
ИНДИЈАНЦИ ЗНА-
ЛИ ЗА ЊЕНА ЛЕ-
КОВИТА СВОЈСТВА.
ОД ЛИСТОВА СУ
КУВАЛИ ЧАЈ КО-
ЈИМ СУ ЛЕЧИЛИ
СКОРБУТ, БЕРИ-
БЕРИ И ОСТАЛЕ
СМЕТЊЕ ПРОУЗРО-
КОВАНЕ НЕДО-
СТАТКОМ ВИТА-
МИНА.

ОРАО СА КРУНОМ

НА ГЛАВИ ИМА
УКРАСНА ПЕРА
РАСПОРЕЂЕНА
ТАКО ДА ЛИ-
ЦЕ НА
КРА-
ЊЕВ-
СКУ
КРУ-
НУ.

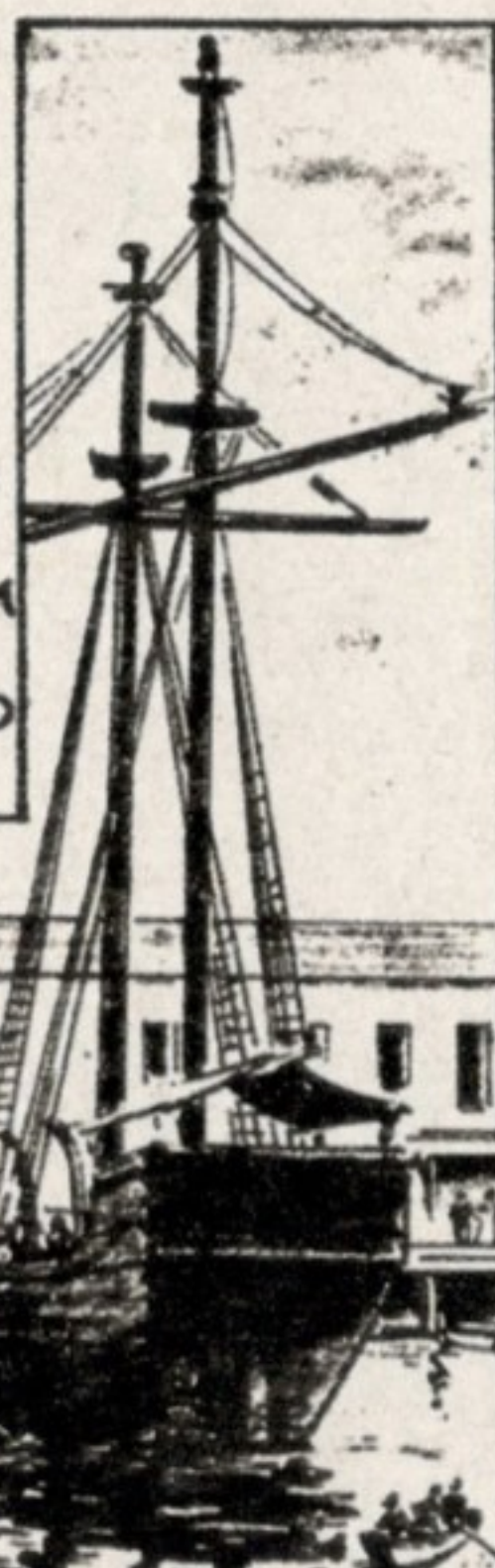
ЛЕТЕКИ БИЦИКЛ

ПРОФЕСОР Ч. Ф.
РИТЧИЛ ИЗ ХАРТ-
ФОРДА (ДРЖАВА
КОНЕКТИКАТ, САД)
1878. ЛЕТЕО ЈЕ ЧИ-
ТАВ САТ ВАЗДУШНИМ
БАЛОНОМ ЧИЈИ СЕ
ПРОПЕРЕЛ ПОКРЕТАО
ПОМОГУ ПЕДАЛА
БИЦИКЛА.

КОСМОНГДАЕ

ЈЕ АСТРОНОМСКА
ОПСЕРВАТОРИЈА
У КЈОНГЈУ
(КОРЕЈА)
ПОДИГНУТА
ЈОШ У 7. ВЕКУ.

ЈЕДРЕЊАК Еуфимија

БИО ЈЕ ПРВИ
ЗАТВОР У
САН ФРАН-
ЦИСКУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● у великој еколошкој експедицији на Хималаје која треба да почне овог лета и траје до јесени идуће године учествоваће Индија, САД, Велика Британија, Русија и Кина. Учесници експедиције ће, поред осталог, у обавезном програму имати и двадесетак спортских дисциплина међу којима ће бити летење балоном и вожња бициклом.

●●● удружење библијских друштава саопштило је да је до половине фебруара ове године Библија преведена, делимично или у целини, на 2.062 језика од укупно 6.000 колико се, кажу, говори на нашој планети.

●●● Џи Џоји, омиљена играчка дечака, прославио је свој тридесети рођендан носећи „Хасброу“, фирми која га прави, и трећу милијарду долара прихода. До сада је направљено 220 милиона комада војника-играчке коју, како је показала анкета спроведена у САД, домовини Џи Џоја, поседује чак 60 одсто америчких клинаца.

●●● корњаче рођене на плажама југоисточног дела Сједињених Америчких

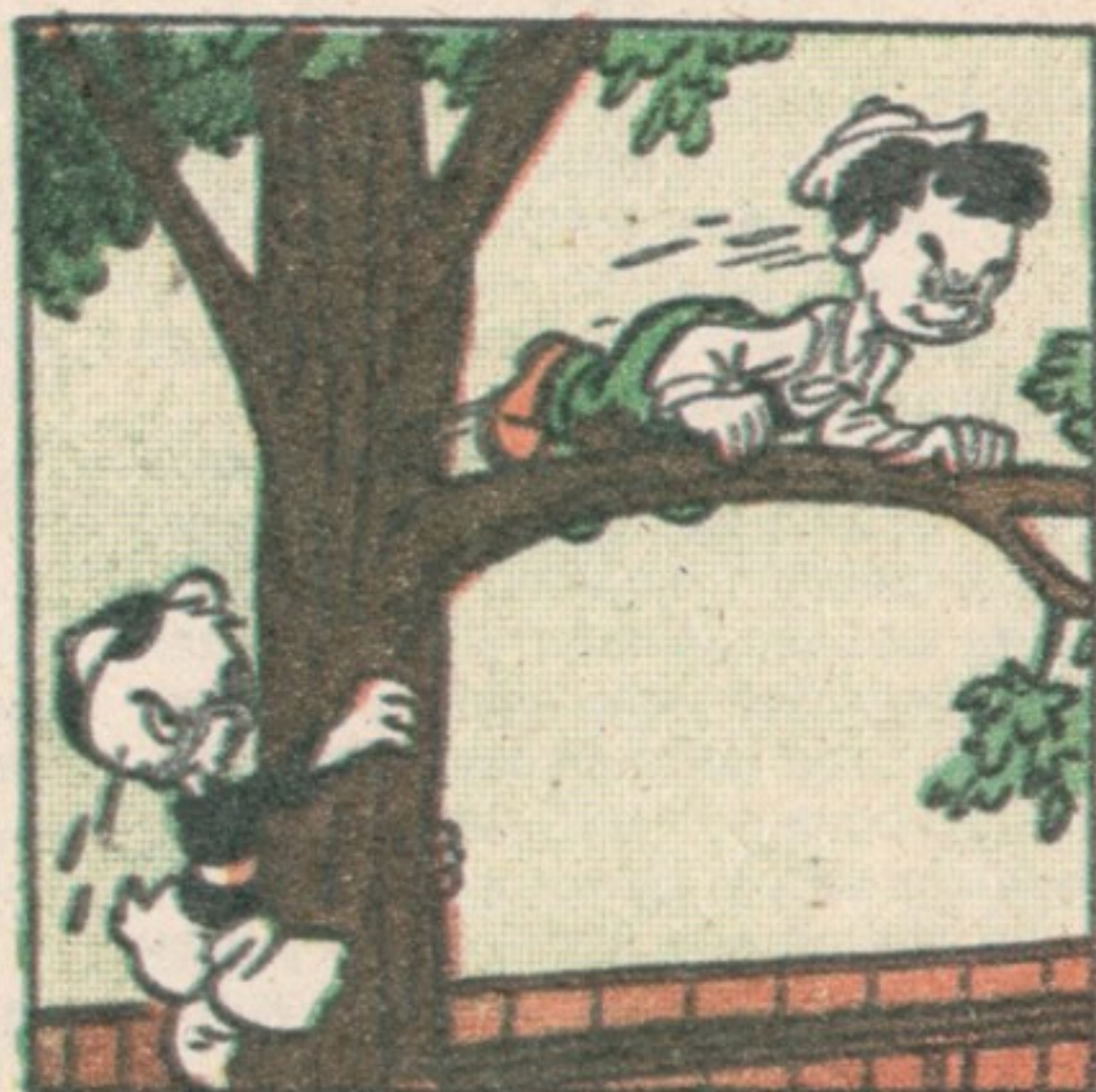
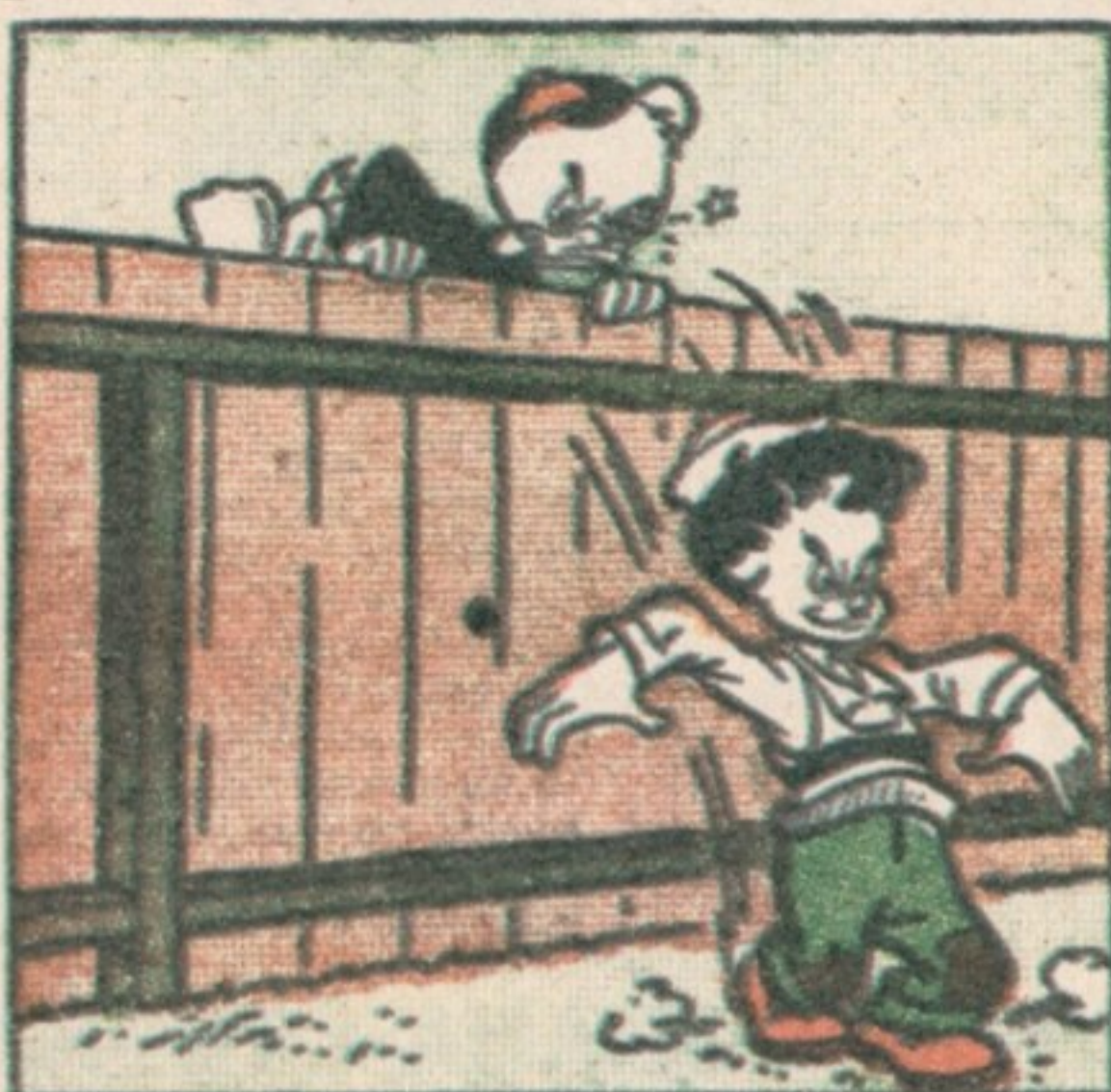
Држава проводе детињство у Медитерану који је удаљен хиљадама километара, показују најновија истраживања. Исто тако утврђено је да су многе младе корњаче нађене у западном Медитерану, рођене у источном Атлантику, на обалама Флориде, Џорџије и Јужне Каролине.

●●● на површини од 51.000 квадратних километара, колико обухвата Костарика, живи око 500.000 биљних и животињских врста, што значи да Костарика има више врста птица и дрвећа него целе Сједињене Америчке Државе. Од тог броја око 365.000 отпада на инсекте од којих већина до сада није била проучавана.

●●● крајем 1990. године вештачким путем зачет је бик Херман који иначе изгледа исто као и његова сабраћа, само што у хромозомима има уграђен ген модификован из људског организма. Ген носи код за производњу протеина лактоферина из хуманог млека и треба да се појави у млеку Херманових женских потомака. Издвојени лактоферин био би драгоцен антибиотик и користио би се за добијања нових генерација јефтиних, високотехнолошких лекова против болести као што су рак и sida.

●●●●● ВУК ЛОПУШИНА, приповест о војевању ●●●●●

НЕ БРУКАЈТЕ СЕ, ТУРЦИ!

Почетак приче налик је правој правцатој бајци, онаквој какве смо читали код Валтера Скота или у сторијама о Робину Худу. Има сличности и са делом песме „Женидба Душанова“, оно кад Милош Војиновић покушава да освоји млетачку принцезу за свог ујака.

На Широкој пољани подно утврђеног Никшића врло је као у кошници. Такмичари су већ заузели своја места у борилишту ограђеном кратким стубовима. Чекао се само долазак бега Мушовића, команданта града. Стигао је на белом коњу, с белим турбаном и црним ћураком који је покривао сапи коња. Дочекао га је поклич из хиљаде грла.

Надметање је могло да почне. На Мушовићев знак писак трубе наткрили равницу. У импровизовану арену упоредо изиђоше две групе. Једну је предводио Хајдар-бег, другу Рустем-бег, сви праћени хором својих навијача. А задатак им је био да у трку копљем скину алку и победу је на другом крају борилишта.

Реч си дао...

Победу је надмоћно извојевао Хајдар-бег са своја два пратиоца. Мушовић је с напором успевао да прикрије радост. Командант не сме да буде навијач, а Хајдар-бег је син његовог брата Мехмеда који је страдао од ускока.

Група момака већ се, стрпљиво чекајући да утихне славље Хајдар-бегових навијача, припремала за ново надметање. Овога пута ваљало је гађати у педесетак мета у облику глава истесаних од дрвета. На свакој је била постављена – црногорска капа. Широка пољана јечала је од готово баражне ватре. Црногорске капе летеле су на све стране. На крају су у игри остала тројица такмичара, сваки с правом да гађа по пет пута. Победио је младић који је погодио четири пута.

Мушовић, заваљен у велике јастуке који су нарочито за ову прилику донети из града, ускликнуо је с нескривеним поносом:

– Вјере ми, данас ни међу Турцима ни међу Власима нема бољег стријелца од овог нашег младог бера!

– Знам ја једног – није успео да отрпи Осман-бег, седокоса старина који је једини смео да, понекад, противречи Мушовићу.

– Ко је тај? – јетко је запитао вођа.

– Вук Лопушина, мој најамник! – мирно је одговорио стари бег.

Подругљив смех разлио се попут морске пене око Мушовићевих доглавника. Сад је и светина утихнула не знајући за разлог ненадане веселости веледостојника.

– Вјере ми, не знам или се шалиш или истину збориш, само знам да се честито

турско оружје неће постидјети пред једним најамником – први је Мушовић успео да обузда смех. – А кад си већ пред свима такву ријеч рекао, част нам налаже да видимо тога Вука.

Уз помоћ штапа, не журећи, подигао се Осман-бег погледом тражећи по гомили неког од својих слуга.

– Ајде, потеци мом имању и реци Вуку да узме танку пушку и похита амо – мирно је саопштио најближем.

Скините капу!

Мало затим, у пратњи двојице Осман-бегових слуга, стиже повисок младић дужег перчина и мирно, некако пркосно, стаде испред Мушовића и његове свите.

– Момче, данас на овој светковини пала је ријеч да си такав стријелац да можеш уграбити славу најбољим нашим младим стријелцима. Ако се усуђујеш да с њима окушаш вјештину, заузми мјесто и почни – обрати му се бег испитивачки га посматрајући стиснутих очију.

– Честити беже, усуђујем се и више него мислиш. Само, у мету са црногорском капом нити могу нити оћу да циљам – у даху рече младић гледајући бега право у очи.

Прича коју је романсирао Боро Вујачић даље вели да је Вук Лопушина од пет хитаца пет пута погодио у белегу. Претходно је са ње скинута црногорска капа. Уместо плеска, пољаном је завладао мук.

Мушовић, зелен од беса, мудро прећута пораз и, као да се ништа није десило, заповеди да се такмичење настави у другим дисциплинама: скоку из места и бацању камена с рамена. Вука Лопушину није честито ни погледао.

МИЛОБРУКЕ ЈОВАНА СТЕРИЈЕ

Шалџива рубрика коју је писао чувени комедиограф по форми је нешто застарела, али по духу нам и данас може бити блиска

Жене су САМОГЛАСНЕ у кући, јер се само њихов глас чује. Али кад мужу прекипи, те и он отвори грло, онда је писмо

Упадицу седокосог Осман-бега пропратио је громогласан смех. Куд најамник, па још Влах, може с Турцима...

Вук је, међутим, гледао час бега, час такмичаре. Кад се и ово надметање привело крају, младић дугог перчина неprimетно се наклонио Мушовићу с молбом да се и он окуша.

Изгледа да је бег само то чекао не би ли се осветио Осман-беговом најамнику за претходну бруку:

– Слободно је, момче, само није прилика да ћеш ту ишта учинити.

Лопушина је и овде убедљиво надвладао претходне победнике. И онда умало

да изгуби главу. Одбио је, наиме, Мушовићев предлог да га прими у царску војску, а светина само што га није растргла. Спасао га је Мушовић речима:

– К себи руке, грађани! Доста срамоте данас носите са ове пољане, ова последња била би вам највећа!

Исте вечери, по савету Осман-бега, Вук Лопушина је побегао из Никшића – претило му је убиство – и отишао у легенду.

Припремио: П. Милатовић

Илустровао: Брана Јовановић

ПОПОВИЋА

ГРАМАТИКА ЉУДИ

Илустровао: Ивица Кољанин

ДВОГЛАСНО. САГЛАСНИХ писмена (слова) у нас нема, јер би било чудо да се Србљи у чему сагласе...

Обично људи употребљавају ВЕЛИКА ПИСМЕНА кад о себи говоре, а кад друге критикују КРИВА...

Људи су обично ЖЕНСКОГ РОДА, девојке ОПШТЕГ, тј. „ко пре девојци, онага је девојка“, а жене су МУШКОГ, јер муж има увек с њима посла...

БРОЈИТЕЛНА (бројеви) важну играју у свету ролу.

Што више капитала ко избројати може, то је важнији, отменији и толико га учтивије сваки предусрета. Чудновато поњатије дају нам НИШТИЦЕ или НУЛЕ, јер саме по себи ништа не вреде. Али, ако им се придодаду цифре, тј. како човек добије новаца, одмах почиње важити, и то све више, колико им се виша цифра придаје. Ово се види отуда што такве човечије НУЛЕ, кад им се цифре одузму, опет ништа не вреде, почем саме нису у стању ништа завреди-

ти. НУЛЕ имају цене само после цифара, а пред цифрама кад стоје, не важе ништа. И то је знак да сви новци нису у стању покрити неспособности наше...

ГЛАГОЛИ долазе од глаголати, то јест говорити. Глаголи су или ДЕЈСТВИТЕЛНИ, кад човек много говори, или су СТРАДАТЕЛНИ, кад зато што је говорио страдати почне...

Какогод што много глагола има који не показују нити ДЕЈСТВИЈЕ, нити СТРАДАЊЕ, тако има људи који нити смрде нити миришу. Ови глаголи зову се СРЕДЊИ, као, на пример, живети, јер онај који само гледа да живи, слабо се кида за рад...

Ј. С. П.

Најређи
материјали
на свету

13.000 ПУТА СКУПЉИ ОД ЗЛАТА

Која је материја најскупља на свету: злато, дијамант, рубин? Ниједна од њих. Врх топ-листе највреднијих изгледа овако: калцијум 48, родијум, галијум-арсеник, скандијум, чији један једини грам кошта на десетине, па и на стотине хиљада немачких марака! При том се, што је још занимљивије, неки од ових материјала добијају из обичног песка, креде или угљеника! Модерни алхемичари у стању су да од природних елемената створе најређе материјале без којих се савремена индустрија не може замислити.

ВЕШТАЧКО ДРАГО КАМЕЊЕ

— До 4.500 марака по граму. Да, добро сте прочитали: толико кошта грам лажног, наравно специјалног, драгог камења. Добија се сложеним процесом (70 одсто светске производње) и на јефтинији начин кад је намењено индустријској употреби. Неки вештачки рубини или смарагди који се користе за прављење накита достижу цену правог драгог камења, 900 марака за карат (1 карат = 0,2 грама).

А цена? Па, цена углавном зависи од количине мучења при њиховом настајању.

Ноша од платине

Тако је, уосталом, одувек: цену једног елемента није одређивало само то колико је редак нити каква су му својства већ и колико је тешко доћи до њега у чистом стању. Узмимо платину. Конквистадори су у 17. веку овај метал донели у Европу из Колумбије где је ускоро откривено да је врло чврст и да не рђа. Међутим, слабо се користио јер се тешко пречишћавао. Од њега су прављени ланци за џепне сатове, оштрице перореза и

Без нових драгоцених елемената, добијених најсложенијим процесима високе технологије, не би било ни ракета с навођењем, ни атомских централа, али ни аутомобила, хране, лекова против рака...

тек кад су у 18. веку топљењем почеле да се одстрањују примесе, могао је, бар из далека, да се приближи злату. А кад се на Уралу натрапало на велика налазишта платине, у коришћењу се и претерало: од овог племенитог метала у Русији су прављене и ноћне посуде!

Од 19. века, кад је откривено да убрзава хемијске процесе, платина је почела да се користи у хемијској индустрији. Међутим, и даље није вредила превише на Лондонској берзи где се и данас одређују цене метала. У наше време њена се примена умногостру-

чила: сијалице, фотографија, механика, добијање шалитрене киселине која се користи у индустрији вештачких ђубрива, онедавно и за катализаторе на аутомобилима (у свакоме има 1,5 g платине). А онда се у моду вратио платински накит тако да је овај елемент постао један од најтраженијих и данас кошта 22 динара за грам, више од злата (21)!

Развој технологије може, супротно томе, да неки материјал који се у почетку сматрао за драгоцен претвори у сасвим обичан. Хемијски процес којим се алуминијум добијао из руде чинио је овај метал тако скупим да је Напо-

тржишту. Распадом ове суперсиле ретки, скупи, а често и опасни материјали, потпуно су пореметили односе на међународној пијаци, поготово што се дешава да су украдени и тада се продају по изузетно ниским ценама. Балтичке земље, Естонија и Литванија, постале су највећи светски извозници ретких необојених метала, а да при томе саме нису произвеле ни грам! На црном тржишту шверцује се и стратегијским (радиоактивним) материјалима из војне индустрије која је „у реконструкцији“. У том ланцу купаца и продаваца где се срећу криминалци, фантасти и лажови, тајне службе, каткад је тешко разабрати шта је истина а шта лаж. Такав је случај с фамозном „црвеном живом“

во за стратешке активности као што је добијање енергије у атомским електранама или војној индустрији, али сада они све више освајају наш свакодневни живот. Таква је, рецимо, група метала, блиских рођака платине, такозвани платиноиди: **рутенијум** који служи као катализатор у електрохемији и кошта само 1.200 DEM по килограму, **иридијум**, незаобилазан у добијању натријум-хлората, индустријског избељивача у детерџентима. Он се такође користи у драгуљарству, стоматологији, медицинској и космичкој опреми. Цена му је 5.800 DEM за килограм. **Паладијум** кошта још више – око 7.000 DEM килограм, а можда га и ви имате у устима јер га употребљавају у зубарству уместо

РЕТКЕ ЗЕМЉЕ И КЕРАМИКА.

Ретке земље и нису тако ретке: на руду из које се добијају ови метални елементи отпада 0,016 процената Земљине коре или десет пута више него на олово или хиљаду пута више него на гвожђе. Њихова цена зависи од квалитета и употребе и креће се од 1.500 до 6.000 DEM по килограму за оне добијене најсложенијом прерадом. Најједноставније се користе у нафтној индустрији као катализатори, у лампама за осветљење или за производњу кремена за упаљаче. Друге налазимо у оптичком стаклу, екранима телевизора у боји, у материјалу за рендгенско снимање или слушалицама вокмена. Ретке земље улазе у састав многих врста индустријске керамике од које ће ускоро почети да се праве не само плочице за изолацију код космичких летелица већ и авионске турбине, аутомобилски мотори!

РАДИОАКТИВНИ ЕЛЕМЕНТИ.

Откриће вештачке радиоактивности омогућило је, између осталог и медицини да начини велики скок унапред. Једна од најважнијих последица је употреба радиотерапије у борби против рака: помоћу елемената, као што су **кобалт** и **цезијум**, који су у стању да разоре оболело ткиво. Друга грана развила се проналаском и усавршавањем такозваних радиофармацеутских индикатора. Основни принцип је праћење трага. Један молекул обележи се радиоактивном материјом, убаци у људски организам и прати његов пут. Ови радиоактивни елементи имају врло кратак живот од само неколико сати тако да им је штетност ограничена. Иначе, тешко се добијају у скупим циклотронима који произведу свега неколико милиграма дневно, а тешко се и транспортују до болница. Зато један преглед срца – **сцинтиграфија** – при коме се користи **талијум** кошта у свету просечно 5.000 немачких марака.

ПОЛУПРОВОДНИЦИ.

Велика већина данашњих полупроводника без којих нема електронике направљена је од „пиљевине“, отпадака који се добијају при резању шипки **силицијума**. Ипак, материјали будућности зову се **индијум-фосфорид** и **галијум-арсенид**. За овај други, AsGa, Кинези су направили програм производње у орбити, у сателиту-лабораторији. Колико ће то коштати, за сада је тајна.

Припремила **В. Милићевић**

РЕТКЕ ЗЕМЉЕ

– До 65.000 немачких марака за килограм. Метални прах који видите врло је високе вредности. То су елементи са различитом применом у индустрији а могу се купити, зависно од степена чистоће и сложености обраде, по цени од 30 до 6.000 немачких марака за килограм. Предњаци скандијум који се користи у нуклеарном наоружању.

СТАБИЛНИ ИЗОТОПИ

– До 300.000 марака за један грам. Добити целу атом од којих је састављен природни елемент, изотопи који нису ра-

диоактивни користе се у нуклеарној али и прехранбеној индустрији. Док никл 58 кошта „само“ 3.000 марака за грам, калцијум 48 достиже рекордних 300.000 марака по једном грамуну!!!

леон III за свачане прилике наручио од чувеног мајстора Кристофла алуминијумско посуђе, права ремек-дела украшена фигурама... Али, кад је у априлу 1886. откривена електролиза, „полудраги“ алуминијум почео је да се добија у великим количинама и данас је са ценом од две немачке марке по килограму свима доступан.

Џумбус на црној берзи

Узгред, неки „нови материјали“ који онедавно стижу из бившег СССР-а направили су прави ршум на светском

за коју је више пута демантовано да уопште постоји. Она служи у системима за навођење пројектила, а цена јој се, кажу, креће до астрономских 400.000 немачких марака по килограму, премда је званично никад нико није видео!

Али, погледајмо изблиза најскупље:

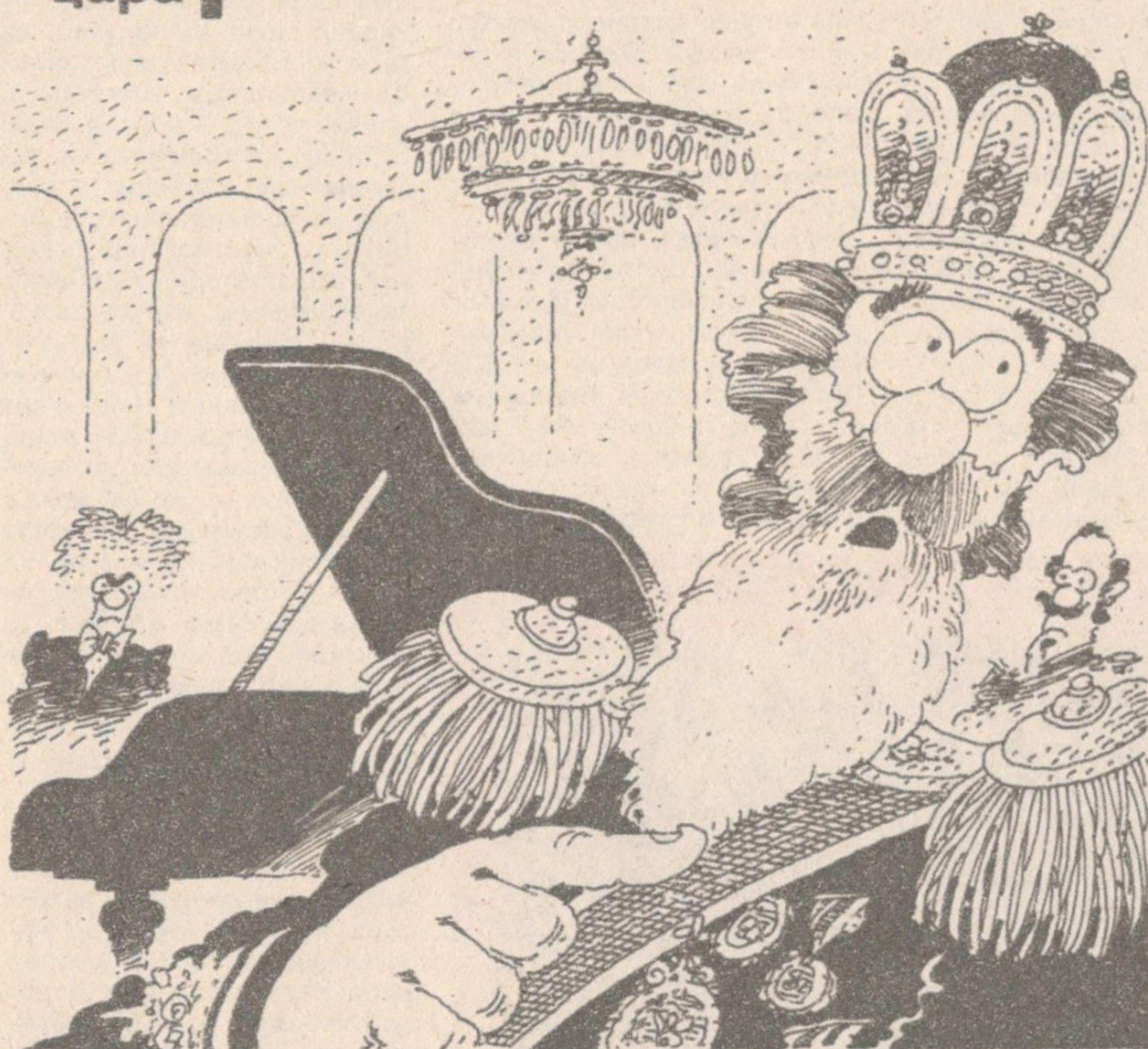
РОЂАЦИ ПЛАТИНЕ.

Дуго су нови материјали били резервисани готово искључи-

класичног злата или платине. Ипак, права звезда ове групе је **родијум** који има иста својства да убрзава хемијске процесе као платина, али он постиже катализацију у много мањим количинама. Отуд се на тржишту много тражи, а понуда је мала. Његова цена нешто је пала тек последњих година и данас износи 160.000 DEM за килограм док је у јуну 1990. достигла вртоглавих 420.000 по килограму!

На
двору
руског
цара

ФРАНЦ ЛИСТ – композитор и пробисвет

Руски цар Николај I који је владао 1825–1855. није много марио за развој науке и технички напредак. Још је мање разумевања имао за културни утицај Запада на заосталу руску земљу. Иако несклон музици, није могао а да на свој двор не позове чувеног Франца Листа, композитора, диригента и пијанисту светске славе. Поводом Листовог концерта на дворцу цара Николаја окупиле се елита руског друштва.

Концерт је почео. Лист је свирао Шопена. Публика је, како је и ред, пажљиво слушала. Међутим, цар је после неколико минута почео да се осврће и, коначно наставши публику, почео гласно да говори. Лист је наставио музицирање мислећи да ће цар заћутати, али како се то није догодило, пијаниста је прекинуо концерт и рекао: „Ја могу и да причекам док Ваше Величанство буде готово!“ Цар је поцрвенео од љутине и без речи напустио концерт.

Сутрадан се у Листовом стану појавио један полицијски комесар и саопштио уметнику цареву наредбу којом га Николај I протерује из Русије.

У наређењу је писало: „Клавирско дрндао Лист, непознатих родитеља, порекла мађарског, опасан слободни мислилац и пријатељ свих безбожних елемената, пијандура и пробисвет, због свог дрског понашања има по наређењу Царевом одмах да се протера.“

Илустровао Губомир Милојевић Љубац

У БОРБИ ПРОТИВ СУЈЕВЕРЈА

13– МОЈ СРЕЋНИ БРОЈ

У Лондону је тридесетих година постојао клуб за борбу против сујеверја. Клуб је био затвореног типа, а број чланова био је ограничен на тринаест. Сваког 13. у месецу чланови клуба су се састајали за ручком у ресторану у коме их је служио разрок конобар. И остале активности ових људи биле су усмерене на оно што сујеверни избегавају: са највећим задовољством пролазили су испод мердевина, радо су око себе разбацивали игле и шпенадле, просипали со и јурили за црном мачком не би ли им ова прешла пут. Сујеверни су им се чудили,

док су припадници клуба објашњавали: „Ми смо најсрећнији људи на свету. Све је код нас у најбољем реду. Послови нам одлично иду. Никога од наших чланова никада није потерао малер.“ Ови борци против сујеверја строго су се придржавали клупских правила понашања које су препоручивали и осталима, нарочито уочи неког важног посла или извлачења лутрије на којој учествују. Та правила гласе: у 8 сати устајање из постеље на леву ногу у 9 доручак уз просипање соли свуда околу и без бацања соли преко рамена у 10 излазак из куће; по могућству проћи иза црне мачке у 11 идући у шетњу пролазити што више испод мердевина у 12 разбацивати игле и шпенадле не подижући их у 13 ручак; по могућству да га послужи разрок конобар у 16 повратак кући, опет испод мердевина у 22 посматрање Месеца кроз стакло у 24 одлазак на спавање, левом ногом у постељу. Идућег дана слободно можете очекивати да ће вам све што почнете ићи од руке.

Љ. Б.

Илустровао Добросав Боб Живковић

МА ШТА

КАЖЕШ

ТАКМИЧЕЊЕ

Модискиња Агата Вилер из Филаделфије поставила је заиста необичан рекорд. На једном „такмичењу у плакању“ она је пуна два сата и 44 минута ронила праве сузе.

Њена најопаснија конкуренткиња, четрдесетшестогодишња Џени Стејсон, дисквалификована је када је жири утврдио да је своју марамицу, којом је брисала уплакане очи, претходно била добро натопила у соку од црног лука, помешаног са јаким сирћетом. ■

СУМЊИВА КУТИЈА

Уморан од честих покушаја крађе аутомобила и исцрпљен несаницом, јер сваки час скаче из кревета да провери да ли су му кола пред кућом, један Ђеновљанин досетио се како да доскочи лоповима. Узео је празну кутију и на њој крупним словима написао: „Пажња! Радиоактивно!“ Кутију је затим поставио на предње седиште и мирно отишао кући. Међутим, кутија је привукла пажњу неког пролазника, овај је одмах обавестио полицијску станицу у кварту. Агенти су се за тили час створили на лицу места, али се нису усудили да дирају сумњиву кутију. Позвали су специјалне јединице које су стигле у посебним оделима и са опремом и апаратима за утврђивање степена радиоактивности. Настала је права пометња, окудила се гомила радозналаца, саобраћај је стао. Када је установљено да је кутија безбедна и потпуно празна довитљиви власник аутомобила је приведен на саслушање. Од лопова је тога дана заиста успео да се одбрани, али да ли ће и од судије за прекршаје то ће се тек видети. ■

ОСВЕТА

У Чикагу је полиција својевремено објавила албум са фотографијама свих познатих провалника и гангстера.

У знак освете један гангстер из тог чувеног града објавио је албум са фотографијама и подацима за око 6.000 полицајаца америчке криминалистичке полиције. Полицајци су успели да пронађу и униште свега неколико примера овог албума. ■

УВРЕДА

Кад се својевремено Грејс Кели, чувена филмска дива, удавала за принца Ренијеа од Монака на свадбу је позван светски крем, па међу њима и познати филмски глумац и певач Бинг Крозби. Он је, међутим, одбио позив и при том изјавио:

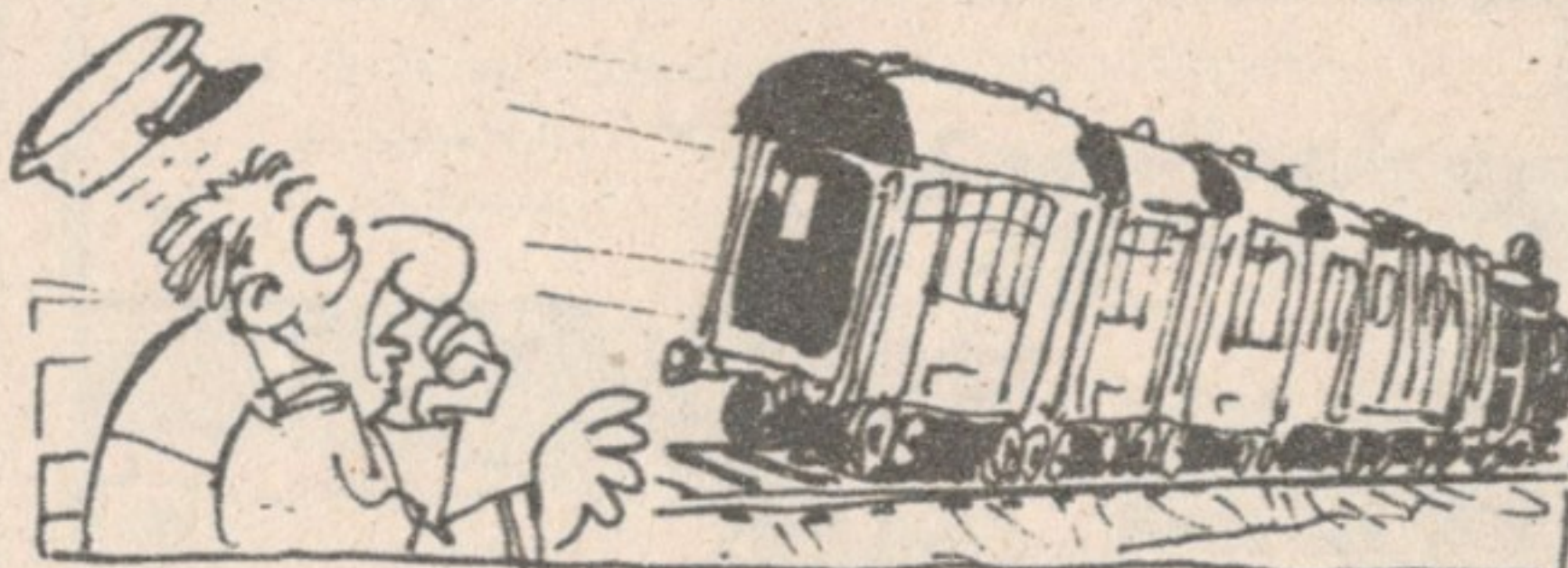
— Шта ћу ја тамо? Па цела та кнежевина није велика ни толико колико кантина Метро-Голдвин-Мајера у Хوليوуду!

То је жестоко увредило Ренијеа, а Крозби је похитао да исправи што се исправи може. Кад је у Њујорку срео Ренијевог исповедника патера Тукера безазлено га је упитао:

— Реците ми, величасни, из којег сте ви заправо краја Монака? ■

КРОЗ ЦРВЕНО

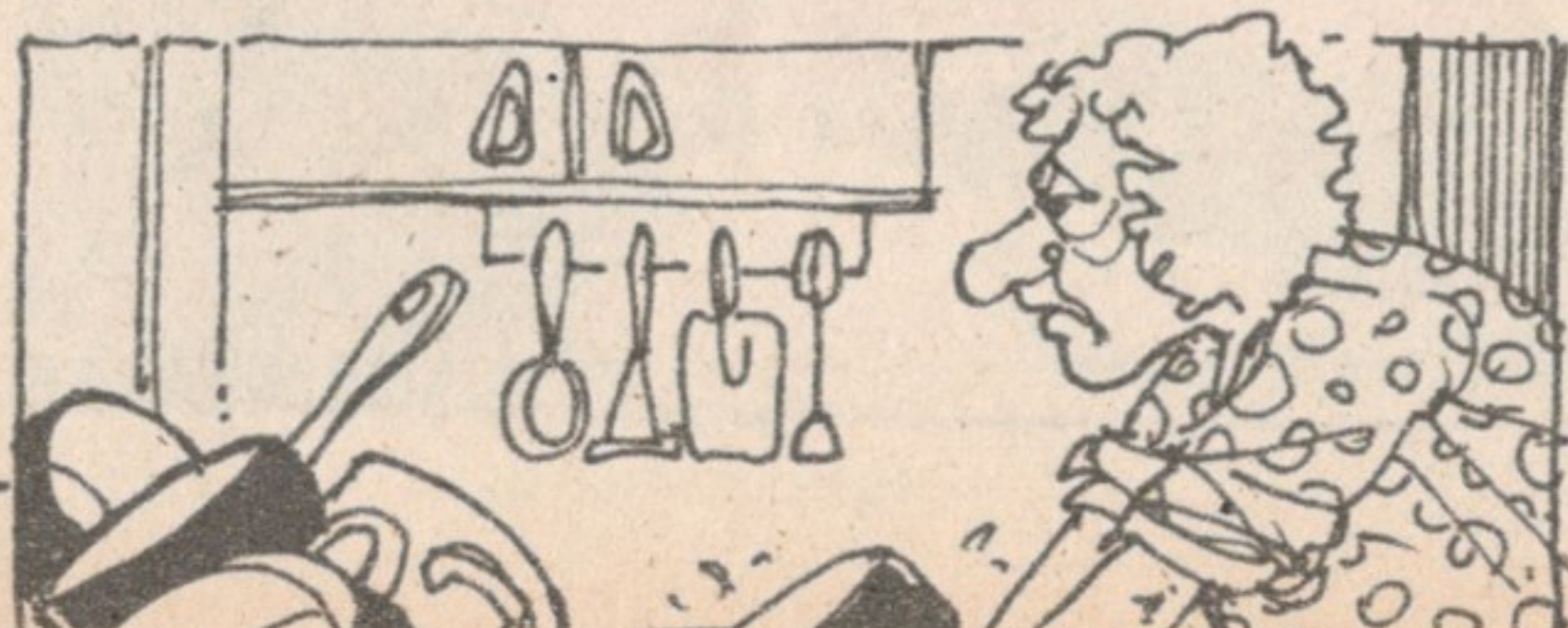
Вест је заиста риплијевска. На прузи Бирмингем — Дерби (Велика Британија) један воз јурио је пуних 45 минута без икакве контроле. Прошао је кроз 32 црвена семафора, а машиновођа ништа није приметио. Да ли је спавао или се нечим другим „важним“ забавио не зна се. Али, било како било, воз би

ко зна колико још дуго путовао да једном чувару пруге није нешто било сумњиво, па је композицију зауставио. Воз је, иначе, путовао пуних 90 минута и права је срећа што се „измакао контроли“ баш у раним јутарњим часовима када на прузи између ова два града нема никаквог саобраћаја. ■

ВРЕДНИЦЕ

Немачке домаћице сада имају црно на бело доказ да раде од јутра до мрака и да не ваде руке из воде. Наиме, дневник „Билд цајтунг“ спровео је анкету која је показала да немачка домаћица са четворочланом породицом годишње просечно опере седам тона разног посуђа и очисти и пребрише тридесет хиљада квадратних метара пода. Анкета је такође показала да ове вреднице оперу и крпом осуше чак 1.825 шерпи и 5.075 тањира годишње. ■

ИМА РАЗЛОГА

У Њујорку и данас постоји Друштво за хватање коњокрадица. На једној од последњих седница Друштва констатовано је да од 1910. године на територији државе Њујорк није ухваћен ниједан коњокрадица. И поред тога чланови су донели одлуку да се Друштво не растура, јер и даље „има оправданих разлога за његово постојање“. ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

РАЧУНИ... ОБРАЧУНИ! КАКО ЛИ
ЋУ СВЕ ТО ДА ПОПЛАКАМ?

ХЕЛГИКЕ, ХОГУ ДА ТИ ПОКАЖЕМ
НЕШТО ЛЕПО!

ТИ СИ УВЕК БИЛА РОМАН-
ТИЧНА ДУШИЦА, ДРАГА!
ШТА ТИ ЈЕ САД?

ПУСТИ МЕ,
ХОГАРЕ!
МУЧИМ СЕ
СА СИЛНИМ
РАЧУНИ-
МА!

МА, БАТЛИ СВЕ! ВОДИМ ТЕ
ДА ВИДИШ ЗАЛАЗАК
СУНЦА!

ОПУСТИ СЕ И УЖИВАЈ! НИЈЕ СВЕ
У ПАРКИМА, ДРАГА!

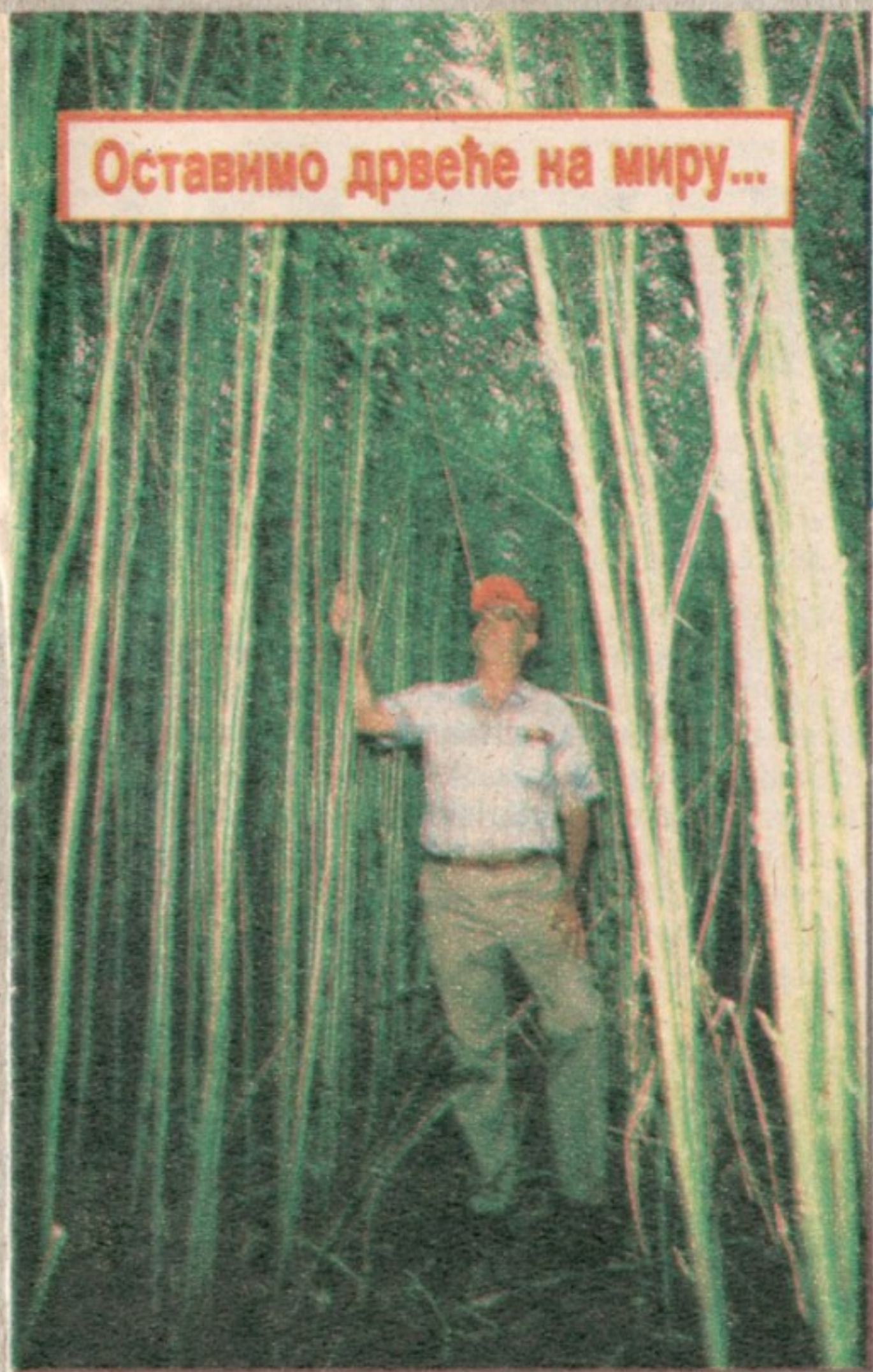
КАКО ЈЕ РОМАНТИ-
ЧАН ОВАЈ ЗАЛА-
ЗАК СУНЦА!

...И БЕЖИМ!

Оставимо дрвеће на миру...

Иако се од биљке сличне трски добија хартија одличног квалитета, и даље се за њену израду највише користи дрво. Да ли ће кенаф ипак освојити канцеларије будућности?

ДАЈТЕ МИ ТРИ ЛИСТА КЕНАФА!

Да ли ћемо у будућности користити папир направљен од биљке која подсећа на трску?

Познато је да за производњу папира могу да се користе сировине добијене од сламе, стабљика кромпира и кукуруза, затим од старог папира, отпадака јуте, дудове коре. Ипак, и даље се највише користи техничка целулоза добијена из дрвета. Шта урадити да се спасу шума?

Већ низ година познато је да кенаф, једногодишња зељаста биљка из породице слезова, даје добре сировине за производњу хартије. Има стабљику високу до три метра, прстаке листове и велике цветове. Као самоникла биљка кенаф расте у Африци и Индији, а пошто лако може да замени јуту, узгаја се у Индији, Кини, Русији, а однедавно и у САД

Амерички фармери, посебно у Луизијани, Тексасу и Калифорнији, узгајају кенаф у складу са владиним програмом да се нешто уради за спас шума. Показало се да се само са једног јутра земље годишње добија око 10 тона ове биљке. Поређења ради са исте такве површине посеће се три тоне борове такође за 12 месеци. А треба имати на уму да једном „зрелом“ бору треба од 7 до 20 година да порасте. Кенаф, међутим, достигне жељену висину за само четири до пет месеци.

Између осталог, предност кенафа над дрвеном масом јесте и то што се сировине ове биљке лакше претварају у пулпу, односно кашу од које се добија папир. А хартија од ове биљке је бела, што само значи мању потрошњу неопходних хемикалија у изради коначног производа.

Ако кенаф има толико предности над дрветом, зашто се онда не пређе на узгајање ове биљке и производњу хартије од кенафа? Као и у многим другим стварима, и ту је основни разлог – монопол великих компанија које практично не дозвољавају да изгубе место на тржишту и милијарде долара зараде.

Док је кенаф-папир и даље знатно иза дрвене хартије, бар кад се ради о САД (прошле године добијено је 100 тона папира од кенафа, ове године очекује се седам пута већа производња). Кина је на првом месту у свету по узгоју те зељасте биљке. А Тајланд је, бар за сада, једина земља која има фабрику за израду хартије од кенафа.

И ми имамо тешкоћа са хартијом, зар не?
В.С.

Повратак омражене тканине

Када се четрдесетих година појавила незаменљива тканина, тако згодна за ношење јер се није гужвала и била је јефтинија од природних материјала, готово сви су је прихватили с одушевљењем. Полиестер је педесетих освојио малтене све произвођаче текстила. Шездесетих су „пластику“ користили готово сви. Хаљине од полиестера шетале су не само манекенке најславнијих креатора већ је од тог чудесног материјала прављена гардероба доступна свачијем џепу (можда се сећате „хистерije“ око шушкаваца?).

Седамдесете ће остати познате као прекретница. Одједном су сви пожелели да се врате природним материјалима, здравој храни. Клонили су се свега што је мирисало на „хемију“. Тако је и полиестер, као тканина која не „дише“ на телу и стоји вам као да сте у оклопу, готово протерана из гардеробе. Само је онај ко није могао себи да приушти памук или лан, углавном из финансијских разлога, и даље носио ствари од полиестера.

Све савршенија технологије којом су, углавном, овладали Јапанци изгледа да је учинила чудо. По речима Семјуела Винчестера, професора на колеџу за текстил у Северној Каролини, полиестер се сада

Изгледа да ће се догодити нешто што нико није могао да предвиди. Таман кад смо сви били сасвим сигурни да смо заувек из гардеробе избацили „пластику“, она се, изгледа, враћа на велика врата

израђује од специјалних микровлакна. Та влакна су, у неким случајевима, чак и 15 пута тања од влакана од којих се производе други материјали. И то није све.

– Технологија је до те мере усањена да ће полиестер-тканине бити изузетно разноврсне – објашњава Семјуел Винчестер. – То значи да ће омражену „пластику“ бити тешко разликовати од, рецимо, најфиније свиле, сомота, лана. Ако смо полиестер толико презирали јер смо се у њему осећали као у

ПОЛИЕСТЕР ЈЕ МРТАВ, ЖИВЕО ПОЛИЕСТЕР

Да ли бисте икад помислили да је ова раскошна хаљина сашивена од „пластике“?

панциру, овај нови биће пријатан за ношење, баш као нека природна тканина.

Да ли ће купци уопште бити свесни шта купују?

Креаторка Дона Каран сматра да ће баш та чињеница и омогућити повратак полиестера и то на велика врата. По њеним речима човек ће, на пример, ући у бутик и с одушевљењем купити себи одело. Неће ни знати да је тај фини материјал од кога је одело сашивено обична „пластика“. И тако ће се временом сви полако вратити по-

лиестеру који су некада с презрењем одбацивали.

– Повратак полиестера само је почетак и заправо означава нови правац којим ће кренути текстилна индустрија – сматра један од „текстилаца“ Дејвид Вулф. – Та микровлакна учиниће чудо. И не само она. У будућности ће се појавити још многи материјали „из епрувете“. За само десетак година гардероба ће бити пуна одеће израђене од тканина за које се данас још и не зна.

В.С.

У Америци су Кинези деценијама били грађани другог реда. Закон им је забрањивао готово све сем голог живота. Издржали су сва понижења само зато што су се држали заједно

Кад се каже „кинеска шанса“, у Америци то значи имати веома мало изгледа да вам нешто успе. Одакле потиче та изрека?

Крајем прошлог века градила се железница која је требало да споји западну и источну обалу Сједињених Америчких Држава. Кинески радници били су упуслени на деоници око планина Сијера Невада. Радећи од јутра до мрака, добијали су 26 долара месечно. Обично су радили у групама, од 12 до 20 људи.

Често су морали да пробијају планине да би прокрчили пут железници. Била је 1865. година. Неколико радника село би у корпу која би се дигла до одређене висине. У шупљине се поставља експлозив. Требао је што брже обавити задатак, спустити се и онда хитро отрчати, због експлозије. Пошто нико није бележио коли-

ко је било несрећних случајева, не може се са сигурношћу ни рећи колико је кинеских радника гинуло градећи „Сентрал Пасифик“ железницу. Али, чим је настала та изрека, сигурно их је било на стотине.

Кинези су учествовали у изградњи само зато што није било довољно белаца. Иако су једном приликом, заједно са Ирцима, кинески радници постигли рекорд и за 12 сати прокрчили 10 миља (око 15 километара) пута, нико их није спомињао кад је железница свечано отворена.

Косооки криви за све

За Кинезе дошљаке ситуација је била знатно ружичаста кад су између 1849. и 1850. почели да се искрцавају у „обећану земљу“. Као и многи други емигранти, стизали су привучени златном грозницом. Као што су новине у то време наглашавале, „небески“ су (тако су их звали због тога што су Кинези о свом царству говорили као о „небеском“) више него добродошли. „Они су угледни грађани и заслужују свако поштовање, као и остали становници Америке. Делимо исту домовину, гајимо исте наде и страхове за будућност“.

До 1852. у Америку је стигло 20.000 „косооких“ досељеника (прве године било их је 54). Иако су обично у великим градовима стварали своје заједнице које су биле познате као „чајнатаунз“ (кинески градови), и даље су гајили пиринач и сами ловили рибу, али ни на који начин нису били угрожени. Тако је било седамдесетих година 19. века.

раде и за мање наднице. Западњаци су почели да их гледају с подозрењем.

Убрзо се то претворило у расизам обојен отвореним насиљем. Белци су протествовали против тих „трпељивих патуљака“ који су им одузимали шансе за рад.

Убрзо је основана „Радничка партија“ чији је основни мото био: „Кинези морају да иду!“ Одједном су Кинези били криви за све што није одговарало радницима по рудницима, на пољу, по фабрикама. У Рок Спрингсу у држави Вајоминг 1885. дошло је до крвавог обрачуна. Кад су кинески радници одбили да се придруже штрајкачима, разгневлени белци напали су њихов камп, запалили 79 кућа и убили 28 Кинеза.

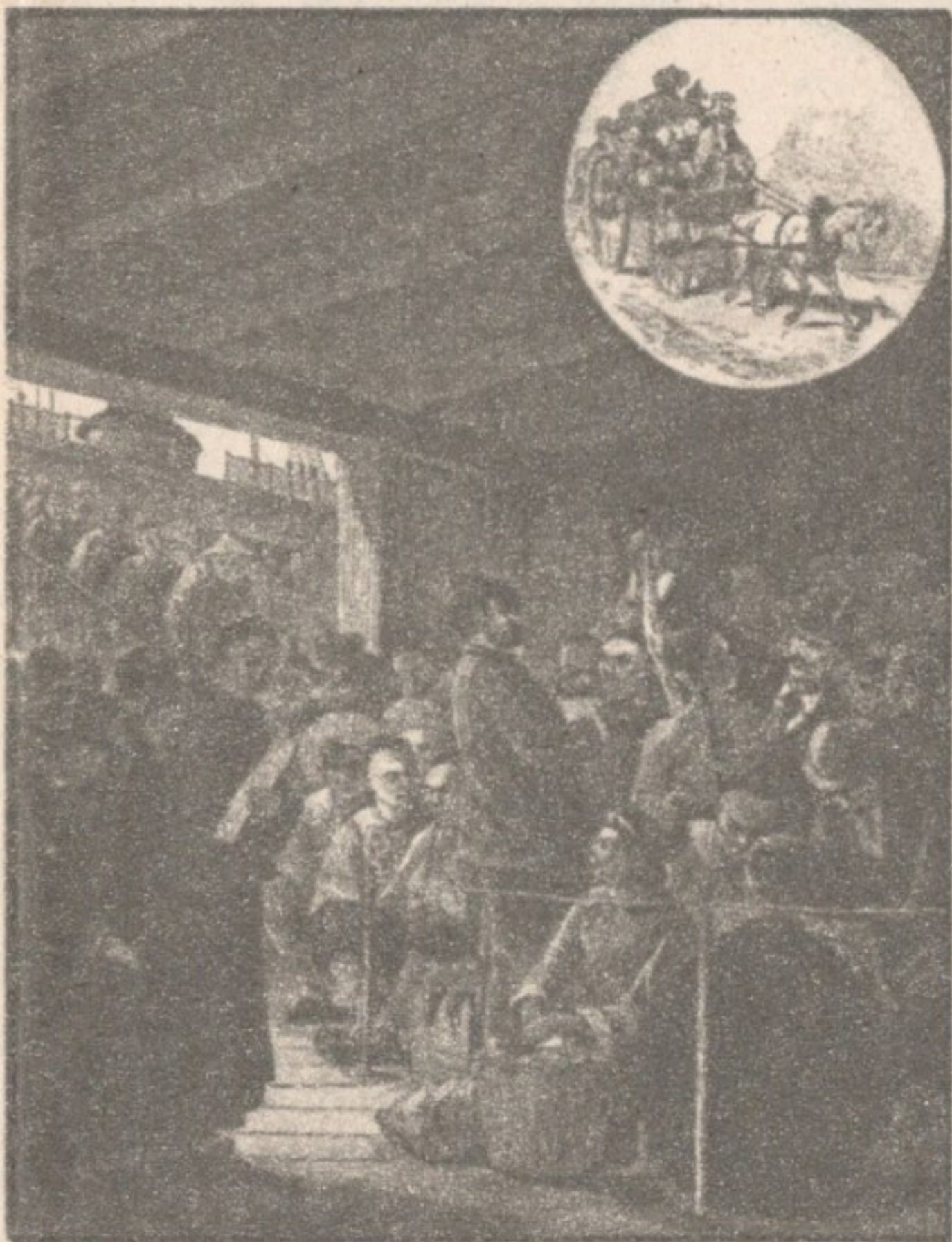
То није било све. За Кинезе и њихове породице одређене су и посебне таксе. Њиховој деци било је забрањено да похађају школе. Чак су им забранили да носе завежљаје на штаповима од бамбуса (углавном запослени по перионицама, тако су преносили веш). Суд није прихватао сведочење „косооких“.

Иако је 1880. кинеско становништво износило само 0,002 процента укупног броја грађана САД, око њиховог питања дизала се највећа бура. Зато је, само две године касније, Конгрес изгласао закон којим се Кинезима забрањује улазак у земљу. То је уједно био и први закон те земље који је одређеној нацији забрањивао усељавање у САД. У Калифорнији је 1913, чак и оним Кинезима који су, у међувремену, стекли право грађанства забрањивано да поседују земљу. О њима се говорило као о „ванзамаљцима који нису заслужили право грађанства“.

Кинези су учествовали у изградњи прве америчке трансконтиненталне железнице. У свечаним говорима, приликом историјског отварања, нико није спомињао њихово учешће.

ИЗЕМНАЉЦИ

Педесетих година прошлог века кинески досељеници дочекивани су добродошлицом, као и сви остали емигранти. У углу се види мукотрпан пут кроз Кину до жељеног циља и обећане земље

Упркос толиким притисцима, Кинези су се трудили да не одговоре истом мером. Напротив. Били су изузетно трпељиви, стрпљиво су подносили све ударце и све време успевали да опстану у тим ненормалним условима само зато што су се међусобно помагали и држали заједно.

Поред заједница које су оснивали унутар великих градова, отварају су своје школе, читали властите новине, чак организовали и позоришне представе и концерте. Живели су тако што су се трудили да сами себи обезбеде храну, међусобно су трговали, имали и своје банке.

Људима ван своје средине никад нису отворено показивали осећања. Увек су се свима обраћали с осмехом вешто кријући свој бес. Зато су кинески родитељи учили своју децу да „баи хои“ – избегавају било какве сукобе.

– Људи ми и сад често говоре да смо ми навикли на патњу – каже Филип Чој, архитекта који живи у Сан Франциску и који је написао књигу о Американцима кинеског порекла. – Тачно је да смо били дуго пасивни, просто нисмо желели да „таласамо“. Сада нас нове генерације оптужују да смо били сувише трпељиви и замерају нам што се нисмо борили за своја права. Не могу да схвате да нам је стално претила опасност са свих могућих страна. Непрекидно!

Војник – не, кувар – да

Све до тридесетих година Кинези су били изложени разним непријатностима. Једна од тешкоћа са којом су се суочавали била је да је од око 90.000 „небеских до-

шљака 1900. године само 5 одсто било жена. Јер, мушкарци су долазили, да би нешто зарадили, вратили се у домовину и тамо остали. Многи су чак путовали у Кину само да би се оженили и враћали се у САД у намери да породици обезбеде опстанак.

Свесни да до повратка неће скоро доћи (можда никад), мушкарци су откривали „рупе“ у закону и полако почели да доводе своје жене и децу. У „чајнатаунз“ било је све више жена и деце, али у те крајеве града белци су ретко залазили. Можда само у њихове чајнице где се пушио опијум или у јавне куће.

Земљотрес који је погодио Сан Франциско 1906. пружио је нову наду кинеским усељеницима. Пошто су у земљотресу биле уништене све књиге рођених, Кинези су ту видели своју шансу. Пријављивали су децу као да су рођена пре те катастрофе. Кад су се америчке власти досетиле да се ради о великој превари, било је касно. Закључено је да су неке мајке пре 1906. имале и по 800 кћерки и синова!

Као што је за емигранте који су улазили у Америку преко Њујоршке луке постојало острво Елис где се одлучивало коме ће се дати улазна виза, у Сан Франциску је само за Кинезе постојало (какве ли ироније) Анђеоско острво.

У баракама на том острву чекало се и по више од месец дана док се не одлучи да ли је неко погодан да буде примљен у САД. Ипак, само је 10 одсто оних који би дошли до обала Америке враћено у Кину. А неке од особа које су добијале „шут

карту“ било је срамота да се врате кући. Најчешће су то биле жене међу којима је смоубиство због понижења било уобичајена појава.

Други светски рат донео је промену. Кинези су Американцима били савезници против Јапанаца. Американцима Кинезима било је дозвољено да иду и у војску мада су, уместо у борби, углавном завршавали у кухињи. Председник Френклин Делано Рузвелт укинуо је 1943. закон којим се забрањује улазак Кинеза у САД.

Али, и даље је био ограничен број досељеника на 105 годишње. Тек је јула 1968. и Кинезима и осталим нацијама било дозвољено 20.000 емиграната годишње. Мада су Кинези нација која се бројчано највише повећава у САД, 1985. било их је само 0,42 одсто у односу на све остале усељенике.

Нажалост, предрасуде је и даље тешко искоренити. Кад је кинеска делегација 1949. дошла у посету Њујорку и Уједињеним нацијама, њени чланови најпре су отишли у хотел. Зазвонили су на погрешна врата. Нека жена им је отворила и кад је видела Киназе, без речи им је ставила прљав веш у руке и затворила врата.

Ситуација је сада знатно измењена. Американци кинеског порекла све су мање запослени као физички радници, углавном се баве административним пословима. А што се тиче високошколског образовања, проценти показују да се налазе испред многих других американизованих нација.

Припремила В. Софреновић

На карикатури која се појавила 1882. кад и закон који је Кинезима забрањивао улазак у САД иронично је представљено истеривање „небеског“ док се представници осталих нација радују што ће се отрести тих „патуљастих ванземаљаца“.

ЗАБАВНИКОВ ВЕЛИКИ КВИЗ:
прошетајмо по нашем телу

ЉУДИ

ИМАЈУ ЛИ ТРЕБЕ ОКО?

Требало би да познајемо тело у коме проводимо живот. Видећете, ипак, да многе ствари које о њему „знамо“ уопште нису тачне као и да силне његове тајне нису у потпуности откривене. Због тога крећемо на ово путовање по сопственој анатомији. Нису вам потребни ни мапа ни оловка – само почните од броја 1 и следите упутства, то јест бројеве, да се не бисте изгубили

1 Када бисте исправили све крвне судове тела и наставили их један на други, колика би им била дужина:
а. 13 километара. Пређите на број 29.
б. 96.540 километара. Идите на број 18.

2 Погодили сте. Нокат средњег прста држи рекорд у брзини раста јер, што је прст дужи, то нокат на њему углавном брже расте. Иначе, нокти у просеку порасту 3,81 центиметар годишње. Не зна се због чега људима који гризу нокте они расту за око 20 одсто брже. Сада пређите на број 7.

3 Људи могу да говоре и када им гласне жице не трепере:
а. Да. Идите на број 32.
б. Не. Идите на број 17.

4 Грешка. Век трајања трепавица, као и длачица обрва, износи свега неколико месеци. Погледајте број 9.

5 Док касно ноћу, сасвим сами у стану, гледате неки филм страве, чује се лупа у другој соби и истог часа вам се најези кожа и наостреше длачице. Због чега:
а. Да би се евентуални уљез уплашио јер изгледате већи и делујете опасно. Напред на број 38.

б. Мали крвни судови у кожи се сужавају и набирају је, односно, „јеже“. Пређите на број 35.

6 Колико плувачке лучи организм у једном просечном дану:
а. Толико да стане у једну кафену шољицу. Идите на број 36.

б. Више од једног литра. Идите на број 25.

7 Крајници, које многи од нас морају да изваде, немају никакву медицинску функцију:
а. Да. Идите на број 11.

б. Не. Пређите на број 34.

8 Није баш тако. Покушајте број 20.

9 Прави погодак. Век трајања просечне длаке наше косе износи између две и осам година – око десет пута више од длака трепавица и обрва. Вратите се на број 3.

10 Да видимо. При рођењу сваки јајник садржи на стотине хиљада незрелих јајашаца од којих ће многа да се дегенеришу још пре пубертета. Током просечног живота просечне жене само око 400 јајашаца изићи ће из јајника, а свега два ће бити оплођена. У јајницима, према томе, остаје позапашна резерва од десетина хиљада јајашаца. То, ипак, није ништа у поређењу с количином сперме у тестисима. Пређите на број 21.

11 Погрешно. Натраг на број 7.

12 Тачно. Људи тамних очију, уопштено говорећи, имају брже рефлексе од светлооких вероватно зато што вишак пигмента у тамним очима убрзава пренос нервних импулса из ока до мозга. Напред на број 27.

13 Који орган има веће резерве:
а. Мушки тестиси. Идите на број 21.

б. Женски јајници. Вратите се на број 10.

14 Пуцањ у празно. Идите на број 31.

15 Знамо да нам длаке непрекидно опадају и уместо њих расту друге. Чији је век трајања дужи:
а. Длака косе. Вратите се на број 9.

б. Длака трепавица. Вратите се на број 4.

16 На ком прсту руке нокат најбрже расте:
а. Средњем. Вратите се на број 2.

б. Малом. Пређите на број 26.

17 Нетачно. Идите на број 32.

18 Тако је. Тело има на милијарде ћелија и свакој од њих треба крв да би остала у животу. Вратите се на број 15.

19 Јагодице на врховима прстију служе:

а. Да би се узели отисци прстију ради лаке и поуздане идентификације људи, нарочито када прекрше за-

кон. Напред на број 41.

б. Да би стисак шаке био јачи. Идите на број 24.

20 Сасвим тачно. Људска кост има компресивну снагу већу него армирани бетон или мермер. Тајна је у металу калцијума који је саставни део кости и који јој, заједно с фосфором и калцијумом, даје толику моћ. Напред на број 42.

21 То је прави одговор. За време једног полног односа из тестиса се ослобађа више од 300 милиона сперматозоида. Ако пар има полни однос само осам пута недељно, аритметика каже да на свако ослобођено женско јајашце долази око 2,4 милијарде сперматозоида. А, по-

што је за оплодњу јајашцета потребан један једини сперматозоид, њихове резерве у тестису су просто невероватне – око 2.399.999.999 сперматозоида месечно! Напред на број 44.

22 Куцање срца изазивају сигнали који долазе из мозга и кичмене мождине:

а. Да. Назад на број 14.

б. Не. Напред на број 31.

23 Ко ће лучити мање телесних „миоимидина“:
а. Швеђанин. Пређите на број 28.

б. Корејац. Идите на број 33.

24 Ово је тачан одговор. Сићушни набори на прстима и шакама знатно увећавају њихову површину дају-

ћи им додатно трење, чак и зној излучен из жлезда на ивицама тих набора помаже да се чвршће држимо рецимо за стене приликом планинарења као и при свакодневним обичним радњама. Сада се вратите на број 22.

25 Тачно. Човеку је потребно поприлично плувачке јер она мора да обави силан посао. Без ње се веома тешко говори, а још теже гута. Плувачка, такође, отпочиње процес варења хране претварајући својим ензимом молекуле скроба у шећере. Плувачка помаже да се залече повреде у устима. Када се угриземо за језик, рана зараста брзо захваљују-

ћи баш њој. Вратите се на број 13.

26 Неће бити. Напротив, нокат на малом прсту најспорије расте. Назад на број 2.

27 Шта је најјаче а. Људска кост. Назад на број 20.

б. Армирани бетон. Назад на број 8.

в. Мермер. Напред на број 37.

28 Швеђани, извините! А ви идите на број 33.

29 Промашили сте. Вратите се на број 1.

30 Строго узевши у праву сте. Али, ипак, погледајте број 39.

31 Невероватно, али истинито. Срце може да куца за свој грош чак и када је извађено из тела. И траке срчаног мишића и појединачне ћелије куцају у епрувети све док имају одговарајућу исхрану. Вратите се на број 5.

32 Тачан одговор. Док говоримо, наше гласне жице уопште не вибрирају. Уста, зуби, усне и језик стварају речи помоћу слабог звучног даха из душника. Напред на број 40.

33 То је то. Корејци у својој кожи имају мање жлезда које луче мирисе од било које друге нације у свету. Вратите се на број 19.

34 Тачно. Као део лимфног система крајници помажу да се организам заштити од инфекција. Али, понекад, морамо да их извадимо јер и они могу трајно да се инфицирају и постану опасни по здравље. Вратите се на број 23.

35 Није. Крвни судови се заиста сужавају

када се уплашимо, али нису они ти који изазивају јежење коже и косе. Назад на број 5.

36 Погрешно. Да је тако уста би вам била ужасно сува. Назад на број 6.

37 Погрешно. Вратите се на број 20.

38 Тачно. Свака длачица тела има сићушни мишић који је у одређеним околностима, подиже тако да делује накрешено. Када је пре који милион година, нашим веома косматим прецима претила опасност од дивљих животиња, њихове длаке су се кострешиле и чиниле да изгледају већи и страшнији. Данас, срећом, нисмо више тако длакави, али нам је јежење и кострешење остало за успомену на човекове почетке. Вратите се на број 6.

39 Погодак у центар мете. Сви ми имамо и то „треће око“, али се оно не види јер је у средишту мозга. Име му је пинеална жлезда или епифиза и има неку тајну везу с трећим оком које краси многе рибе, жабе и гуштере. Епифиза, као и право око, реагује на светлост, али не преноси мозгу слике. Већ ствара мелатонин, хормон који, кажу, утиче на расположење и повезан је с почетком животног доба по имену пубертет. Назад на број 16.

40 Ако су баш сви услови исти, што подразумева и играче истог квалитета, да ли ће тамноски играч безбола имати виши просек удараца од светлоског?

а. Да. Назад на број 12.

б. Не. Напред на број 43.

41 Преварили сте се. Отисци јагодица прстију непогрешиви су за идентификацију, откривање злочинца, рецимо, што је познато већ хиљадама година од када су Кинези њима почели да потписују документа. Али, то служи нама, не природи. Назад на број 19.

42 Многи људи рађају се с три ока.

а. Да. Назад на број 39.

б. Не. Назад на број 30.

43 Промашај. Вратите се на број 40.

44 Честитамо, испливали сте. Најуспешнији су они који су кроз квиз ишли најкраћим путем: 1, 18, 15, 9, 3, 32, 40, 12, 27, 20, 42, 39, 16, 2, 7, 34, 23, 33, 19, 24, 22, 31, 5, 38, 6, 25, 13, 21, 44! Да завршимо цитатом славног проналазача Томаса Алве Едисона: „Главна улога нашег тела јесте да шета наш мозак“.

Приредила: **Бојана Дожић**

ЗАПИСАНО У ЗВЕЗДАМА

На пучини, поигравајући на таласима, био је мали жути гумени чамац, а у њему, једва приметна, четворогодишња девојчица

Дуж североисточне обале Немачке, непосредно испод њене границе с Данском, време је тих дана било прилично хладно мада је већ био јун месец. Четрнаестогодишњи Курт и његов две године млађи брат Мартин кренули су, уз мајчину дозволу, да се забаве на својој омиљеној плажи.

— Да се нисте усудили да се купате. Смете само мало да газите по плићак јер је вода још сувише хладна — опоменула их је мајка.

Старији брат Курт био је повучен, затворен и ћутљив дечак. Једино осећање које је отворено показивао било је наклоност према животињама у невољи. Сваки час је доносио кући неку рањену птицу или доводио каквог изгладнелог пса луталицу.

Кад су дечаци стигли на обалу, угледали су три девојчице које су, показујући према отвореном мору, плакале у глас. Била су то деца Хајнца Мајера, власника највећег сеоског имања у том крају. На пучини, поигравајући на таласима, био је мали жути гумени чамац, а у њему, једва приметна четворогодишња Хелга Мајер. Преплашене девојчице испричале су да је, док се играла, јак ветар потерао чамац даље од обале, према пучини. Њихов деветогодишњи брат управо је отрчао по помоћ.

Смири децу

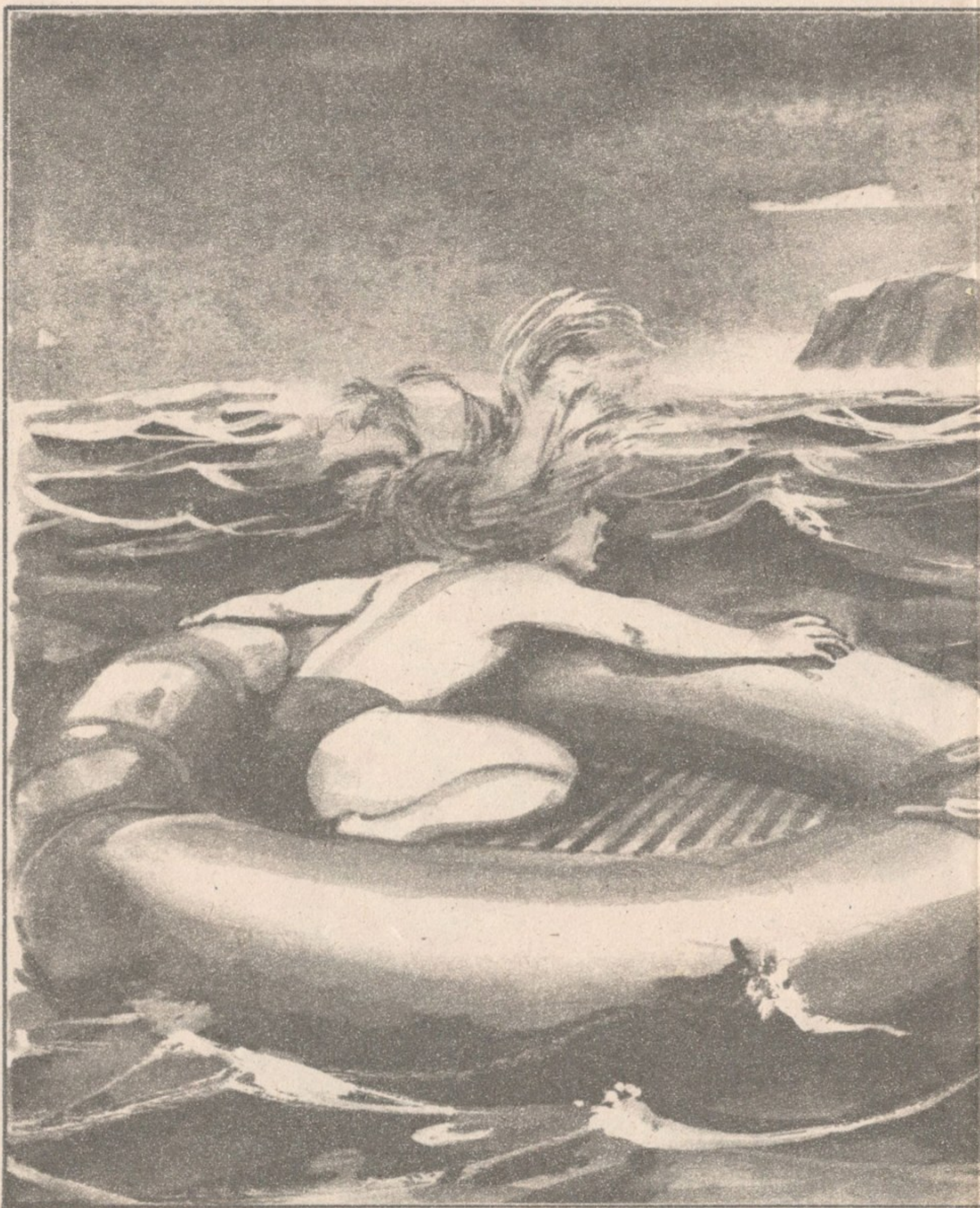
— Треба му бар 45 минута док стигне до села — рекао је на то Курт. — Док помоћ стигне, она ће већ бити на пола пута до Данске. Дечак је брзо скинуо кошуљу и панталоне, изео ципеле и загазио у море добацивши млађем брату:

— Покушај да некако смириш ту децу!

Мартин је скидао поглед с брата који је запливао само да би погледао на ручни сат. Била су му потребна 32 минута да стигне до чамца. Јасно је видео како његов старији брат, борећи се с ветром, час гура чамчић, а час га вуче према обали.

Дечаку се чинило да тај приказ посматра већ читаву вечност. Најзад, после једног сата и 44 минута, Курт се толико приближио обали да је ногама могао да напита дно. Мартин и Мајерове девојчице загазили су у воду да му помогну и да чамац довуку до обале. Најстарија девојчица увила

је своју преплашену сестрицу у два џемпера и потрчала с њом према селу. Помоћ још није била стигла.

Курт је пао лицем у песак. Мартин га је преврнуо на леђа и стао да га трља сувом кошуљом. Кожа је била скоро бела, а усне модроплаве. После неколико минута Курт је запитио:

— Где је девојчица?

— Сестре су је однеле кући. А ти, јеси ли добро?

— Мислим да јесам. Само ћу још мало да се одморим.

Док су се враћали кући, Курт је испричао Мартину како се одвијало спасавање. Кад је допливао до чамца, Хелга је већ до струка била у води. Он се није попео у чамац јер се бојао да ће овај потонути. Једно лонче, привезано канапом, висило је низ гумени чамац. Курт га је одвезао и дао девојчици рекавши јој да њиме избацује воду из чамца. Дохвативши канап, Курт је покушао да вуче чамац за собом и плива само једном руком али је, због таласа, споро напредовао. Због тога је узео уже међу зубе и запливао на леђима. Када би се уморио, прешао би иза чамца и, одмарајући руке, снажно ударао ногама по води. Мислио је да ће се и девојчица и он удавити, али ипак није одустајао.

Вест о његовом подвигу брзо се проширила селом и још истог дана стали су

да пристижу људи да би му честитали. И поред тога Курт је постајао све ћутљивији и нерасположенији.

— Ни реч није проговарао — причала је касније његова сестра Ирис — али ја сам знала зашто је такав. Стари Мајер није дошао да му захвали што му је спасао кћерку. Њена мајка сигурно би дошла али је она баш у то време умирала у болници. Мајер је био тврд и непријатан човек па ни касније ничим није показао ни да зна да Курт уопште постоји. После десетак дана изгледало је да је Курт преболео то разочарање. У сваком случају он тај догађај никад више није поменуо.

Други светски рат достигао је свој врхунац и Куртова породица напустила је своје село на обали мора и преселила се у Вајмар, у унутрашњост Немачке.

Године су пролазиле. Ирис се удала, Мартин се оженио и постао отац двојице дечака. Курт је постао учитељ и — остао нежења. Живео је повучено, без младалачких забава и једино је уживао у шаху.

Двадесет година после догађаја на обали — 1962. — Куртова мајка пожелела је да посети рођаке у свом родном селу на мору, које се у то време налазило у Западној Немачкој. Пошто је имала 65 година и била болешљива, источнемачке власти дале су Курту дозволу да је на том путу прати. Дозвола је важила за свега три дана.

Сусрет на обали

Другог дана боравка у селу Курт је отишао до плаже на којој је спасао Хелгу. Док је седео на једној стени гледајући према пучини, осетио је да није сам. Једна од сунца потамнела плава млада жена, дечачки витка, стајала је наслоњена на оближње дрво.

Противно свом обичају Курт јој је пришао. Као гоњен неком потребом испричао јој је да је некад живео у том селу и да му је то, после много година, прва посета том крају. Кренули су у шетњу обалом, по мокром песку, с ципелама у рукама.

— Чујте — рекао је Курт у једном тренутку — моја мајка је дошла рођацима у посету и по цео дан причају о људима и догађајима о којима ја појма немам, па ми је прилично досадно. Како би било да вечерас одемо некуд на игранку?

— Она се насмешила.

— Зашто да не — одговорила је спремно. — Ја се зовем Хелга Мајер.

Курт је застао.

— Девојчица из жутог гуменог чамца... пре двадесет година! Сећате ли се? Ја сам Курт!

— Чула сам да сте допутовали. Три пута сам већ далазила на плажу надајући се да ћу вас овде наћи. Желела сам да вам захвалим.

Хелга и Курт су се исте године венчали, али њихова срећа није дуго трајала. У пролеће шесте године њиховог брака пошли су да за врт своје нове куће набаве неко украсно жбуње. На аутопуту једна предња гума на њиховим колима је експлодирала, кола су скренула и ударила о бетонски стуб. Обоје су у истом часу изгубили живот. Иза њих је остала четворогодишња кћерка Ана, слика и прилика девојчице из жутог гуменог чамца. Пригрлио ју је стриц Мартин, млађи брат њеног оца. Мартин који је био сведок првог, драматичног сусрета њене мајке и њеног оца.

К. В.

Илустровао Брана Јовановић

РЕКЛИ СУ...

Формула „Око за око“ довела би, на крају крајева, до тога да сви постану слепи.
Мартин Лутер Кинг
вођа покрета против расизма у САД
(1929 – 1968)

По свом завршетку ниједан пут није лош — сем онога који води на вешала.

Сервантес
шпански књижевник
(1547–1616)

Вода која је прљава на извору биће прљава и на ушћу

Шарл де Гол
француски генерал и државник (1890–1970)

Свака птица има свога копча.
Марк Твен
северноамерички књижевник
(1835–1910)

У новинарству има нечега доброг: оно што је данас написано сутра је већ заборављено.

Бовани Гварески
италијански књижевник
(1908 – 1968)

Лоши читаоци желе лоше новине.

Хенрик Ибсен
норвешки књижевник
(1828–1906)

Човек у Европи може да се поноси зато што је Немац, зато што је Француз, или зато што је Енглец. Може такође да се поноси зато што није Немац, што није Француз или што није Енглец.

Панаит Истрати
писац румунско-грчког порекла
(1884–1935)

Париз је, у ствари, Француска. Француска је само предграђе Париза.

Хајнрих Хајне
немачки песник
(1797 – 1856)

НАЈВЕЋИ ГРАЂЕВИНСКИ ИЗАЗОВ?

Већ четврт века постоји идеја да се
Аљаска повеже са Сибиrom. Доско-
рашња блоковска подела Русије
и САД и на тај начин коначно
би била премошћена

МОСТ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТА

Иzgледа да се враћа вре-
ме великих грађевин-
ских подухвата. Раз-
мишља се о повезивању Си-
цилије са Италијом, Шпаније
са Африком. Зашто да се не
изгради и мост који би конач-
но повезао Исток са Запа-
дом?

Смелу идеју о „савлађива-
њу“ Беринговог мореуза већ
годинама предлаже грађе-
вински инжењер Т. Лин. Иако
његов план и даље изгледа
можда превише смео, сигур-
но га не треба занемарити.
Јер, Лин је, између осталог,
носилац Националне медаље
за науку коју лично додељује
председник Сједињених Аме-
ричких Држава, професор је
на калифорнијском Универзи-
тету у Берклију већ 30 година,
један је од водећих грађевина-
ца шест деценија.

Мада, у географском по-
гледу, осамдесетак киломе-

тара и није нека раздаљина,
за грађевинара је то, отприли-
ке, као премостити – океан. И
пored свега, Лин је упоран
већ пуних 25 година.

Идеју о мосту између два
континента, који је назвао
„Мир“, Лин је изложио још
1969. Неколико добротворних
организација пристало је да
уложи новац у његов пројек-
ат, али још је то било време
велике подвојености између
бившег Совјетског Савеза и
САД. Не одступајући од пла-
на, Лин је своје идеје 1986.
предочио и тадашњем аме-
ричком председнику Регану.
Међутим, тек је ове године
почело озбиљно да се раз-
мишља о мосту мира.

Основна покретачка сила,
нажалост, није више мир већ
– нафта. Велике нафтне ком-
паније размишљају о бушоти-
нама у Краснојарску, Иркут-
ску, Јакутску, великим и недо-

вољно истраженим предели-
ма источног Сибира. Јапан и
Северна Кореја су, између

Прошлог лета геолози Руске
академије наука изнели су са-
пањујуће податке. Квадрили-
они кубних метара природног
гаса и милијарде барела наф-

осталих, веома заинтересова-
ни за искоришћавање при-
родног гаса и нафте.

Шта кажу руски научници?

те леже „скривени“ у подруч-
ју Сибира.

Имајући ове податке на
уму, Лин је готово сигуран да

ће се некако наћи новац за изградњу моста „Мир“. Он сматра да би сам мост коштао неколико милијарди долара, а пут који би морао да се изгради на обе стране још по 50 милијарди долара.

— Али, шта је то у поређењу са трилионима долара који би се зарадили коришћењем природног гаса и нафте — каже Лин.

Тако велику удаљеност, по Линовом мишљењу, може да савлада само висући мост. Састојао би се од 220 лукова, раздаљина између њих износила би 360, а на два места (најближе обали) 540 метара. Стубови — носачи изградили би се од бетона и то посебном технологијом јер би морали да се „бране“ од удара великих санти леда. Сви каблови би због временских ус-

лова, морали да се „сместе“ у бетон.

Сам мост био би изграђен у три нивоа. Горњи део предвиђен је за аутомобиле, камионе, цистерне, средишњи би била железница. У трећем нивоу били би спроведени каблови за цевовод.

Мост „Мир“ не би био само веза између два света, већ и велики грађевински подухват.

В. С.

Мост у три нивоа био би дугачак око 80 километара. Дубина воде износи око 50 метара, а с обзиром на ужасне временске услове, био би велики изазов изградити тај мост. У току године радови би могли да се изводе само пет месеци. Уколико се коначно слоје Исток и Запад, то неће бити због неких виших циљева, већ врло приземних — због коришћења природног гаса и нафте.

НАЈБИТЕ ГРЕШКЕ

У свакој реченици погрешно је по једно слово.

1 Тек кад су извеслали на средину језера, два риболовца приметише да немају чамац.

2 Млади научник је у лабораторији, закупљен неком Олгом чију телесну грађу страствено проучава по цео дан.

3 Фракцијске борбе су завршене и верује се да ће сада, после тешких сомова, на чело странке доћи прави људи.

4 Папа је критиковао понашање младих свештеника замерајући им да нису довољно смешни.

5 Наша агенција ради пре свега за телевизију која преузима лажовски део наших информација.

6 Чујте како дрхти гусларев глас, како болно јеца његова стрина.

7 Сибирска железница има вагона само за најнужније потребе, као што је свакодневни превоз мамута до Москве.

8 По ноћи на паркингу остале толико аутомобила да чувар не стигне све да их обије.

9 Клонирање значи да научници могу узети једну вашу ћелију и од ње направити три, пет, десет слона — бића потпуно једнаких вама.

10 Занимљиво је да француски фудбалери већ пет година нису играли са опанцима.

Решења: 1. намац, 2. алтом, 3. ломова, 4. смерни, 5. лавовски, 6. струна, 7. мазута, 8. обије, 9. клонова, 10. Шпанцима.

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

НИСМО ЗМИЈЕ!

Сијукси, вероватно најпопуларнији Индијанци Северне Америке, онедавно тврде да име које носе уопште није њихово и нимало им не одговара. Зато захтевају да се врате својим првобитним, старим именима која су припадала неколицини племена као што су Оглала, Лакота, Дакота и тако даље. На недавном заседању Савета Стараца истакнуто је да је име Сијукс страног порекла. Наденули су им га њихови непријатељи Ирокези и бели војници, а сама реч значи „змија“ и „крвник“. Индијанци су га прихватили без много

размишљања из чисте комозије и како би се лакше споразумевали са белцима. Сада се одлучно захтева укидање овог имена.

БАШ СУ МАЛИ

Истраживачи су донедавно веровали да деца афричких Пигмеја расту као и сва остала деца, све до уласка у пубертет. Међутим, истраживања спроведена међу припадницима народа Ефе показују да су њихова деца од самог рођења мања и све више заостају у расту у првих десет година живота.

Резултати испитивања која је вршио Роберт Бејл са Калифорнијског универзитета у Лос Анђелесу заснивају се на седмогодишњим мерењима деце, започетим од њиховог

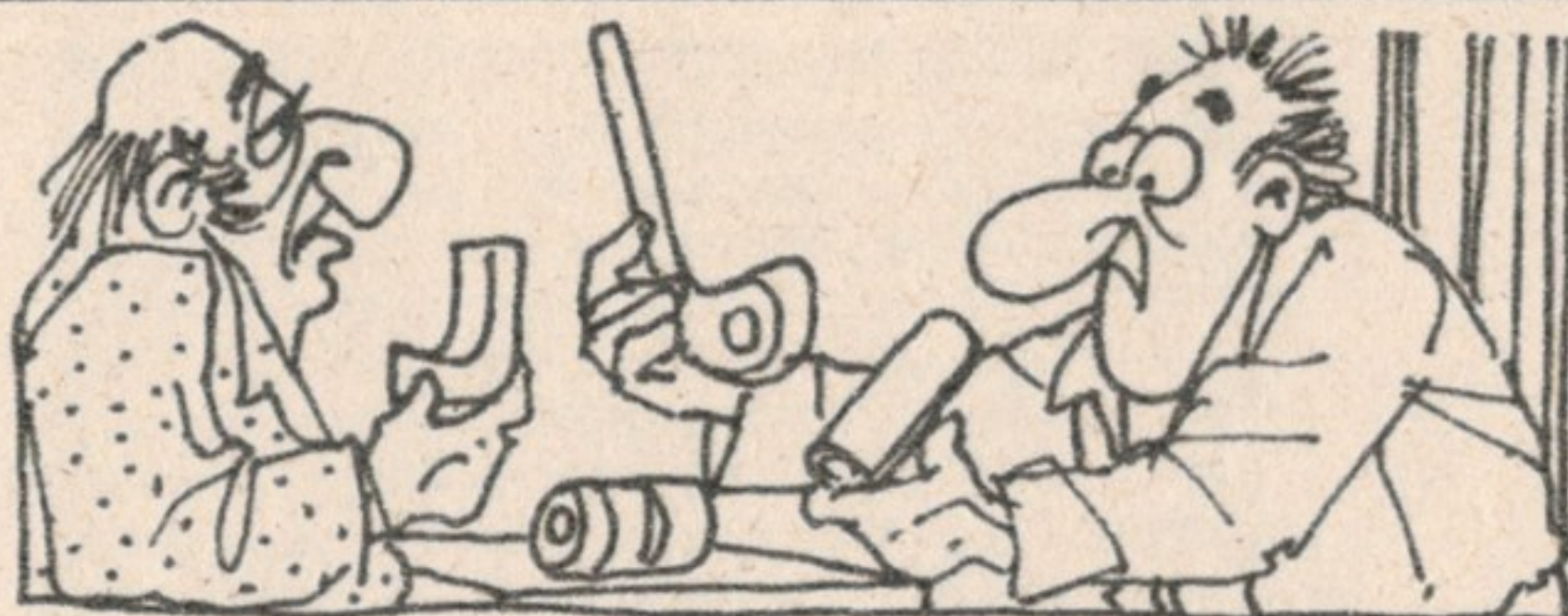
рођења. За разлику од других истраживача, Бејл и његов тим уносили су податке о сваком новорођенчету тако да нису морали да процењују дечију доб по физичком изгледу.

У просеку, тек рођена беба народа Ефе била је дугачка 44 центиметра, што је знатно мање од њихових вршњака у суседству, из народа Лесе. До пет година малишан народа Ефе висок је као друга деца узраста од две и по године.

Поред неисхрањености, која може да буде узрок малог раста, Бејли наводи и природ-

ну селекцију. Јер, малим људима потребно је и мање хране и много им је лакше да се заштите од претеране топлоте него онима високог раста.

ОД БРОДОЛОМА ДО ИСТОРИЈЕ ГОЛФА

Роберт Стенуит провео је шеснаест година проучавајући четири месингана предмета. Нашао их је на „Ластрагеру“, холандском трговачком броду из 17. века, који је пловио према Западноиндијским острвима, а потопљен је недалеко од Шетландских острва. Белгијски поморски археолог установио је да су се ови предмети употребљавали за игру која се звала колф, а некада се играла на травнатим теренима или на леду у Холандији. Играчи су користили штап са извијеним крајем и њиме гурали лопту од једне до друге тачке. Месингани

предмети које је научник открио делови су баш таквих штапова.

Колф, који се у Холандији играо у 14. веку, пренет је у Шкотску где је назван голф, игра се затим проширила на Британију, а онда у Европу под називом голф.

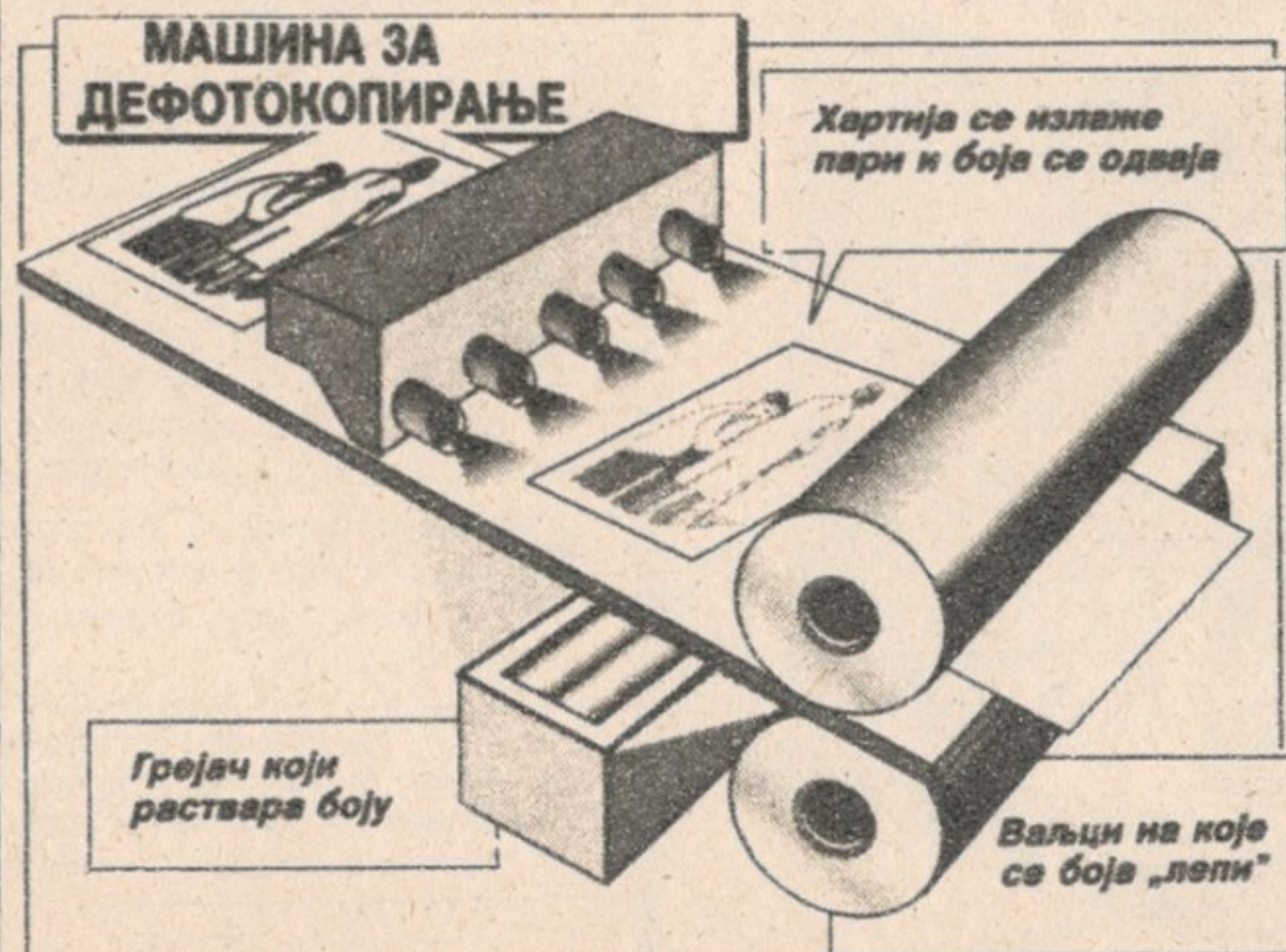
Ови додаци за штап, познати у Холандији под називом „голфске папуче“, вероватно су припадали неком поморском официру или путнику. Стенуит верује да их је власник понео у нади да ће и далеко од куће наћи времена за спорт.

СТРАХОВИ, СТРАХОВИ...

Модерна психоанализа набраја око четири стотине различитих фобија, то јест претераних страхова од нечега. Према научном истраживању спроведеном у више европских земаља, готово 83,9 одсто испитаних рекло је да осећа безразложни страх од одређених ствари и ситуација. На врху листе налази се страх од змије, како међу мушкарцима тако и међу женама. На другом месту је страх од провалије и висине, а онда следе страхови од ватре, вируса и микроба, говора на јавном месту, гомиле људи, мрака и подземних паркиралишта. Међу испитаницима биле су и неке познате личности које, као и многи смртници, имају своје фобије. Тако се, рецимо, глумица Катрин Денев ужасава буба, док фудбалер Карло Тадзељи Кампа има фобију од броја 13.

БРИСАЧ ФОТОКОПИЈА

МАШИНА ЗА ДЕФОТОКОПИРАЊЕ

У рециклажи хартије јављају се многе потешкоће. Једна од основних је и та што су

влакна сувише кратка, па се искоришћени папир не може претворити у смесу која се директно употребљава за производњу нове хартије, већ је неопходно додати нова, дужа влакна.

С друге стране, фотокопир машине и ласерски штампачи који се све више користе у канцеларијама производе огромне количине некорисних докумената, а сви они завршавају на ђубришту. Зато су многи поставили питање како ту гомилу папира претворити у чисту, одмах употребљиву хартију.

Стручњаци фирме „Рикох“ израдили су машину за дефотокопирање. Она брише све трагове боје захваљујући посебном поступку који се састоји из три фазе.

Најпре се фотокопирани

цртеж или текст излаже пари нарочите хемикалије која одваја боју од хартије. Формулу ове супстанце, кључне за цео поступак, произвођачи машине за дефотокопирање држе у тајности. Међутим, они тврде да је потпуно нешкодљива и да не загађује околину.

Након овог поступка хартија се загрева на 100°C чиме се боја раствара. Најзад, лист пролази између два ваљка на којима се боја задржава.

Кад изађе из ове машине за дефотокопирање, хартија је потпуно спремна за поновну употребу, као да је нова новцата. Може се користити за сваки тип фотокопир машине, процес чишћења може да се понови до десет пута, а да се квалитет хартије нимало не измени.

Илустровао: Зоран Петковић Петко

ЏЕМС
БОНД

ИЗ РУСИЈЕ С ЉУБАВЉУ

ПИСАЊЕ: ДАН ФЛЕМИНГ

ЦРТА: ЏОН МЕК ЛАСКИ

ПЛЕО

БИЛО ЈЕ ТО ДИВНО ВЕЧЕ
НА МЕСЕЧИНИ...

СУДИЈЕ ЈЕ ТРЕБАЛО
ДА ПРЕСУДЕ КОЈА
ЋЕ СЕ ЖЕНА УДАТИ
ЗА ЗАВРНИОГ СИНА...

УПАМТИ!
НЕ СМЕШ
ДА СЕ
МЕШАШ!

528

ЖЕНЕ СУ СЕ БОРИЛЕ НА ЖИВОТ
И СМРТ...

ОДЈЕД-
НОМ...

БУМ!

529

ДО
ЗАВОЛА!

ЈЕСУ ЛИ
ТО ОНИ
БЕЗЛИЧ-
НИ?

ЕКСПЛОЗИ-
ЈА ЈЕ
ОБОРИЛА
ЖЕНЕ...

СВИ СУ ПОТЕРАЛИ
НОЖЕВЕ...

ОДЕГАМ
СЕ СИ-
ГУРНИЈИ
С ПИШТО-
ЛОМ!

530

ДВА
МЕТКА
МАМЕ!
ИМАМ ЈОШ
ШЕСТ!

ПО-
КРИВАО
МЕ, ЏЕМСЕ!
ПИШТОЛО МИ
СЕ ЗАКО-
ЧИО!

531

ПО-
ПРИЗМО
ЧАШУ... ХЕЈ!
ШТА ЈЕ
ТО?

БАВРА ИМА СВОЈ
НАЧИН ДА САЗНА
ШТА СУ БЕЗЛИЧНИ
СМЕРАЛИ!

КАЖУ
ДА СУ ПОСЛА-
ТИ ДА МЕ ЗАРОБЕ
А И ЊЕГОВЕ ЛУКАЕ
КОЈИ РАДЕ ЗА МЕНЕ!

РЕКАО
МИ ЈЕ
ДА СЕ УЧУ-
ВАМ СНЕЖ-
НОГ СИНА,
А ТИ МЕ-
СЕЧЕВОГ
СИНА!
СВАШТА!

КАЖЕ
ДА КРИМЕН-
КУ НИЈЕ НИ
ЈЕДАН ОД
ТИХ! ДОБРО
ЈЕ!

ЗА
ШТО?

ЈЕР НЕ
МОГУ ДА
ЗАПЛИМ
ДОК ГА НЕ
ЛИКВИДИ-
РАМ!

ШТА НАМ СВЕ
ТРЕБА?

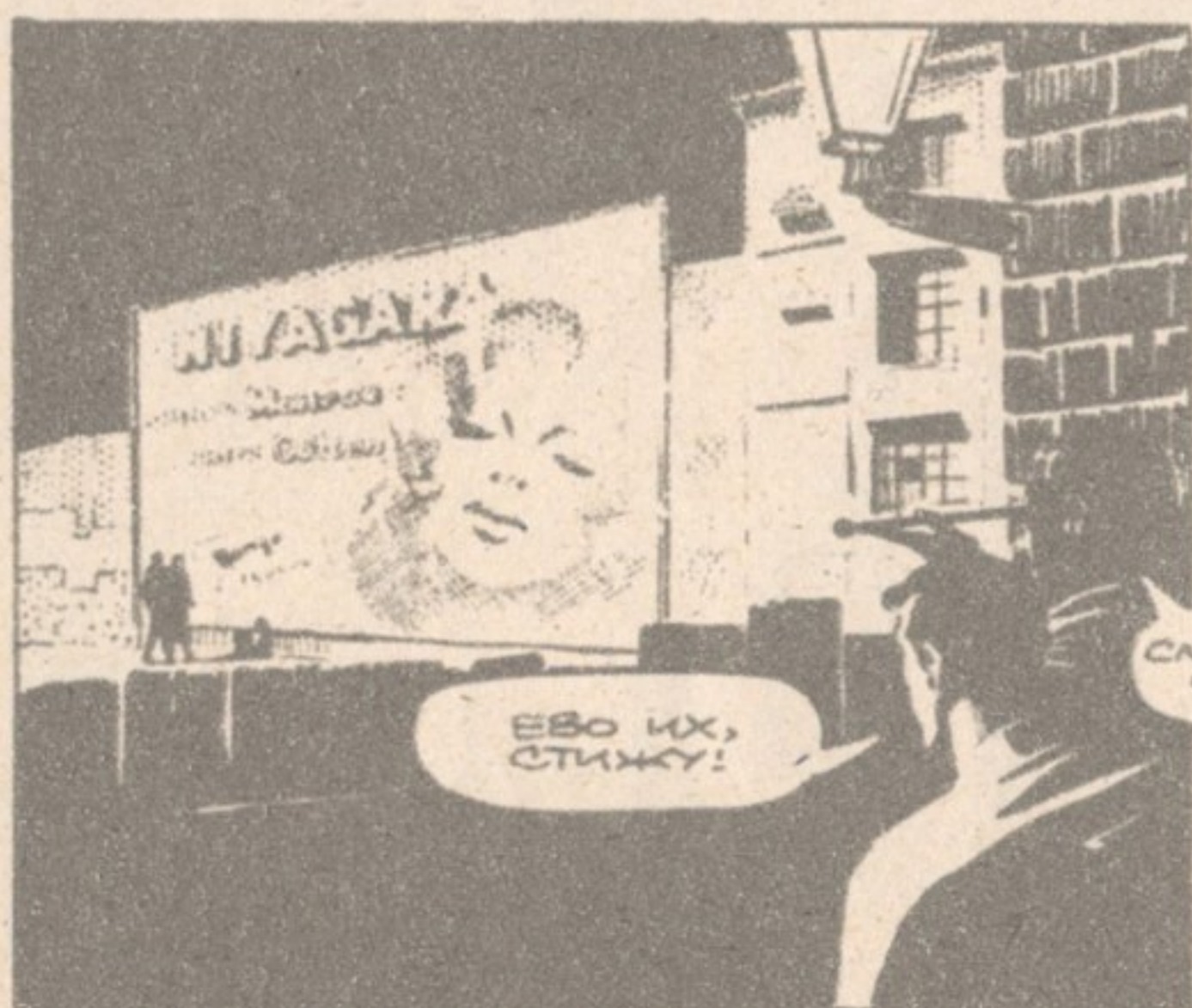

НОРНИ
ТЕЛЕСКОП
И ПУШКА
НА РАС-
КЛАПА-
ЊЕ!

КРИМЕНКУ
ОВАЈЕ ЖИВИ!

ДАРКО,
ПАЗИ!
ПОЛИЦИ-
ЈА!

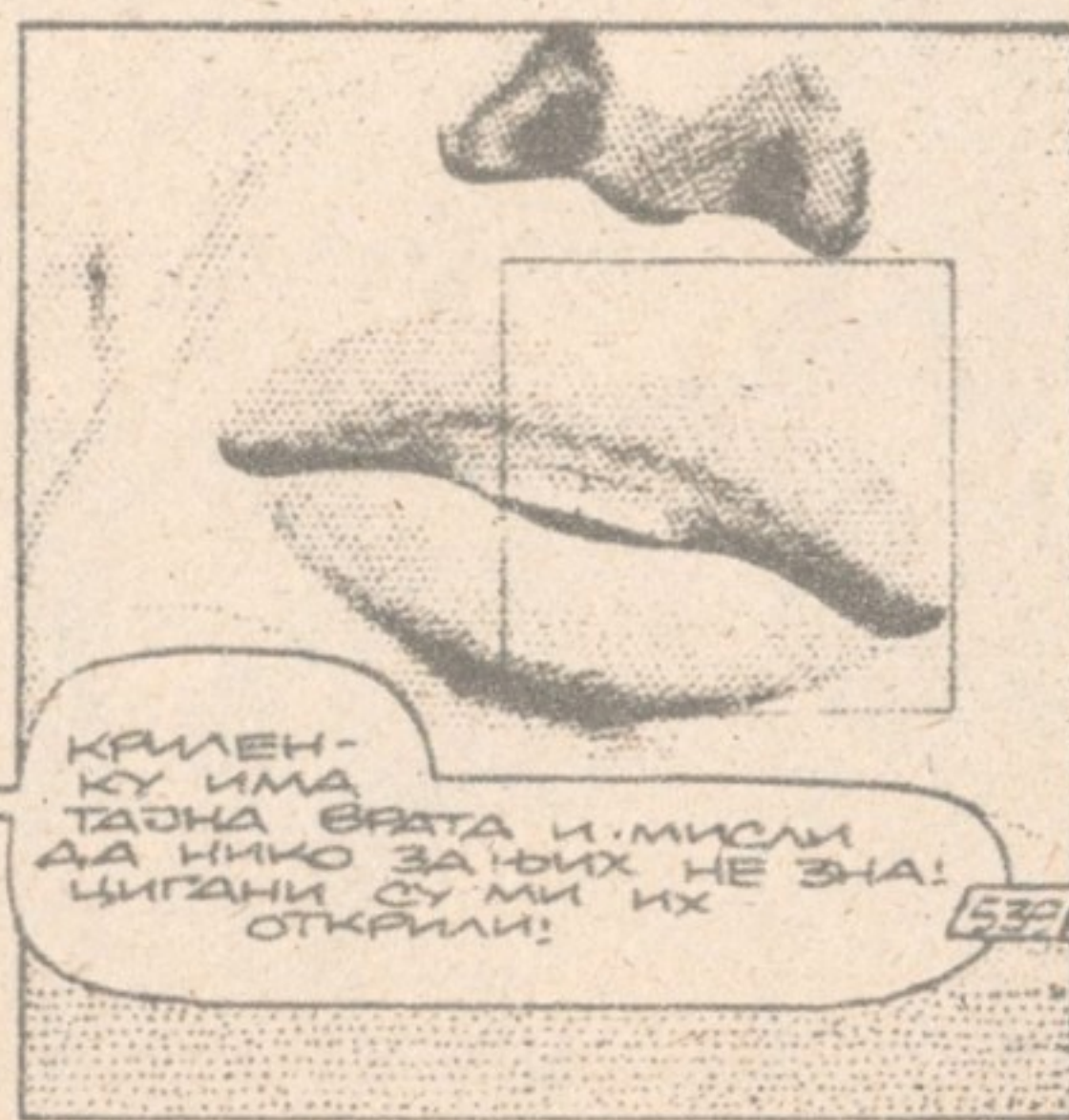

ЕВО ИХ,
СТИЖУ!

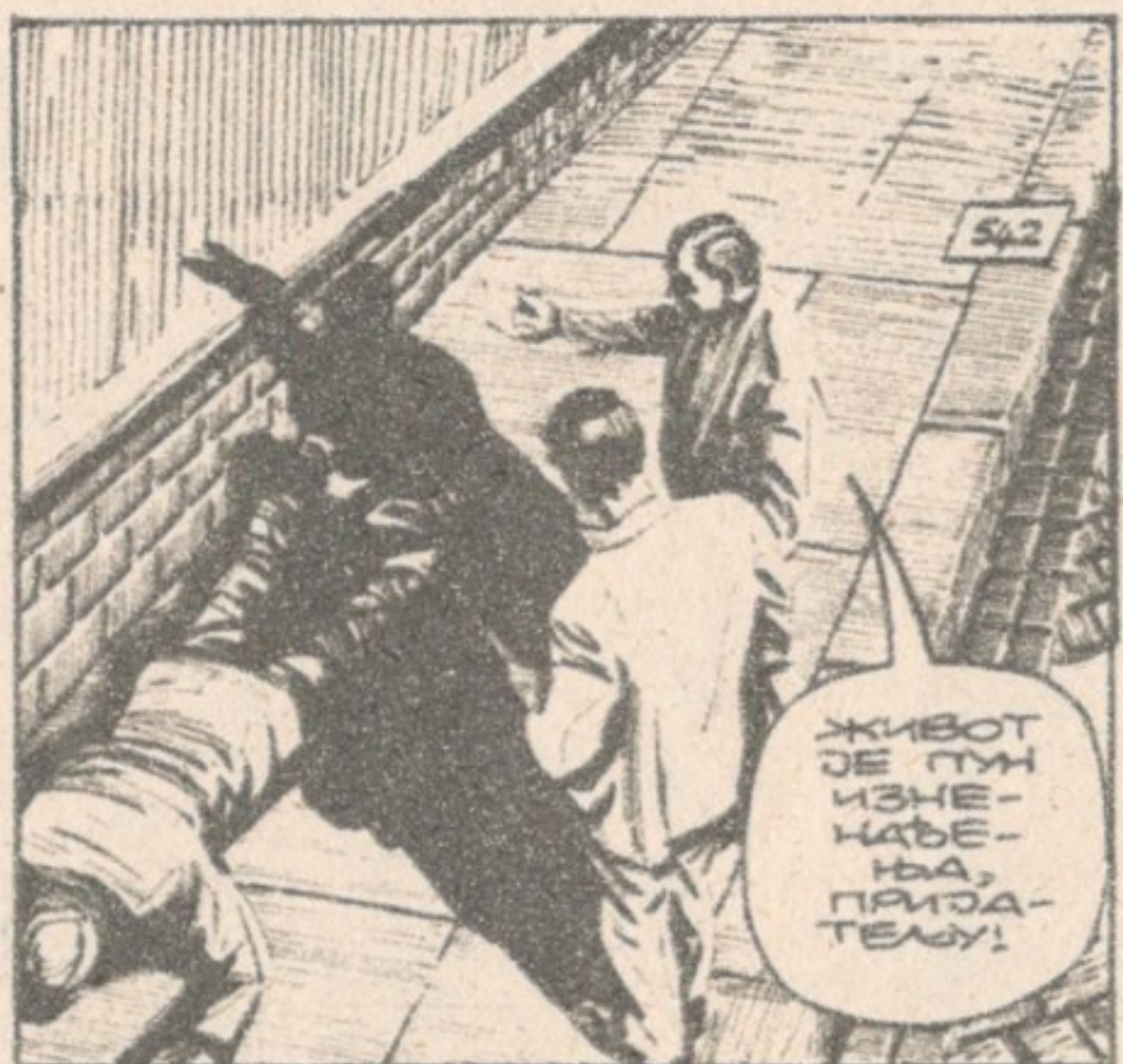
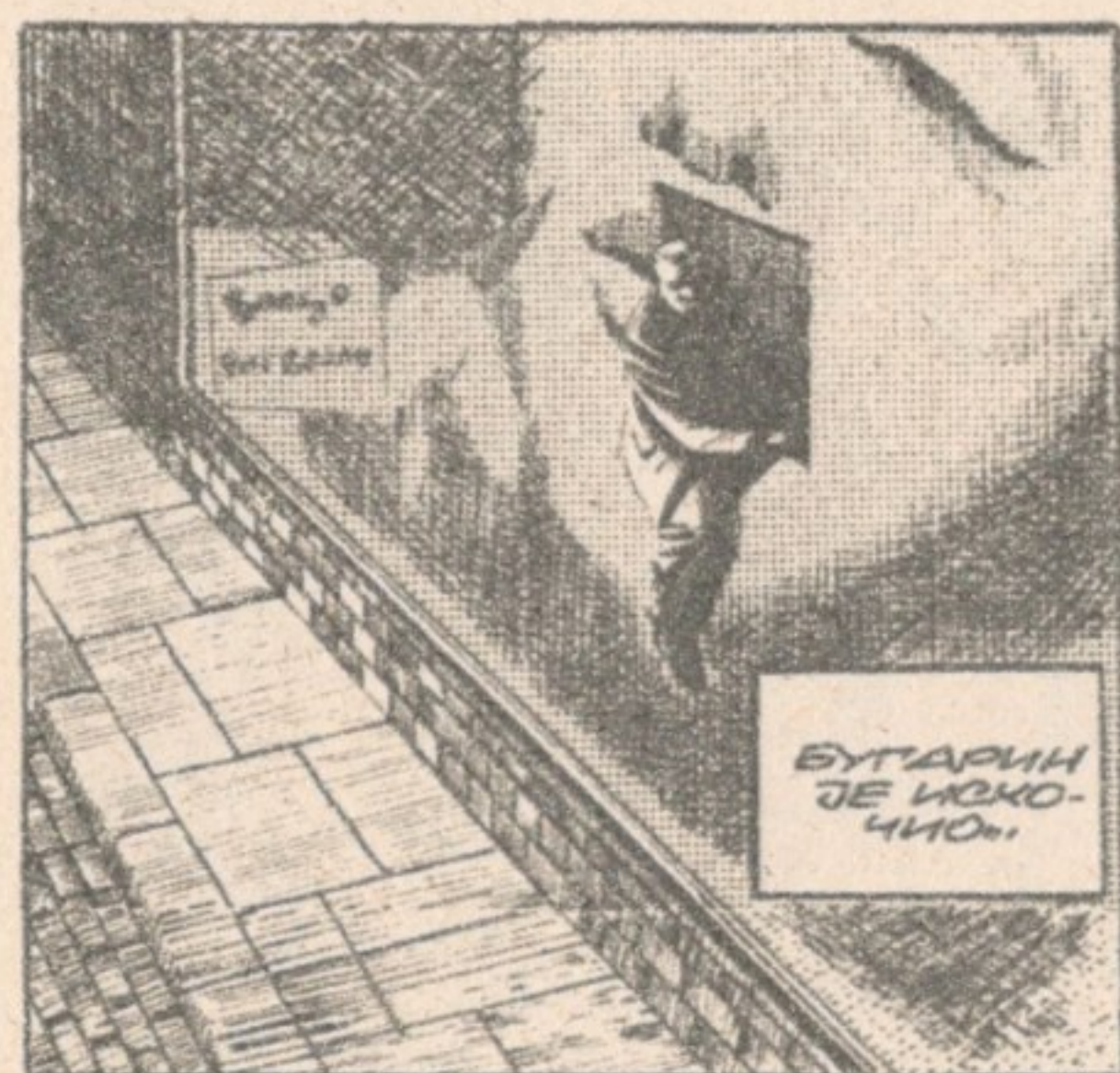

СМИРИ
СЕ!

ТО СУ БОРИС
И МОЈ ШОФЕР!
ИМАЛИ СМО УНИ-
ФОРМЕ У КОЛИМА!
ОНИ ЋЕ НАМ ИС-
ТЕРАТИ ЗВЕРКУ!

КРИМЕН-
КУ ИМА
ТАЈНА ВРАТА И МИСЛИ
ДА НИКО ЗА НИХ НЕ ЗНА!
ЦИГАНИ СУ МИ ИХ
ОТКРИЛИ!

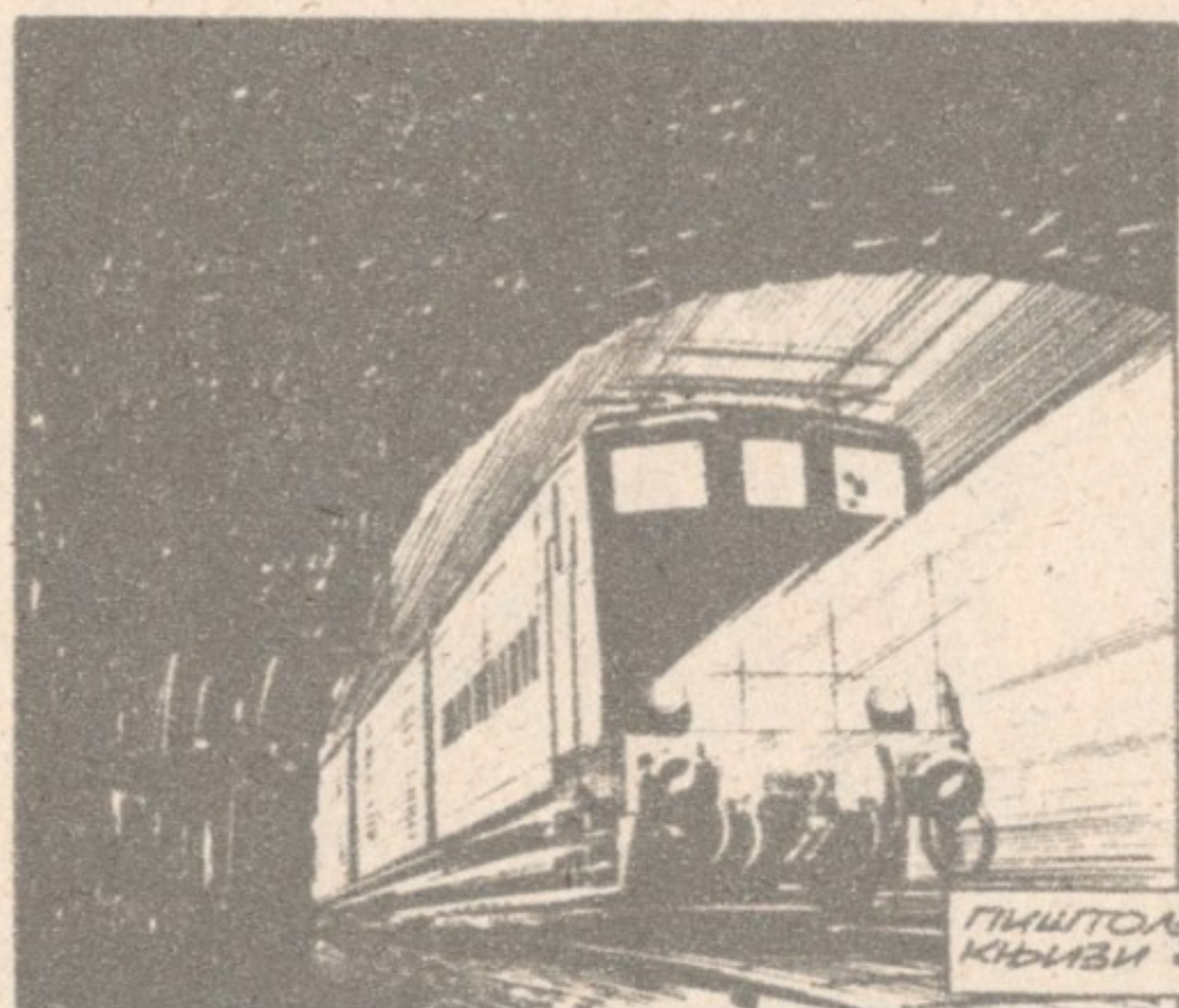
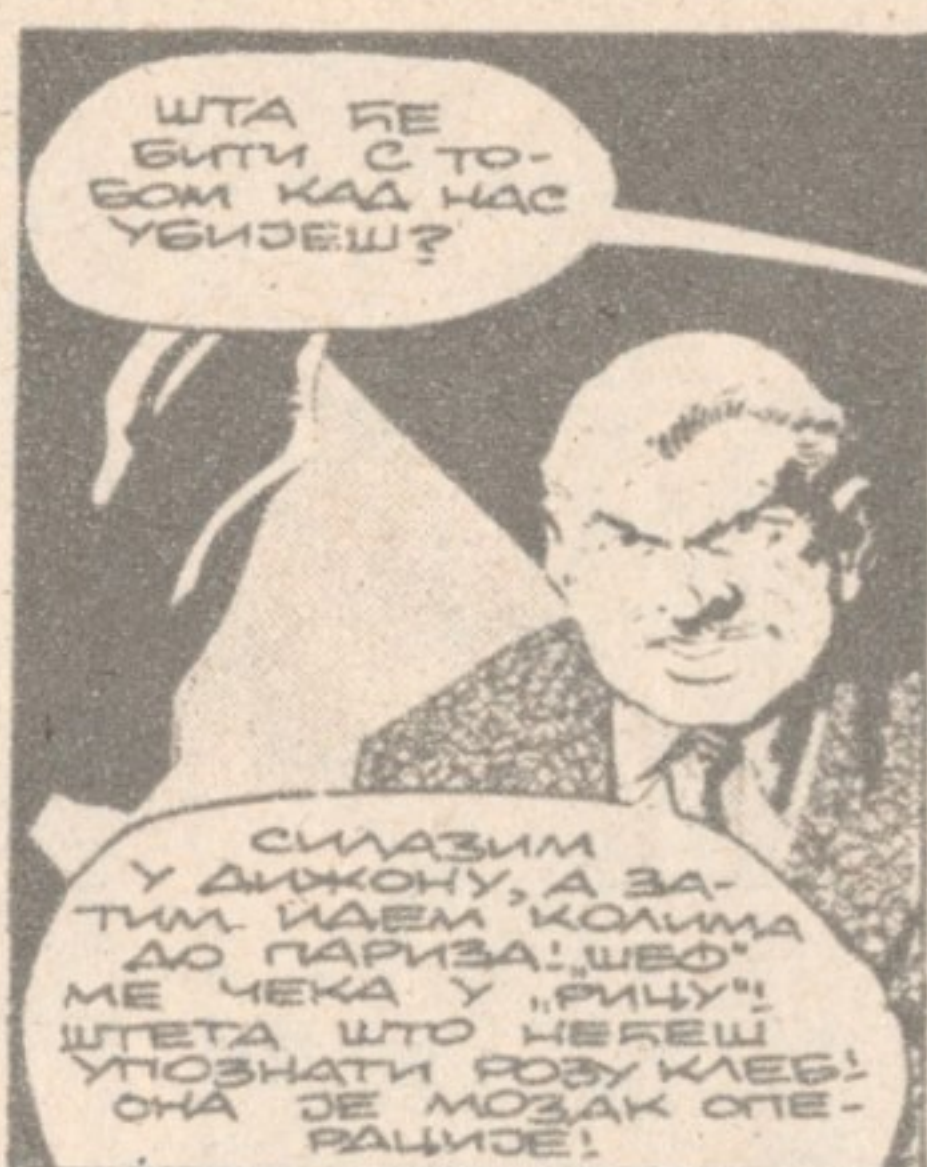

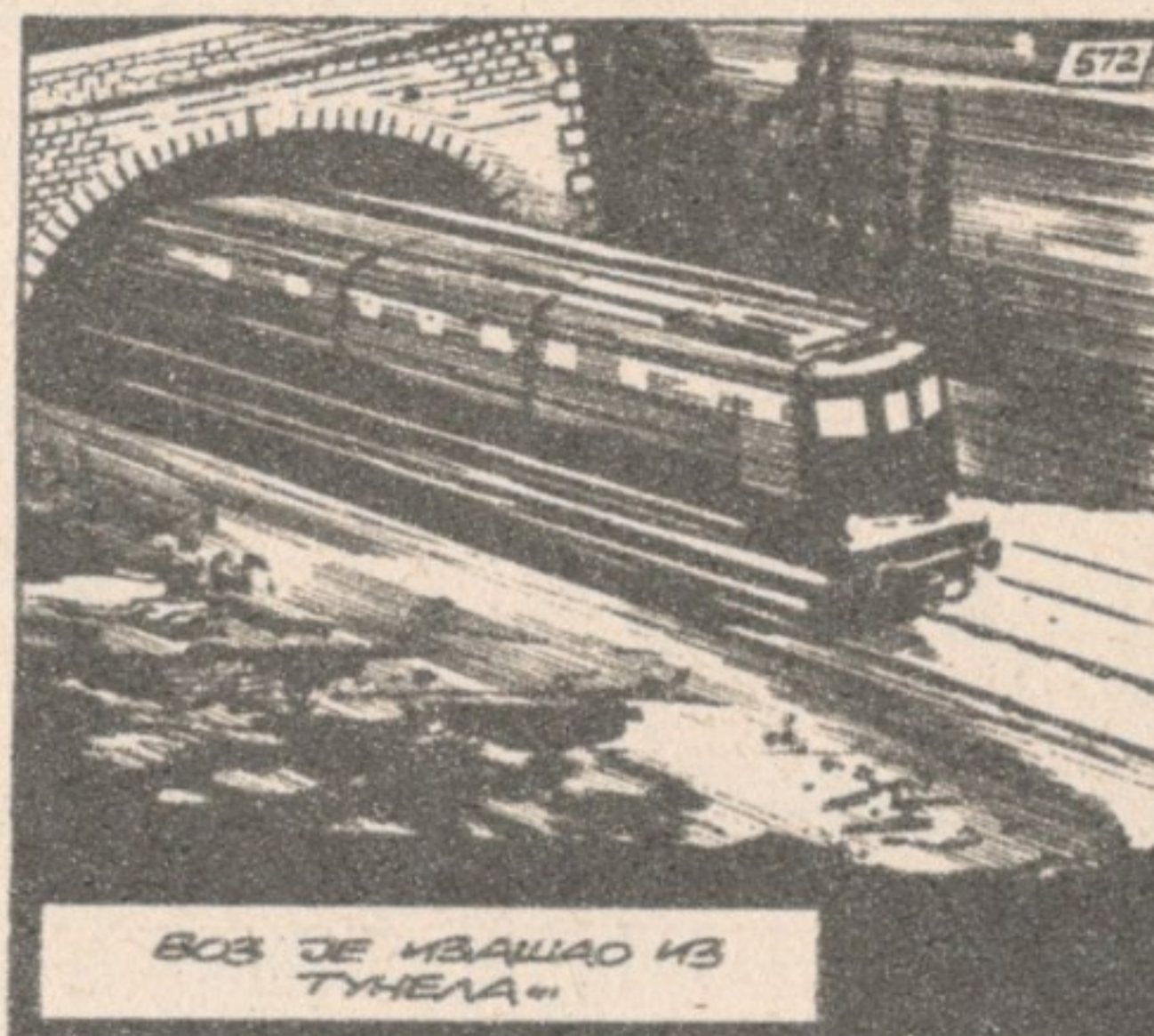

ЧИЧИЦА

ЧЕКА КОД ТАШМАЈДАНА

И ГВОЖЂЕ ИМА ДУШУ

**Код Чичице ко-
га је за најмла-
ђе смислио наш
градски превоз-
ник ГСП све је
бесплатно: му-
зички програм,
обилазак Бео-
града, услуге
педагога, слат-
киши, посета
зоолошком врту
и одвожење и
довожење деце
до Ташмајдана
и назад**

Савако дете има неког свог чичицу кога воли, а од 5. маја доби- ли су још једног који припада свој деци. Са њим могу да се друже и возе, да се играју, да уче и певају заједно и обилазе наш главни град сваког радног да- на и суботом између девет и дванаест сати пре подне.

Овај сасвим необичан чика у ствари је трамвај, леп, ша- рен и распеван. Чичицу, то му је званично име, људи могу да виде у Београду како тра- сом трамваја „2“ (са мањим изменама) вози малишане. И не само вози: из њега се чују граја, песма и прича, а док деца слушају педагога-васпи- тача, уста су им пуна слатки- ша које добијају на поласку. Нису само слаткиши бесплат- ни. Не плаће се ни возња, ни организована посета Зоолош- ком врту, а ни превоз аутобу- сом деце из удаљених места до парка Ташмајдан одакле креће ова лепа и занимљива кружна тура. Па где то има?

Ту, у нашем главном граду, у организацији Градског са- обраћајног предузећа Бео- град. Главни јунак наше при- че, стари момак по имену Чи- чица, заправо је стари трам- вај из 1965. године који је, до- душе, преуређен да личи на оне из 1928. Када се крајем 1988. поставило питање да ли да се остарели службеник по- шаље у вечна ловашта или не- како искористи, победила је ова друга могућност. Онда се у главама неких људи из

ГСП-а родила идеја о возилу намењеном искључиво нај- млађима, где ће одраслима бити забрањен приступ. Идеја је била следећа: ГСП је старо предузеће које је управо про- слављало један век свог по- стојања (1992), трамвај је стар, па стога и име и изглед новог пријатеља малишана треба да буду одговарајући. Тако је рођен Чичица, нова личност, гвожђе са душом, као део образовно-рекреа- тивног програма за децу старијег предшколског и млађег школског узраста (до чет- вртог разреда).

Петог маја ове године Чи- чица је први пут повео децу у шетњу градом. До 22. јуна, када је изведена последња возња за школарце (преко лета се и даље ради са обда- ништила), са Чичицом су се дружила 72 школска одеље- ња и 33 дечја вртића. Про- грам је добио подршку град- ске управе и има све шансе да уђе у план ваншколских наставних активности.

Линија редовног градског трамваја „2“ одабрана је због тога што је јединствена у све- ту и постоји само у Београду: том трасом затвара се круг око старог језгра града. Све су то прилике да се говори о историји, екологији, култури становања, архитектури, сна- лажењу у граду, саобраћају, нашој писмености, језику и осталом. Сама возња траје

око сат и по и подељена је у два дела. Од Ташмајдана до Зоолошког врта, где деца из- лазе и иду у посету животи- њама, а пошто ту проведу око сат времена, Чичица их вози даље градом и у круг враћа до Ташмајдана.

банка" и „Инекс турист" на- граде за најмаштовитије и нај- вредније учеснике програма: петнаест најуспешнијих у цртању добија викенд у Шко- ли цртања у Аранђеловцу (води их један академски сликар), аутори петнаест нај- лепших песама пакете слатки- ша, а исто толико прозних састава награђује се школ- ским прибором. Све је то, на- равно, на тему Чичице и про- грама који се у њему води.

Чичица је предвидео да у шетњу може да поведе цело једно одељење (до четрде- сет клинаца). Све време са њима су њихов наставник од- носно васпитач, као и педагог аниматор који са децом при- ча, пева, дружи се и обилази Зоолошки врт. Постоје два таква педагога, а то су Сини- ша и Пеца. Обојица су школо- вани за свој посао, одлично свирају гитару и знају све да певају, баш као и клинци.

С. Ј.

Имој брат Драган и ја рођени смо у Ваље-ву, а то се могло до-годити у Неготину и Сарајеву јер су у то време наши родитељи тамо живели. Међутим, није. Ма где била, кад би дошло вре-ме порођају наша мајка би кренула „ћиром“ за Ваљево, код наше бака-Велинке, и ту донела на свет своју децу. У свом родном граду. И наш отац, иако је родом са Косо-ва, осећао се Ваљевцем јер је у том граду провео највећи део свог живота и ту се и оженио. А већ ми, да вам не причам, и кад смо на студије отишли, није било суботе и недеље да нисмо били у Ва-љеву. Али, да идемо редом.

ДЕТЕ
ЈЕ
ОТАЦ
ЧОВЕКА

Кад
сам
био

мали:

Срећна и лепа породица Орловић 1940. године: брат Драган, мама Стана, тата Секула и Мића

МИЋА ОРЛОВИЋ

Моја најранија сећа-ња су из Сарајева. Живели смо на Ма-риндвору, поред железничке коло-није, у згради Семенарског института, где је мој отац био управник. Десно је био један облакодер, кажем „био“, јер не знам да ли је још тамо или је срушен, а иза наше куће – џамија. У дворишту смо има-ли пуно зечева и прво чега се сећам су изуједане и изгреба-не руке од њихових ноктију и прве и једине батине које сам од оца добио. Волео сам да се ругам хоџи који је са мина-рета позивао вернике, а мога оца је то страшно љутило. „То више никад да ниси радио, они су једна вера, ми смо друга, они су фини људи...“ говорио је. Тако је тада било.

Тај велики стан у коме смо живели напустили смо на брзину 1941. године, и, убаче-ни у фургон, заједно са јед-ним кучетом, једним скупце-ним есцајгом који је моја мај-ка са пажњом спаковала, и једним радио-апаратом, кре-нули пут нашег уточишта, пут Ваљева. И отац је био са на-ма пошто је успео да побегне из неког воза који га је, као резервног капетана, возио у заробљеништво. Вукући тако оне драгоцености преко Зворника и разних неких се-ла, стигли смо у Ваљево, али тамо нисмо смели дуго да ос-танемо како тату не би поно-во одвели у заробљеништво.

Склонили смо се у Велико Градиште, мало, мирно место на Дунаву, са око три хиљаде становника и осам или девет Немаца у крајскомандатури. Радио је, наравно, био са на-ма. Не знам да ли ћете ми ве-ровати, али тај исти радио-апарат у лепој дрвеној кутији, изванредног звука, и сада је код мене и – ради

Екипа Више гимназије, победник средњошколског првенства Ваљева у кошарци. Мића Орловић, стоји први слева.

●БИОГРАФИЈА●

Добар и висок кошаркаш који је догурао до студентске репрезентације Југославије, Милоје Орловић ипак кошарку напушта из два разлога: први – прилично озбиљна повреда руке, већ је поменут у причи о детињству, а други – конкурс Радио-Београда, када је, као студент треће године југосло-венске и светске књижевности, заједно са Оливером Живко-вић, између 130 кандидата, изабран за спикера. Од тада се Мићин живот сасвим мења. Са спикером-доајеном Радио-Београда Златицом Балтић чита Јутарњи програм који почи-ње у 8,00, а завршава се у 12,00, пред легендарну емисију коју готово нико не слуша – Водостање. Када му падне у део нај-тежи део програма којим се обично усрећују млади спикери, Јутро, од 4,00 до 8,00, онда кола Радио-Београда долазе по њега у Студентски град у зору, кад многи у Граду још нису ни легли. Касније је као добровољац, пуне три године водио Јут-ро, како би му остао цео дан за расипање на сто различитих страна.

А онда долази још један преокрет у животу и част да у много чему буде први:

Чита први Дневник у историји Радио-Телевизије Београд.

У јесен 1966. године води квиз ДА ИЛИ НЕ, такмичење гра-дова, такође први у историји Радио-Телевизије Београд.

Од тада је Мића водио укупно 22 квица, небројене забавно-хумористичне програме, контакт емисије, преносе и шоу програме, али, вероватно ниједан тако узбудљив као ЗЛАТНИ ПОГОДАК који је 1970. и 1971. водио са Горданом Бонети. Та-да је Мића знао да дигне на ноге целу нацију чувеним пита-њем: ХОЋЕТЕ ЛИ МЛИН ЗА КАФУ ИЛИ ОВО ШТО ЈЕ У КОВЕР-ТИ? Иначе, главни згодитак био је тада фантастични МИЛИ-ОН ДИНАРА и ауто „Форд таунус 12М“!

Од 1992. до дана данашњег води квиз ТО ЈЕ ТО радујући се победи заједно са победницима, баш као и онда када је на такмичењу градова победила – какве ли случајности – екипа града ВАЉЕВА!

Одмах после рата отац је морао да се врати тамо где је рођен, на Косово, па смо се тако четири године селили између Пећи, Призрена и Приштине, где је тата предавао шумарство и економску географију. После је затражио премештај за Ваљево и тако смо се коначно 1950. године за стално населили у граду из кога носим најлепше успомене. Становали смо у колонији Пољопривредне школе, обраслој четинарима и шимширом и са великим травнатим пољанама окол, па сте имали утисак да све то није у граду, већ негде на Копачику, Златибору или на Дивчибарама. Заиста мислим да сам срећан, а и тада сам то знао, што сам могао да растем на једном таквом месту. Једина је мана била што је колонија доста удаљена од града. До гимназије је требало прећи више од три километра, па, пошто је увек било више од двадесетак ђака, деце наставника и службеника Пољопривредне школе, онда је мој отац организовао једно превозно средство које је убрзо постало редовна и запажена појава на улицама Ваљева на линији Колонија-Центар, а које се састојало од једног коњчета којим је управљао чика Филип, послужитељ, и једног шпедитера пуног деце различитог узраста која клате ногама, причају и смеју се. То су били дивни тренуци које сви са љубављу памтимо.

У таквом амбијенту живела је моја драга сложна породица. Мислим да су у свачијем детињству најважнији односи који владају у тој малој заједници из које се после иде у свет. Поштени, радни, невестоватне енергије и доброте која је из њих заразно зрачила, моји родитељи су у нас просто уденули све позитивно што су кроз свој живот носили. Добронамерни и љубазни, пренели су на нас свој однос према људима, па смо тако и ми расли окружени пријатељима и друговима, и у школи и ван школе. И данас одржавамо присне везе са матином фамилијом која живи у Ваљеву, велика је то породица Николића и Кораћа, као и са татином доле на Косову, а и пријатељства која смо у детињству започели трају и сада. Мајка је завршила предрачну такозвану радничку школу, где је, између осталог, научила и да савршено шије. То нам је добро дошло за време и после рата када није било ничега да се купи јер је она умела да нам од ћебади шије капуте, а од обичног креветског или америкен платна разне кошуље, блузе,

Мића Орловић 1994.

„сафаријанке“, како смо то онда звали, па онда нешто офарба и од тога нам направи панталоне. Тако смо увек били лепо обучени.

У гимназијско доба много се ишло на корзо, на излете, на Пећину или на купалиште које се налазило на сливу Обнице и Јабланице. Ишло се и на пецање, а богме понеко и у лов. Ја, међутим, нисам био у стању ни рибу да ловим, било ми је жао, а већ птицу или неку животињу да убијем – то није долазило у обзир! Издевали су ми због тога разна имена, не смем сад ни да их поменим, срамота ме, али ни тиме нису никад успели да ме наговоре да учиним нажао некој животињи. Такав ми је био и брат. Ми, једноставно, нисмо пецали и нисмо ишли у лов!

Тај базен, чини ми се једини прави, ограђен, у том делу Србије, био је веома значајно место где су се догађале неке важне ствари. На пример, тамо се показивала спретност, брзина и снажљивост, тамо се заљубљивало. Љубав се склапала немушто, у школи на одмору, а настављала на корзоу у Карађорђевој улици између биоскопа „Централ“ и Дома армије, затим на Видраку, на Пећини и – на базену.

Ето, сад је згодно да кажем да се моја прва љубав, тамо започела, звала Љиљана, баш као и моја садашња жена. Иначе, базен памтим и по томе што сам са фантастичним, скупоценим „шафхаузенем“ који сам добио од тече, а који сам тога дана први пут ставио на руку, запливао из све снаге и, наравно, упропастио га засвагда.

Гимназијских дана се најрадије сећам. Имао сам сјајне другове, што је, сигурно, за сваког дечака важно. После школе, пливања, излета и шетњи корзоом, сви смо, у оно време тајно, слушали западноевропске станице (опет је у игри мој радио-апарат), Луксембург највише, који је емитовао џез. Били смо фасцинирани џезом. Сви смо помало свирали ко је шта могао и до ког је инструмента дошао. Мој брат и ја свирали смо хармонику и једно време ишли на часове, а после смо наставили сами. Имали смо и састав који се звао „Омладинац“. Свирали смо у Дому омладине, а суботом, недељом и празницима правили смо журке, окупљали се по кућама, које су се, ето, и онда тако исто звале као и сад што се зову. Утврдили бисмо распоред код кога се кад иде, па ко не дође – пише му се минус.

Припрема и уређује Светлана Ненадовић

У осмом гимназије основали смо први средњошколски лист у Србији. Звао се „Средњошколац“. Милош Јефтић (сада уредник у Радио Београду), Слоба Радовић (сада управник библиотеке у Ваљеву), Љуба Поповић (сликар, мало у Паризу, мало у Ваљеву), Пулика Јевтић (сликар и дизајнер, живи у Француској, али без Ваљева не може), мој брат Драган (сада књижевни критичар у „Експрес Политици“ покојни Тома Миљковић (уредник у „Борби“), сви смо радили све у том листу. Ја сам, на пример, водио спортску рубрику и писао приказе филмова које смо гледали. Свега је у том часопису било, али је, нажалост, кратко излазило јер, као и обично, није било пара. Занимљиво, сви који су сарађивали у том „Средњошколцу“ постали су касније новинари или на неки други начин блиски перу.

Од свих спортова којима смо се бавили кошарка је била најпопуларнија. Клуб нам се звао „Омладинац“, исто као и онај музички састав који сам помињао. За кошарку је везана једна успомена коју добро памтим, не само ја, него и многи из Ваљева. Ево шта је било: кад сам био у седмом разреду гимназије, играо је наш „Омладинац“ са „Железничаром“ из Чачка у квалификацијама за савезну лигу. Утакмица важна, а морам да кажем, важан и ја јер сам, упркос својих 190 центиметара, био и пивотмен и плејмејкер. Међутим, ја сам тада такоређи тек изашао из болнице (јесте било прошло два месеца, али повреда је била тешка, пад са бицикла, озбиљна повреда до зглоба, упала покоснице и цела рука доведена у питање, те сам због те компликоване операције изгубио целу школску годину), сав уфачлован и, што је најважније, са строгом забраном лекара да више никад не играм кошарку. Али, све то није могло да ме спречи да не учествујем у тако важном догађају за мој тим. И – почне утакмица. Неко обавести мога оца, он дојури на бициклу, улети на игралиште и тада, по други пут у животу, крене на мене да ме бие. Није успео само зато што су ме другови опколили и тако га спречили да до мене уопште дође. Сутрадан је у „Политици“ објављен чланак, Драгана Стефановића, дописника из Ваљева, сада у пензији, који није знао да сам оперисан и да ми је забрањено да играм: „Просветни радник пребио своје дете зато што игра кошарку“!

Уређује
др Зоран Живковић

Што се Земљана тиче, они су имали само једног заробљеника, и тај је сада седео ту и посматрао шаховску партију. Гледајући га, генерал је осетио неку чудну озлојеђеност. Зато што је Фајвер био један смешни пајац, омалени дебељко у дречавај одећи, који није имао ничег војничког у себи. То је генерала и нервирало, зар да од таквих

— Има ли неких вести, генерале?

Генерал је одмахнуо главом.

— Требало би да стигну сваког часа, докторе. Је ли све спремно?

— Одавно — рекао је психијатар. — Прихватићемо наше

којем је стајао брод са Земље.

Људи су изашли из шатора и постројили се. Генерал се задовољно смешкао. Ако су Фајвери очекивали да ће, стигавши у неочекивано време, затећи у кампу неред, грдно су се преварили.

Килфорд Симак

СМЕШНИ

Фајвери су каснили. Можда нису добро разумели, или је и то био један од њихових трикова.

— Капетане, колико је сати? — упитао је генерал Флад.

Капетан Џајст је подигао поглед са шаховске табле.

— Тридесет седам нула осам по галактичком времену, господине.

Одмах потом се вратио шаху. Наредник Конрад му је био блокирао ловца и то му се није допадало.

— Касне читавих тринаест сати! — загрмео је генерал.

— Можда је у питању неспоразум.

— Не, то је немогуће.

Али, знао је да је могуће. Са Фајверима је долазило до неспоразума готово у свему: у разговорима о примирју, о размени заробљеника...

— Можда су имали неку незгоду — рекао је капетан.

— Ма, каква незгода! Они њихови бродови су изванредни. Па, победили су нас, зар не?

— Јесу, господине.

— Знате ли колико смо их уништили, капетане?

— Не више од десет, господине.

Капетан је грешио. Само један брод је био потпуно уништен, а остали тек лакше оштећени. Земља, признавао је у себи генерал, никад није доживела такав пораз. Читаве ескадре су биле збрисане, остале су се враћале преполовљене.

Враћале су се у базу без оштећења. Без иједне огреботине. А изгубљени бродови су једноставно нестајали, не остављајући за собом ни једне крхотине.

Како се супротставити таквом нечему? На Земљи, и на стотинама других планета Галактичке конфедерације, истраживачи су се трудили да нађу прави одговор... или бар да открију о каквом је оружју реч. Без успеха. Зато су полагане велике наде у ову размену заробљеника. Можда ће неки од њих умети да пружи какав користан податак.

особа претрпе пораз? Какви смешни победници!

— Твоји пријатељи касне — обратио му се генерал.

— Ви треба чекате — рекао је Фајвер. Његов глас је личио на звиждање.

Генерал се трудио да се контролише. Питао се хоће ли људска раса икад разумети Фајвере.

Мала планета је изгледала хладнија, и пустија, и даља него икад. Без живота, без стратешке или економске вредности, била је погодна, као неутрална територија, за размену заробљеника. Црно, го-ло, стеновито тло простирало се према недалеком хоризонту.

Брежуљака и долина није било. Није било ничега осим равног и глатког камена који се протезао у свим правцима. Генерал се сећао да су Фајвери предложили ову планету, и то је било довољно да га учини сумњичавим. Али, у овој фази Земља није била у ситуацији да бира. Док је тако стајао, погнутих рамена, осећао је како му зебња као хладан дах пролази низ врат и кичму. Да ли су им припремали замку?

Настојао је да убеди себе да је то погрешан утисак. У понашању Фајвера није било ничега што би указивало на превару. У ствари, били су готово великодушни. Могли су да диктирају услове — било какве — и Конфедерација би морала да их прихвати. Земља мора да добије у времену, да буде спремна следећи пут: кроз пет или десет година, или било кад.

Али, Фајвери нису тражили ништа, и то је било несхватљиво.

Предео је био миран и готово пуст. Само су двојица стражара била напољу. Сви остали су били у заклону и трудили се да убију време у ишчекивању Фајвера.

Четворица људи су седела око стола и играла карте. Један од њих је устао.

момке чим стигну. Кад бисмо бар знали колико их је.

— Бојим се да их није много. Нисмо успели да сазнамо колико, јер Фајвери с бројевима слабо стоје. А ви сте мислили да је математика универзална. Они су уопште глупи...

— Не сасвим — рекао је психијатар. — Ми нисмо могли да научимо њихов језик, али они наш јесу. Да су интелигентни показује и њихова технологија, која нас је притерала уза зид.

— Тачно, али да ли су тога уопште свесни? Нису искористили своју победу. Могли су да нас ликвидирају, да нам наметну какав год хоће мир, а они су једноставно стали. Каког смисла има све то?

— Имамо посла с другом расом.

— И раније смо имали посла с другим расама. И увек смо их разумели. Ове не. Нису нас уопште познавали. Само су се устремили на нас. Тако је било и с другима. Са свима су у рату. Понекад имају и по два-три непријатеља истовремено.

— Одбрамбени комплекс — рекао је психијатар. — Желе да остале држе далеко од своје планете.

— Мене мучи њихово оружје — казао је генерал. — Наши стручњаци нису успели да открију на ком принципу делује. Нема ни блеска ни топлоте. Брод би само нестао, и то би био крај.

— Брине ме још нешто — рекао је доктор. — Остале расе које су се бориле с Фајверима пре нас... Кад смо их замолили за помоћ, нису хтели ни да чују. Ништа нису хтели да нам кажу. А било би логично да се сви ујединимо против Фајвера.

— Добро, докторе, ускоро ћемо видети на чему смо.

Док је ишао према свом шатору, генерал је зачуо неки звук и подигао поглед ка небу. Брод! Приближавао се великом брзином. Онда је успорио и савршено атерирао, једно 400 метара од места на

Капетан Џајст му се придружио трчећи.

— Значи, најзад су стигли!

— Са закашњењем од четрнаест сати — рекао је генерал.

— Заборавили сте да закопча-те последње дугме на мундиру, капетане. Леђа права! Главу горе! Хоћу војничко држање! Хајдемо!

Врата на броду су се отворила и појавиле су се степенице. Генерал је са задовољством закључио да ће он и капетан Џајст стићи тамо баш кад степенице додирну тло. Савршена синхронизација, као да је он лично све то планирао.

Степенице су се зауставиле и три Фајвера су полако сиш-ла.

Какав смешан трио, помислио је генерал. Ниједан од њих није имао пристојну униформу нити ма какво одликовање. Пришао им је.

— Примите нашу добродошлицу — рекао је, с паузама између речи, како би лакше схватили оно што им каже.

Фајвери су га гледали и генерал се осетио нелагодно, јер му се учинило да је на њиховим лицима приметио подсмешљив израз. Умирио је себе закључивши да је то вероватно њихов природни израз, и наставио:

— Ваш долазак испуњава задовољством све становнике Земље, јер је то знак да почиње једна нова ера...

— Много симпатично — прекинуо га је један од Фајвера, али се није могло знати да ли мисли на генералов говор или једноставно хоће да се покаже љубазан.

Генерал је хтео да настави, али Фајвер је подигао своју кратку, пуначку руку.

— Заробљеници ће брзо — прозвиздао је.

— Значи, нису дошли с ва-ма...

— Они се вратити — рекао је Фајвер, очигледно се не трудећи да нађе прецизан термин.

Наставио је да гледа генерала са оном истом самозадовољном, подсмешљивом гримасом.

— Неки трик? — шалнуо је капетан генералу на уво. — Будите опрезни.

— Без бриге — одговорио му је тихо генерал, а затим се обратио Фајверима: — Молим вас, господе, да пођете са мном, припремили смо вам мало послужење.

— Врло срећни — рекао је онај Фајвер, очигледно њи-

— Пити добро — одговорио је Фајвер. — Пити пријатељски.

Генерал је кренуо према шатору, полако, да би га Фајвери могли стизати.

Ушли су у шатор. Генерал је отворио фрижидер и извадио велик балон.

— Ово је пиће које смо произвели специјално за вашег

ма да запуши нос, како би избегао тај нимало пријатни мирис. Ко зна шта су хемичари ту све смућали, али успели су да погоде укус заробљеног Фајвера. Питао се да ли ће тако бити и са овом тројцом.

Било је. Зачас су испразнили чаше, колутајући очима од задовољства, па им је поново

ПОБЕДНИЦИ

хов портпарол. — То послужење.

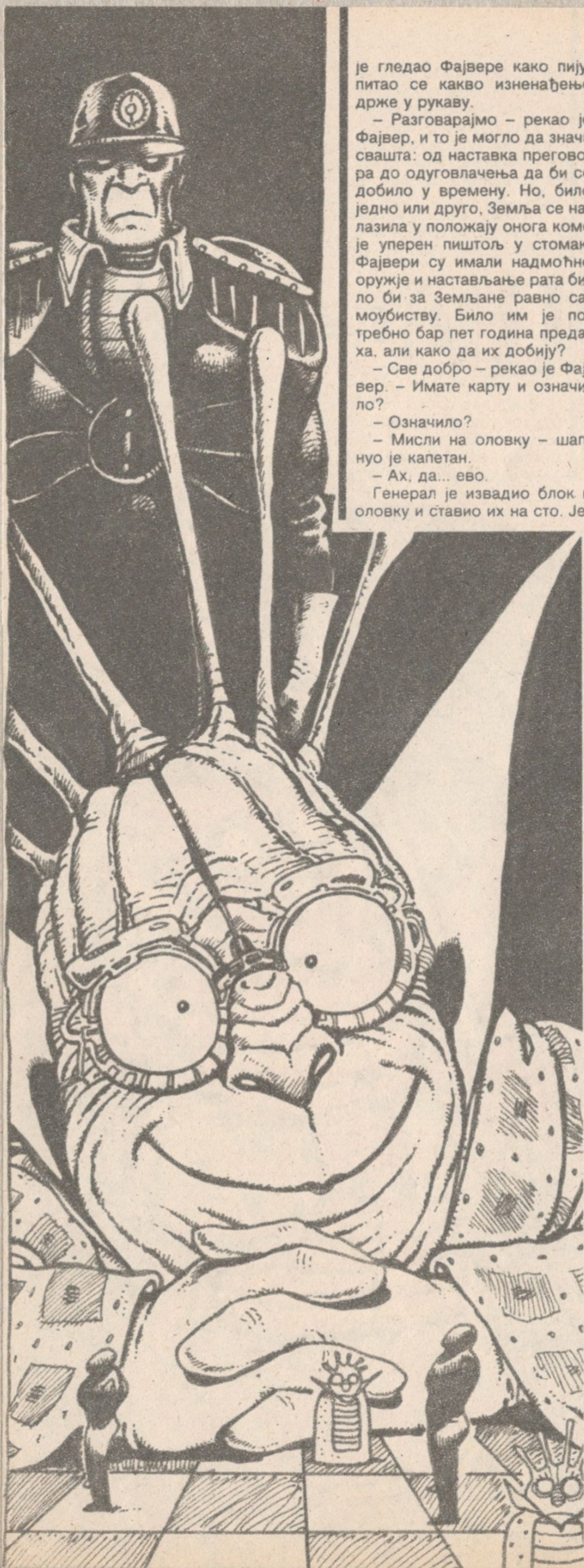
— Пиће — казао је генерал и принео руку устима, да би био јаснији.

сународника — рекао је. — Много му се допада.

Сипао је течност у чаше, покушавајући да задржи дисање, јер није могао пред њи-

наточио. Као добар домаћин, морао је да им се придружи и испио је пола своје чаше, мислећи на то да се за отаџбину ваља жртвовати. И док

је гледао Фајвере како пију, питао се какво изненађење држе у рукаву.

— Разговарајмо — рекао је Фајвер, и то је могло да значи свашта: од наставка преговора до одуговлачења да би се добило у времену. Но, било једно или друго, Земља се налазила у положају онога коме је уперен пиштољ у стомак. Фајвери су имали надмоћно оружје и настављање рата било би за Земљане равно самоубиству. Било им је потребно бар пет година предаха, али како да их добију?

— Све добро — рекао је Фајвер. — Имате карту и означило?

— Означило?

— Мисли на оловку — шапнуо је капетан.

— Ах, да... ево.

Генерал је извадио блок и оловку и ставио их на сто. Је-

дан од Фајвера је одмах стао нешто да шара.

Чекали су док је Фајвер неуморно цртао. Најзад је био готов. Спустио је оловку и показао на пуне линије на цртежу.

— Ми! — рекао је.

А затим на испрекидане линије.

— Ви!

Генерал се загледао у цртеж, трудећи се да докучи шта те линије значе.

— Господине — шапнуо је капетан — то ми личи на дијаграм битке.

— Јесте — казао је поносно Фајвер, који је очигледно имао добро чуло слуха. Поново је узео оловку. — Гледајте!

Простор између линија почео је да испуњава разним симболима, крстићима, тачкама, стрелицама. Кад је завршио, генерал је схватио: земаљска флота је била раздвојена у три дела и надала се у панично бекство.

— Јасно ми је — рекао је промуклим гласом. — Цртеж представља преглед битке на сектору 17. Половина наше петнаесте ескадре била је просто збрисана тога дана.

— Мала грешка — казао је Фајвер, истраго из блока лист са цртежом, згужвао га и бацио на под. Одмах је на новом листу стао да црта други дијаграм.

— Чекајте! — рекао је.

Опет је нацртао пуне линије, али су овога пута биле нешто друкчије распоређене. Сада се линија Земљана градала у две, које су ухватиле у клешта формације Фајвера, разбиле их и натерале у бекство. Пружио је цртеж генералу.

— Ви добро. Ви направили мала грешка.

Генерал није знао шта да мисли, па је похитао да поново напуни чаше.

Шта ли му ово значи, питао се. Зашто нам не каже шта стварно хоће!

— Тако одлично — казао је Фајвер, дижући чашу. — Ја цртати још.

Цртао је и цртао, показујући како се све може парирати нападима његових сународника. Најзад је рекао:

— Да ли могу нешто да питам?

— Питајте!

— Ако се будемо поново борили, зар се не плашите да ћемо против вас искористити ово што сте нам показали?

— Сјајно! — узвикнуо је Фајвер. — То баш хтети!

— Ви борити дивно — умешао се други Фајвер — само помало груби.

— Груби? — поновио је генерал.

— Да. Не треба учинити „пуп“ бродовима.

Напољу је одјекнуо топовски пуцањ, затим још један, али је то одмах покрила бука многобројних мотора.

Генерал је истрчао напоље. Шапка му је пала с главе, посртао је као пијан. Подигао је поглед и видео их како стижу, ескадра за ескадром.

— Прекините паљбу, идиоти! — заурлао је, али топови су већ били ућутали.

Бродови су слетали у савршеним формацијама. Генерал је то посматрао као окамењен, док му је ветар мрсио косу.

Неко му је додирнуо лакат. — Заробљеници — рекао је Фајвер.

Генерал је покушао нешто да каже, али кнедла у грлу то му није допустила.

— Нисте имали усисиваче — додао је Фајвер. — Ето зашто сте ратовали грубо. Али, ми вама дати усисиваче. Следећи пут играти добро.

Никакво чудо, помислио је генерал, што нису знали шта је то примирје и што су размену заробљеника схватили као враћање појединих шаховских фигура и њихово стављање на таблу за нову партију. Сад му је такође постало јасно зашто друге расе нису одговарале на позиве Земљана за стварање савеза против Фајвера.

Стајао је непокретан и гледао како бродови слећу на стеновито тло. Покушао је да их броји, али је убрзо престао, јер је био сигуран да ће ту бити сви које је Земља изгубила у рату.

— Ми дати вама усисиваче бродова и научити како их употребљавати — рекао је Фајвер. — Без штете по брод и људе.

Било је то нешто више него глупа игра, помислио је генерал... и можда уопште није била глупа. У сваком случају то је било боље него водити прави рат. Али, са тим њиховим усисивачима правог рата неће више ни бити. Неће бити потребно поразити непријатеља, довољно је „усисати“ га.

— Настављамо рат? — рекао је Фајвер забринут.

— Наравно — одговорио је генерал. — Ви одредите време за почетак. Да ли смо заиста добри у томе, као што кажете?

— О, да. Најбољи на које смо досад наишли. Сада бити још бољи.

Генерал се осмехнуо. То ће бити као ратовање наредника и капетана за шаховском таблом, помислио је.

Лупио је Фајвера по рамену.

— Вратимо се под шатор — рекао је. — Мислим да је остало још пића у балону.

Р. П. Т.

ХИТ

● Тражили сте песму ●

ХОЋУ СВЕ

У потрази за авантуром на
празној улици
Још један булеварски
пузавац са светлом на
стопалима
Млади бунтовник вришти и
нема времена за сумњу
У болу и бесу не налази
излаз
Не тражим много, чујем га
како каже
Морам да нађем прави
корак, ван своје стазе
Хоћу све, хоћу све и хоћу
сад

Слушајте сви ви, окупите се
Морам да направим план,
морам да вас продрмам
Само ми дајте оно што знам
да је моје
Чујете ли ме, људи, дајте
неки знак
Не тражим много, ако већ
хоћете истину
За будућност, за снове
младости
Хоћу све, хоћу све и хоћу
сад

Ја сам тврдоглав човек
За један људски век урадио
бих све
Нисам за компромисе и
приче
где и зашто се живи
Зато живим из све снаге и
дајем до краја
Не тражим много, ако већ
хоћете истину
За будућност, послушај крик
младости
Хоћу све, хоћу све и хоћу
сад

ИЗЈАВА
НЕДЕЉЕ

„Амерички музичар Џон
Денвер је пре неколико
година понудио по 10
милиона долара руским
и америчким
стручњацима за
свемирске летове да би
му омогућили путовање у
космос. Они су га
одбили. Он сада има 50
година, зарадио је
небројене милионе и
потпуно поштујем његову
похлепу и себичност због
те жеље да се прошета
свемиром. Наравно,
сажаљевам га, није ми
јасно како не схвата да
би било боље да тим
новцем помогне другим
људима.”

Блек Френсис (ex Pixies)

Дуплим албумом „Караван” нишко-београдска група „Галија” почетком маја месеца прекинула је две и по године дугу дискографску паузу. На плочи се нашло 17 нових песама а ту је и обрада врло лепе, изворне песме „Петлови” у оквиру које и „Галија” даје свој допринос третирању фолка у домаћем року. Плоча је снимана на Кипру, омиљеном излетишту Београђана, а овако амбициозан пројекат потпомогао је читав низ спонзора. Ни њихови следећи потези нису мање амбициозни. Планирано је да крену на серију концерата по Грчкој, Кипру, Румунији, Бугарској и крајинама. У нашим крајевима концертно ће се представити тек почетком јесени. О раду на плочи говори аутор музике и певач Неша Милосављевић:

— Песме на плочи су доста компликовано замишљене тако да смо у студију потрошили око 55 сати. Дуго смо се двоумили да ли да издамо обичан или дупли албум, па смо се одлучили за другу комбинацију јер смо схватили да треба нешто другачије урадити. Наравно, нисмо мењали наш стил. Текстовете је и овог пута радио Радоман Кањевац али се као аутор појављује и Предраг Милосављевић. Кањевац је решио да после ове плоче престане да пише за „Галију” а тако смо се и договорили пре једно седам година, када смо отпочињали сарадњу. „Галија” је за ових 15 година, колико је прошло од објављивања првог албума, израсла у велику групу и ми се тако и понашамо. Све је много амбициозније, окупили смо читав тим сарадника и трудићемо се да публици пружимо што више. На концертима ће нас пратити видео екипа која ће бележити наступе, албум „Караван” је објављен и на компакт диску а највероватније ћемо се са издавачком кућом ПГП РТБ договорити да се поново штампа наш први албум као и да се објави још једна компилација на којој би се нашле наше старе песме.

ПУТ
ПУТУЈЕ
КАРАВАН

Иштван
Хуло
у
свом
рају

Кућа
чамаца
данас

Не лете све птице на југ

ци околних салаша превозили
на путу обалу, где се налази-

На северу Бачке постоји место о којем ни туристички свет не зна готово ништа. А свакодневно поред њега пролазе путници хрлећи у Мађарску. Не походе га чак ни Суботичани у чијем се атару налази.

Живот је тако уредио да је Лудошкoм језеру човек окрећу леђа. А језеро се налази наомак Палићког, дође му скоро као брат близанац. Оба припадају истом – равничарском типу, муљевита су и плитка. Разликују се само по величини и, наравно, по изгледу околине. Од Палићког језера и околиша људи су направили рај.

Лудошко језеро је део не-такнуте природе. И када је већ такво дочекало модерно време, одговорни људи су одлучили да такво и остане. Нису погрешили.

Тако је временом Лудошко језеро постало царство птица, њихово станиште и успутна

станица приликом годишње сеобе са севера на југ.

Трагична свађа

Истину за вољу, у близини се налази село Шупљак, настало на месту некадашњег насеља Стари Лудош које је постојало још пре Суботице, недалеко су и салаши, али уз обалу језера нема никог. Само Иштван Хуло, обожаватељ и заштитник птица.

Тридесетшестогодишњи Хуло је званично службеник суботичке општине задужен да брине о човековој околини, незванично – Робинсон са Лудошког језера. Иако има породицу он највећи део времена проводи као биолог, истраживач, чувар Лудошког је-

**Један Пишта
пио је кућу д
гог Пиште и
дивљег Лудо
ког језера ст
рио необи
орнитолош
станицу**

зера и занесењак у свој оској кући на обали.

Кућу је купио као „кумаца“. Њен бивши власник Роко Иштван или Пишта (Иштван је од миља Г годинама је на обали језера, а чамце којима су се ста-

опасно наћи се у том делу током магле. За незналице су још опаснија плутајућа острвца са растињем. Довољно је стати на неко од њих и пропасти кроз растресито тло у муљ и – збогом свете!

Обала је местимично стрми одсек брега те уз непрегледни тршчар и плутајућа острвца језеро делује дивље. У измаглици приказ је чак аветињски.

Процењује се да је Лудошко језеро старо 30.000 година.

Вратила се брката сеница

Захваљујући Иштвану Хулу, Лудошко језеро је 1985. утемељено као орнитолошка станица, једна од најзначајнијих у Југославији (и оној бившој).

Поред 100 врста птица у пролазу, на Лудошком језеру се може видети још око 100 врста станарица и селица. Станарице су ту увек, селице се селе и опет враћају у току године.

Основни посао Хула и његових младих сарадника је да усправно разапетим мрежама хватају птице и да представнике врсте прстеноују. Затим их поново пуштају на слободу. Прстен се ставља на ногу и на плочици утискују подаци о времену и месту хватања, врсти пута на којем се птица налази и осталом што казује о животу врсте.

Ако је птица већ прстенована у другом крају Европе, њем дугачке мотке о дно. У северном делу језера које никада не мрзне опстају видре.

Северни део је велики тршчар, готово мочвара, те је подаци се преписују са прсте-

Пејзаж
Језера
– каткад
суморан,
више
леп

Трска
је
за
трскарнице
све

ЛУДОШКО СЕЛАНЦИ

на и обрађени шаљу у централни компјутер у Београд.

Цео посао око лова птица, прстеновања и читавања података траје од 15. јула до 1. септембра, и то сваки дан од шест часова изјутра до девет часова увече. Дневно се „сними“ око 100 а током целог периода 5.000 птица! Птице ударају у мрежу боје тршчара као у завесу и упетљају се. Треба их пажљиво ослободити да се не озледе. То односи највише времена.

Господин Хуло прича да су прошле године уловили једног трстењака непознатог за поднебље Југославије. Иначе, ова птица живи у Финској и западном Сибиру.

Ту је и велика колонија чап-

љи. Посебно је вредна жута чапља јер на постојећим стаништима у Европи изумире.

На Лудошком језеру се гнезди и ретка птица – модоровљанка која живи на северу Европе.

Плавокљуна пловка је сматрана изумрлом врстом у Европи и Азији. Постојбина јој је била на обали некадашњег Панонског мора. Од мора је остало Лудошко језеро и плавокљуна пловка се ту одомаћила. У Лудошу ју је доста давно открио Рихард Чорнои, апотекар из Суботице. Одстрелио је патку, препарирао и однео научницима у Беч. Више је нема ни на Лудошком језеру. Кажу да је виђена у пролазу изнад Палића. Ако

је има, има је само у Шпанији.

Брката сеница је за дом изабрала Лудошко језеро. Кад је између два рата немилосрдно сечена трска – изгубила се. Сада трску нико више не дира и сеница се вратила.

Селице-пролазнице враћају на Лудошко језеро у време сеобе само на одмор. Доспевају чак из Финске, Летоније, Естоније...

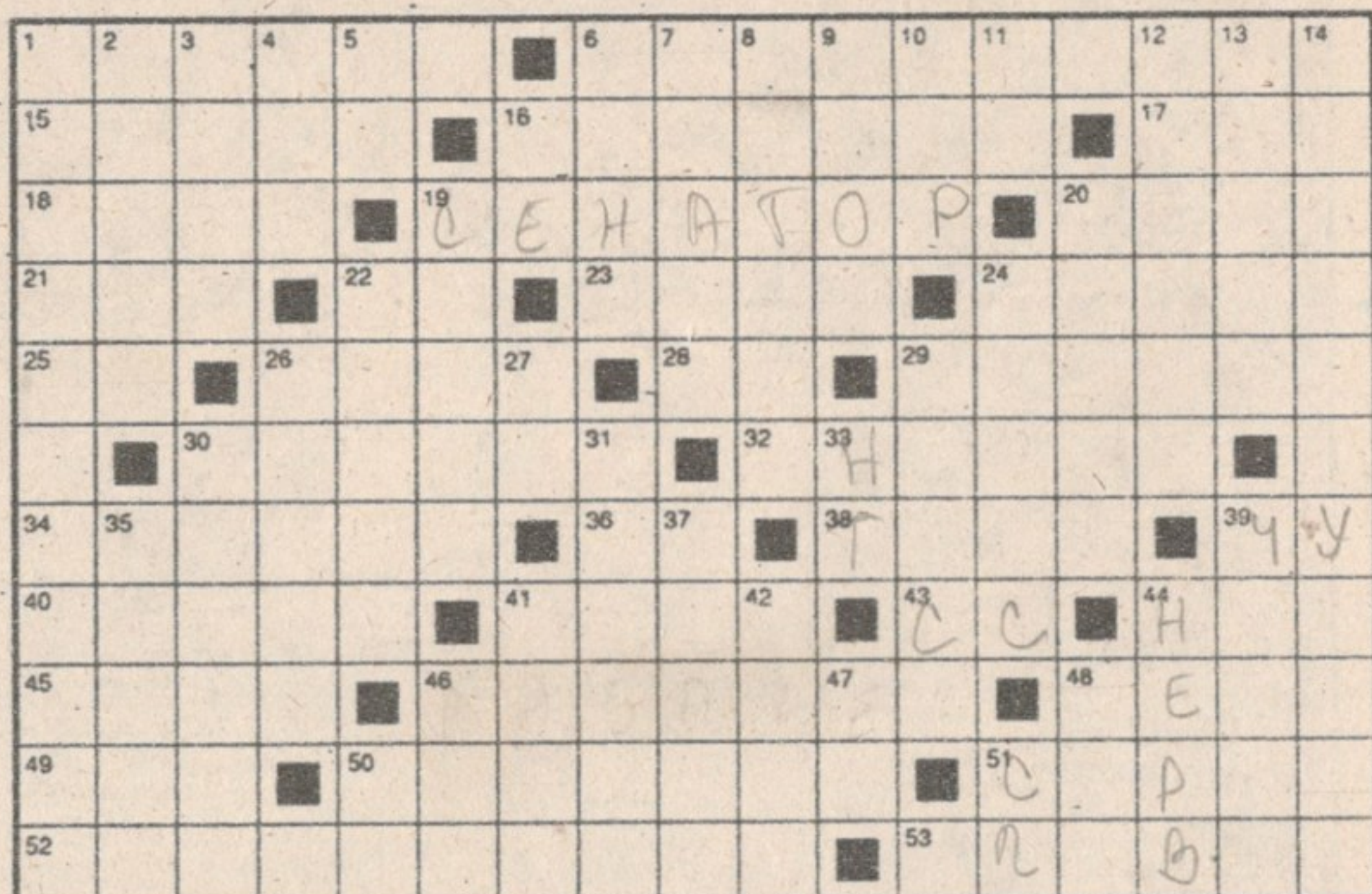
Уопште, Лудошко језеро је понајпре царство птица трскарница. Тако се називају јер им је тршчар станиште. Поједине врсте птица долазе у време сеобе на Лудошко језеро и задржавају се до пролећног повратка у своју домовину на далеком северу. Ако се језе-

ро зими не заледи, остају и паткарице које су претходно одредиле Африку за крај пута.

И тако сваке године. Ту је Лудошко језеро, ту су птице. Ту је и Иштван Хуло.

Миленко Тодоровић

ИЛУСТРОВАНА УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. ???, 6. ???, 15. ???, 16. ???, 17. Аријан одмила, 18. Митски латч, син Дедалов, 19. Члан сената, 20. Државна благајна, 21. ???, 22. Упишите: Ф.Л., 23. Амерички глумац, Ентони, 24. Брдо код Београда, 25. Земљишна мера, 26. Талог друштва, 28. Самогласник и сугласник, 29. ???, 30. Плаветнило, 32. ???, 34. Куја, кера, 36. Иницијали глумца Делона, 38. Име стрип-јунака Вилера, 39. Упишите Ч.У., 40. Име каратисте Јорге, 41. Италијански кошаркашки клуб, 43. Иницијали глумца Сталонеа, 44. Будимпештански стадион, 45. ???, 46. Наталитет, 48. Име глумице Филд, 49. Старојудејски краљ, 50. ???, 51. Очев брат, 52. Прочаркати ватру, поспешити ватру, 53. ???.

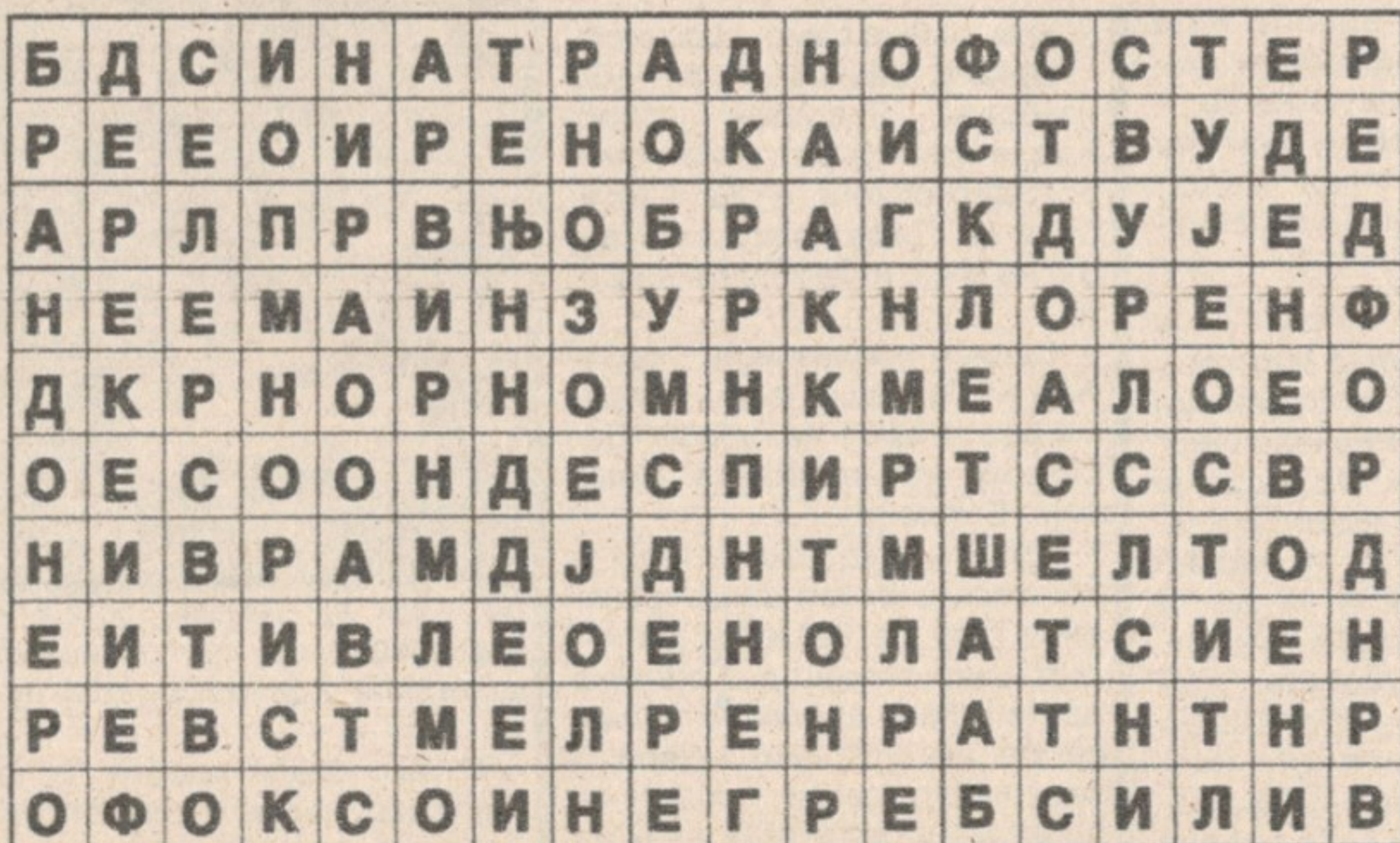
УСПРАВНО: 1. ???, 2. ???, 3. Припадник монголског племена, Аварин, 4. Заварено место, 5. Иницијали певача Крџића, 6. Цистерна, 7. ???, 8. ???, 9. Припадник народа на Кавказу, Осет, 10. Драз, 11. Упишите: Н.Ц, 12. Ситно суво тесто, 13. Примитиван плуг (мн.), 14. Име и презиме београдске глумице, 16. Име глумице Вест, 19. Знакови за поједине гласове, 20. Америчка глумица Линда, 22. ???, 24. Додатак уговору, 26. Јако невреме (мн.), 27. Последње слово и други самогласник, 29. Писмена потврда, атестат, 30. Прилазни пут, 31. Име певачице Тикарам, 33. Иницијали научника Тесле, 35. ???, 37. Коњ црне длаке, 39. Оплеменењено железно, 41. ???, 42. Раџина жена, 44. Живац, 46. ???, 47. Ауто-ознака за Сарајево, 48. ???, 50. Упишите З.У, 51. Скраћеница за: слично.

ОСМОСМЕРКА

У лику осмосмерке пронађите презимена 46 страних глумаца. Ако то добро урадите, неискоришћена слова, читана редом дају коначно решење - презиме глумца са слике.

АЛЕН, АСТЕР, БЕЛМОНДО, БЕРГЕН, БРАНДО, БРОНСОН, ВИЛИС, ВИТИ, ВОРД, ГАРБО, ДАГЛАС, ДЕ ВИТО, ДЕЈ, ДЕЛОН, ДЕНЕВ, ДЕ НИРО, ДЕПАРДЈЕ, ДЕРЕК, ЕВАНС, ИСТВУД, КВИН, КИТОН, КОНЕРИ, КРУЗ, ЛЕМОМ, ЛОРЕН, МАРВИН, МЕЈСН, МИНЕЛИ, МОНРО, НЕРО, НИКОЛСОН, НИЛСЕН, НОРИС, РЕДФОРД, РОРК, СЕЛЕРС, СИНАТРА, СТАЛОНЕ, СТРИП, ТАРНЕР, ТЕСТИ, ФОКС, ФОНДА, ФОСТЕР, ШЕЛ.

А Б В Г ПИТАЛИЦЕ

1. Седми пар можданих мишића, који регулишу покрете мишића лица, назива се...?

- а. бицепс
- б. фацијалис
- в. неурон
- г. панкреас

2. Морж се зове још и ...?

- а. морски коњ
- б. морско прасе
- в. морски слон
- г. морска крава

3. Главни град Канаде је ...?

- а. Торонто
- б. Монреал
- в. Квибек
- г. Отава

4. Како се зове старогрчки филозоф који је годинама живео у бурету?

- а. Диоген
- б. Демостен
- в. Демокрит
- г. Епикур

5. Михајло Пупин је рођен у Банату у месту ...?

- а. Идвор
- б. Мокрин
- в. Иђош
- г. Бочар

6. Колико играча у пољу има један одбојкашки тим?

- а. пет
- б. шест
- в. седам
- г. осам

7. Јован Јовановић Змај осим што је био писац и уредник новина био је и ...?

- а. адвокат
- б. лекар
- в. ветеринар
- г. судија

8. Од свих домаћих животиња највише зуба (44) има ...?

- а. коњ
- б. крава
- в. пас
- г. свиња

9. Дуван је пореклом из ...?

- а. Египта
- б. Кине
- в. Индије
- г. Америке

10. Како се зове јеврејски празник сећања на излазак из Египта?

- а. Сабат
- б. Пасха
- в. Толмуд
- г. Кабала

СПОЈИТЕ ПАР

Спојите градове и њихове реке.

1. Петроград	Темза
2. Праг	Нил
3. Варшава	Нева
4. Париз	Рајна
5. Лондон	Влтава
6. Беч	Тибар
7. Рим	Висла
8. Каиро	Сена
9. Киншаса	Дунав
10. Келн	Конго

СКАНДИ АСОЦИЈАЦИЈА

У свакој од укрштеница налазисе по један (посебно означен) појам. Сва четири заједно треба да вас асоцирају на коначно решење - појам са слике (означен бројевима од 1 до 9).

АУТОР-СЛАВКО БОВАН	★	ОРГАН ЧУЛА СЛУХА	ГЛАВНА ЦЕВ КАНАЛИЗАЦИЈЕ	АЛТ	КРУПНИ ФИЛМСКИ ПЛАН	ПЕШЧАНЕ ОБАЛЕ
ОТПУХИВАТИ, ПРАВИТИ ХУКУ	Х	У	К	А	Т	У ⁵
ПИСАЦ АНДРИЋ	И	В ²	О	ОГ ПИСАЦ ВИКТОР	О	Г
ДЕВОЈЧИЦА КОЈА СЕ ПОНАША КАО ОДРАСЛА	Ј	О		У		
АМПЕР	А	ЈЕДНАКО (ФФ.) ПРЕМДА МАКАР		Г		
НАУЧНИК ТЕСЛА	Н	У	К	О	Ј	А
ДАТИВ (СКР.)	Д	А	Т			
ПОГОДБЕНИ ВЕЗНИК	А	К	О			
РЕРНА	Р	О				

СКАНДИ АСОЦИЈАЦИЈА	ГЛУМАЦ БАЈИЋ	ТУРСКА КУПАТИЛА	ВАЖАН ЗАЧИН	ПИСАЦ ТРАГЕДИЈА	ЗЕЛЕНАШИ, ЛИХВАРИ	ОЛИВЕР ОДИЛА
★			С	Т	Б	О
НЕМОРАЛ			О	Р	О	Ј
НАША АФИРМАЦИЈА			МАРКА ФР. АУТА ЕРБЈУМ	А	Г	У
ГРЧКО СЛОВО	О	М	Е ³	Г	А	НАУЧНИК ЊУТН
ПРОШИРИВАТИ				У	Т	У
				У	А	С ⁷
				А	Ш	А
				Р	И	К

СКАНДИ АСОЦИЈАЦИЈА	КАМП ЗА АУТО-ПРИКОЛИЦЕ	КОМАНДИР ЧЕТЕ ОД СТОЉУДИ	НА ОНОМ МЕСТУ
НЕМАЧКИ ФИЛОЗОФ ФРИДРИХ	А	С ⁶	Т
ЈАПАНСКА КРАТКА ПЕСМА	У	Т	А
ГЛУМАЦ КРУЗ	Т	О	М
НИСКА ПОЧИВАЉКА ДИВАН	О	Т	О
КИКИНДА	К	У	О
ЈУЖНО ВОЂЕ	А	Н	А
РУБАЦ	М	А	Р
ДОБИТ ЗАРАДА	П	Р	У

СКАНДИ АСОЦИЈАЦИЈА	ПРЕНОСНА МЕНИЦА	РУШИТИ	ПОЧЕТНО СЛОВО ИМЕНА
2+1	Т	Р	И
ПРЕВРЕМЕН	Р	А	Н
			З
			У
★	С	В ⁸	Е
ЗАПАЉЕЊЕ СЛУЖО-КОЖЕ (МН.)	А	Т	Р
РОКЕР ПОП	Г	У	А
НАМИГУША, КАТИ-ПЕРКА	К	О	К
АНКОНА	А	Н	Т

ПОМИЦАЉКА

Наведена имена помакните пево или десно тако да у три узастопна усправна ступца добијете још три мушка имена.

МАТАН
МИЉАН
МИЛОРАД
РАША
АНАСТАС

РЕБУС

А А

МАЛА УКРШТЕНИЦА

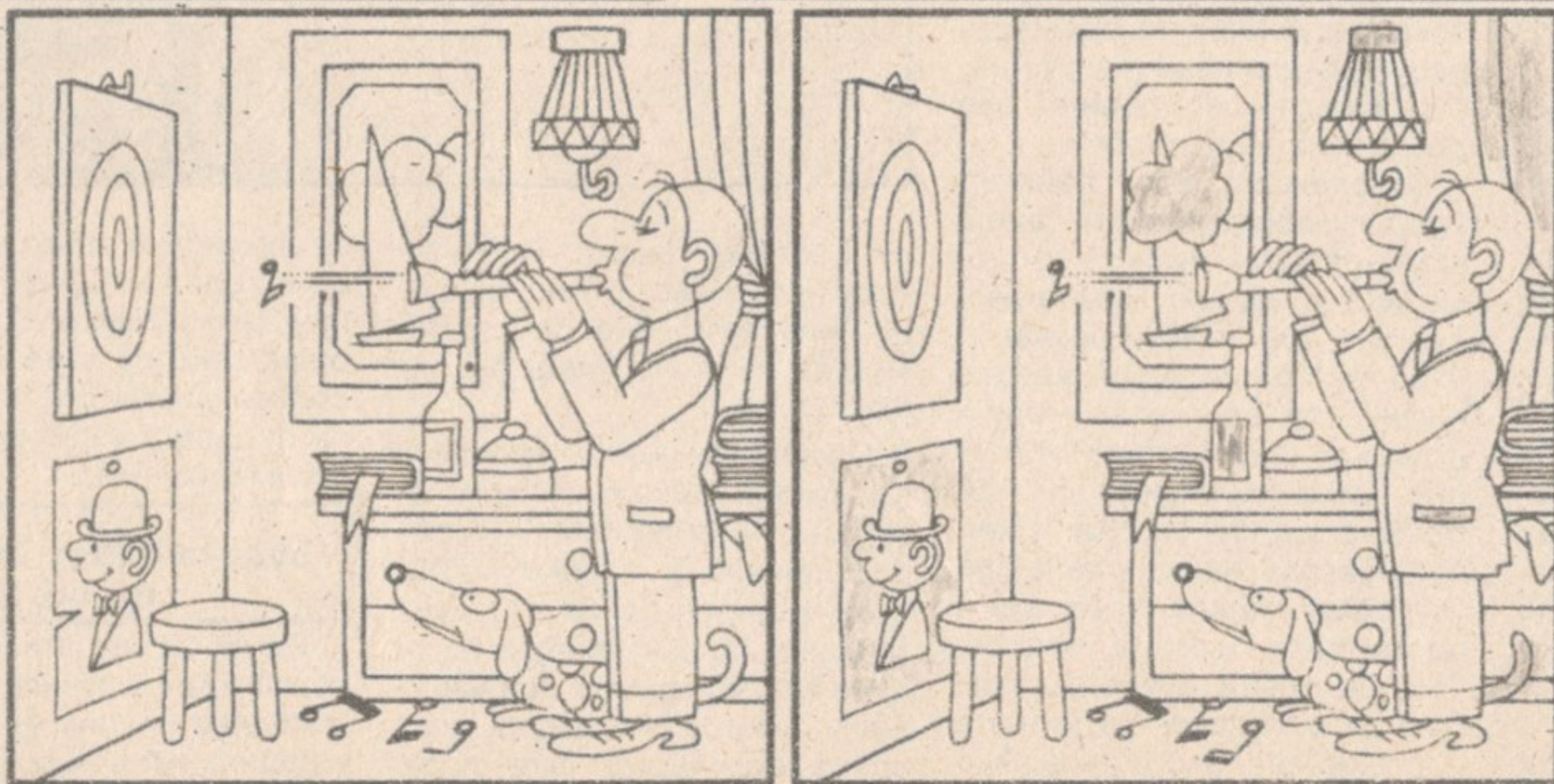
На слици је један јунак из серије "Бевебли Хилс". Његово име и презиме (7 слова) и име јунака из серије (5 слова) комбинујте са речима из пописа тако да добијете исправну укрштеницу. Потребно је одредити и положај једног црног поља.
АБ, АЛЕМА, АНИКО, ДОПЛАТА, ИРЕАЛАН, ЛАПОР, НАБРАНО, ОМАК, ОРУБА, ПЕК, ТАРАН.

1	О	П	Л	А	Т	А
	И	Р	Е	А	Л	А
2	У	К	П	Е	Р	И
	А	Б	О	М	А	К
	Ч	А	Б	Р	А	Н

КРИПТОГРАМ

КОЊИЦ
МИЛОСТ
ПОСАО
КРАВАТА
ШАРАН
ГНОЈ

ДЕСЕТ РАЗЛИКА

Он воли женку,
а она нојева јаја

РАЗМИШЉАЊА ЈЕДНОГ ЛЕШИНАРА

Прецизно и снажно
гађање у нојево јаје
све док тврда и
дебела љуска не
попусти, а за то
треба више
покушаја.

Ко би рекао, гледајући „пригласу“ фацу беличастог супа, омање орлушине прљаво-беле боје перја, да је баш то неугледно створење природа обдарила разборитишћу! Откако су природњаци, пре само тридесетак година, први пут запазили способности птице назване *Neophron percipiterus* она не престаје да привлачи пажњу јер у целом пернатом и крилатом свету, па и шире, није уочено нешто слично.

Најкраће речено, поменута грабљивица служи се камењем као оруђем и то на начин који без икакве сумње показује да она уме да размишља. Прича се догађа у срцу афричке саване и од памтивека до данас одвијала се небројено пута увек по сличном сценарију, рецимо после великог пожара. На спрженој земљи из које штрчи тек понеко преостало стабло бодљикавог багрема леже лешине гмизаваца и понеког младунчета антилопе које, још несигурно на ножицама, није успело да сустигне стадо у паничном бежању пред ватром. Тај језиви приказ права је срећа за лешинаре, како оне четвороножне попут шакала, тако и за орлове који се брзо створе на попришту богомдане гозбе.

Нико од њих уопште и не обраћа пажњу на нојева јаја која се исто тако нађу понегде остављена од тата-ноја који углавном на њима лежи. Уосталом, љуска нојевог јајета толико је чврста да је немогуће пробити је ударцима и најснажнијег кљуна, а само јаје превисије је крупно да би стало било у кљун или чељуст. И сад, ко се досетио да би баш то јаје било сјајна гозба – беличасти суп. И ко је одлучио да нађе начин како да до гозбе допре – опет тај исти мајушни орао не много већи од кокошке! Поређења

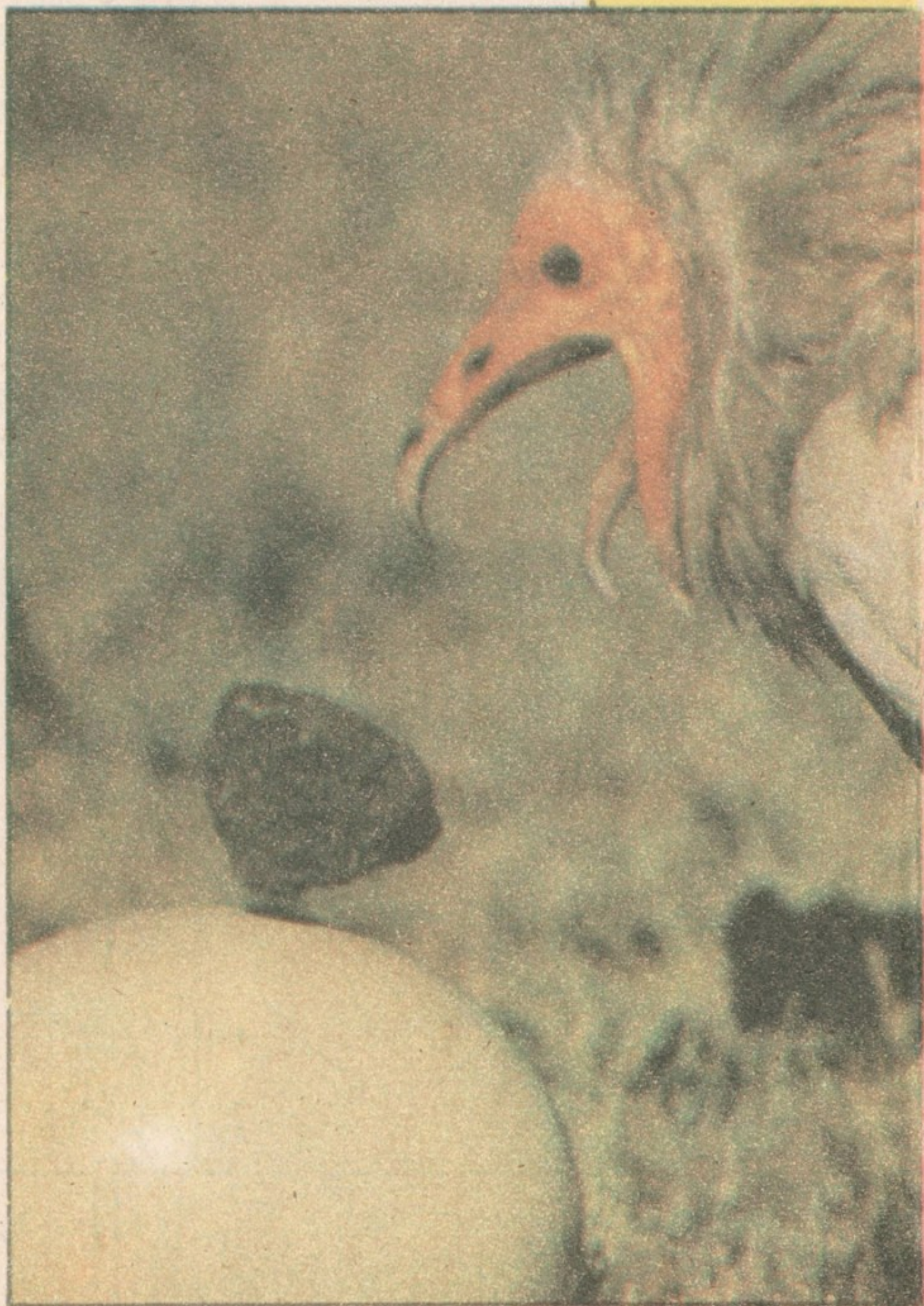
Да ли беличасти супови, необичне птице грабљивице, поседују интелигенцију људи каменог доба? По свему судећи – да, гласи запањујући одговор!

ради, иако се то на сликама одлично види, рецимо да у једно нојево јаје може да стане око османаест кокошијих.

Грабљивац – ценглмен

Ево шта чини паметни беличасти суп. Док други брсте лешине, он најпре одлази у потрагу за неким каменом. Осматра, тражи, бира најподеснији, удаљивши се и далеко од јајета које му чак више није ни у водокругу. И тек када је по свом нахођењу нашао најбољи, оштар и довољно тежак камен – суп га узима у кљун, враћа се до места где лежи јаје, диже увис и циља. Прецизним гађањем он погађа јаје. Обично један ударац није довољан, па суп наставља „бомбардовање“ све док љуска не попусти!

Забележено је да понекад овај лукавац користи више каменова док не успе у ономе што је наумио. Чим је разбио јаје, он кљуном разваљује то место скидајући делове љуске све док се не начини довољно широк отвор. И сад, оно најзанимљивије: суп се одмиче да би „трпези“ пришла његова женка која је све то време стајала по страни и посматрала његове напоре. Она се слади обилатом гозбом до миле воље, а за њега – шта остане, ако остане. Ако

не остане ништа, он ће штрпнути мало с неке лешине, или већ како се снађе, можда из неког следећег јајета.

Овакво понашање беличастог супа изазива и дивљење и чуђење и узбуђење, јер нешто слично у птичјем свету није познато, па ни у животињском, ако изузмемо поједине врсте мајмуна. Промисљену употребу камена као оруђа беличастог супа први

су запазили и описали етолози Џејн Годад и њен супруг Хуго ван Лавик. Њихова запажања објављена су у неколико часописа широм света и изазвала су право узбуђење у круговима научника.

Људска памет „против“ птичје

Да ли су ове птице некада, ко зна када, научиле овако да поступају или им је природа уградила неки недокучиви ген

Напрслу љуску суп довршава кљуном и почиње да љушти...

Најзад је отвор довољно велик да кљун може слатко да брсти садржај!

који им све диктира? Ако су научиле да налазе и лупају нојева јаја — када је то било и како преносе знање „с колена на колено“? То су само нека питања која су одмах искрсла. Уследили су огледи не би ли се пронашли одговори, а добила се само додатна задивљеност пред овом новом загонетком природе.

Један такав оглед извела је трочлана екипа коју су чинили орнитолог (познавалац птица) Босвел и репортери Марко Павезе и Серђо Фругис, крајем маја 1977. године. Да би искушала птичју памет, људска је смислила ово: идемо негде где обитавају беличасте супови, али где нема, и никада није било нојевих јаја која ћемо им подметнути!

Ова врста орлова живи, осим у Африци, и понегде у медитеранском појасу, на југу Италије, на Сицилији и у Шпанији. Екипа је одабрала Естрамадуру, ужарену област на Пиринејском полуострву, и упутила се тамо са прегршт „нојевих“ јаја од гипса. У то доба године паметни супови управо се гнезде. Кад је стигла на место опита, екипа је испунила „јаје“ тако што је усула у њега садржај осамнаест кокошјих и пажљиво га поставила у близини неке угинуле овце. Пет дана и ноћи није се догађало ништа, а онда је током ноћи јаје — нестало. Нико ништа није ни чуо ни видео. Поновили су поступак, кад, следећег јутра — опет исто.

Ово је снимљено за време опита у Естрамадури, а јаје је направљено од гипса.

Трагови су говорили да је, по свему судећи, нека лисица покварила експеримент. Преостало је само још неколико „јаја“, на несрећу оштећених током путовања...

Пршута и јогурт у јајету

Ипак, нико није желео да одустане, мада до тог часа беличасте суп није ни по чему одавао чак ни своје присуство у ближој околини. Пошто више није било кокошјих јаја у довољном броју да се напуни „нојево“, неко се досетио да у ту сврху послужи храна коју су носили за доручак. „Јаје“ је тако напуњено пршутом и јогуртом од ананаса... Пажљиво окрпљено и залепљено, опет је постављено на исто место. Одлучили су да га не испуштају из вида. Текао је осми дан боравка у Естрамадури.

Када је већ изгледало да ће се и он завршити као протеклих седам, негде око пет по подне они су се појавили! Нико их није чуо, ни шумом крила нису пореметили тишину, наједном као изникле неким чудом, указале су се њихове жуте главе у трави, баш поред „јајета“: „муж“, „жена“ и „дете“. Неко у екипи приметио је да су се створили нечујно као лопови.

Женка се прва упутила према големом „јајету“, док је мужјак одмах дограбио камен у кљун, пришао и бацио га на плен. Обоје су затим почели да кљују по љусци која није издржала, а онда је женка почела својим кљуном да штрпка мужјаков исто као што птићи у гнезду траже да једу! На то је он пронашао нови камен и то метрима далеко од „јајета“, испробао га равно четири пута, узео у кљун и са тако одабраном „алатком“ приступио „јајету“.

Било му је потребно чак петнаест гађања — сва је прецизно извео — док гипсана љуска није најзад попустила. Чим је то постигао, измакао се, а пришла је она и у сласт све појела!

Када је све почистила, он је поново нашао камен и њиме гађао празну љуску док је ни-

је разбио у парампарчад. За то му је требало чак десетак гађања.

Може и црвено, само да је нојево

Наредних дана птице су редовно долазиле и увек налазиле „нојево“ јаје, понекад кокошија, а понекад и оба. Женка је волела и једна и друга. Једном приликом појела је чак једанаест од дванаест остављених кокошјих јаја! Никада, а оглед је трајао данима, она није ни покушала да сама разбије „нојево“ јаје. Чак се догодило да наиђе сама, приђе јајету и кљуцне, а затим се удаљи и доведе мужјака који би се бацио на посао.

На крају експеримента чланови екипе покупили су камење које је он користио за те подухвате, иначе пет „нојевих“ јаја било је постављено и он их је сва разбијао на исти начин. Било је укупно девет каменова од којих је најлакши имао 275 грама, а најтежи чак 880. Иначе, младунче које се заједно са родитељима појавило два пута није се уопште занимало за јаја: оно је кључало по лешини овце!

Тако се показало да ове птице и у Европи неким недокучивим чулом уочавају баш нојево јаје макар било вештачко и на исти начин као њихови афрички сродници траже и налазе решење да се домогну садржаја унутар чврсте љуске. Зашто женка ама баш никада не покушава сама да разбије јаје потпуно је недокучиво, исто као и чињеница да ове птице разазнају управо јаје макар било обожено у црвено, као у једном другом испитивању, и не на срћу, на пример, на камен иако савршено обао и беле боје.

Природа је толико пуна тајни да чим се једна докучи, нека друга искрсне, или како је Шекспир рекао у „Хамлету“: „Толико има ствари у Свемиру о којима ни филозофи појма немају“!

Тајне беличастог супа, ето, део су тог неосвојеног Свемира...

Припремила: **М. Крстуловић**

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Скупо је постати пилот

Чини ми се да је „Забавник“ прошле године објавио да школовање на Академији за пилоте у Вршцу кошта 32.000 долара. Мене занима да ли је само цена услов за пријем у ову школу, и да ли је овај износ промењен.

Б. СТУПАР
Ужице

Пре отприлике две године писали смо о висини износа који је потребан за школовање пилота на Академији за пилоте у Вршцу. Тачно је да је износ био 32.000 долара што је веома висока цена да би се дошло до пилотске униформе. Мали број наших држављана могао је да плати овако високу школарину. И тада, као и данас, полазници пилотске школе у највећем броју су страни држављани. Наравно да цена школарине, која износи 50.000 долара, није једини услов за похађање ове Академије за пилоте. Потребно је, као и раније, челично здравље које проверава веома строга лекарска комисија. Морамо напоменути да школовање за пилота на сличним академијама на Западу кошта најмање 120.000 долара.

Академија у Вршцу, у условима изолације наше земље, увела је једну новину: најкраћа могућа обука за оне који желе аматерски да се баве пилотирањем кошта 1.600 долара.

Опасни штенећак

Добио сам за рођендан најдражи поклон – малог Лесија са педигреом (шкотског овчара), али ми тата не дозвољава да га изводим у парк и покажем друговима, каже: оболеће од штенећака и угинуће. Зашто је тај штенећак тако опасан и како се добија?

ГОРАН
Нови Београд

Тачно је да младог пса могу, поред штенећака, да снађу и друге болести, на пример: лептоспироза, заразни хепатитис и парвовирусни гастроентеритис, које могу да буду кобне по њега. Да бисте га сачували од њих, штене треба вакцинисати чим престане да сиса мајчино млеко.

Вирус штенећака је сродан вирусу грипа, не може да зарази човека, али од њега могу да оболе све четвороножне животиње. Симптоми штенећака су: црвенило очију, кашаљ, висока температура и безвољност. Штене се обично зарази путем органа за дисање и варење. Инкубација обично траје око недељу дана.

Ко је први?

Недавно је отворен тунел испод канала Ламанша, што је велико дело људских руку. Занима ме ко је први дошао на идеју о копању сувоземног пута испод овог морског теснаца.

ДРАГАН ГАВРИЛОВИЋ
Трстеник

Планови да се изгради сувоземни пут испод канала који најкраћим растојањем дели енглеску обалу од француске настали су много раније него што се обично мисли. Прву идеју да се прокопа тунел испод Ламанша изложио је француски инжењер Никола Десмаре још 1802. године, али прве пројекте урадили су 1864. инжењери Том де Гамон, Француз, и Енглец сер Џон Хоксхо. По прихваћеним плановима, осамдесетих го-

дина прошлог века започето је копање тунела код Фолкстоуна, али су због бучне кампање великог броја Британаца радови били убрзо обустављени. Разлог безбедност коју гарантује Ламанш.

Данас тунел испод Ламанша иде истом трасом коју су 1864. пројектовали француски и енглески инжењери. Путо-

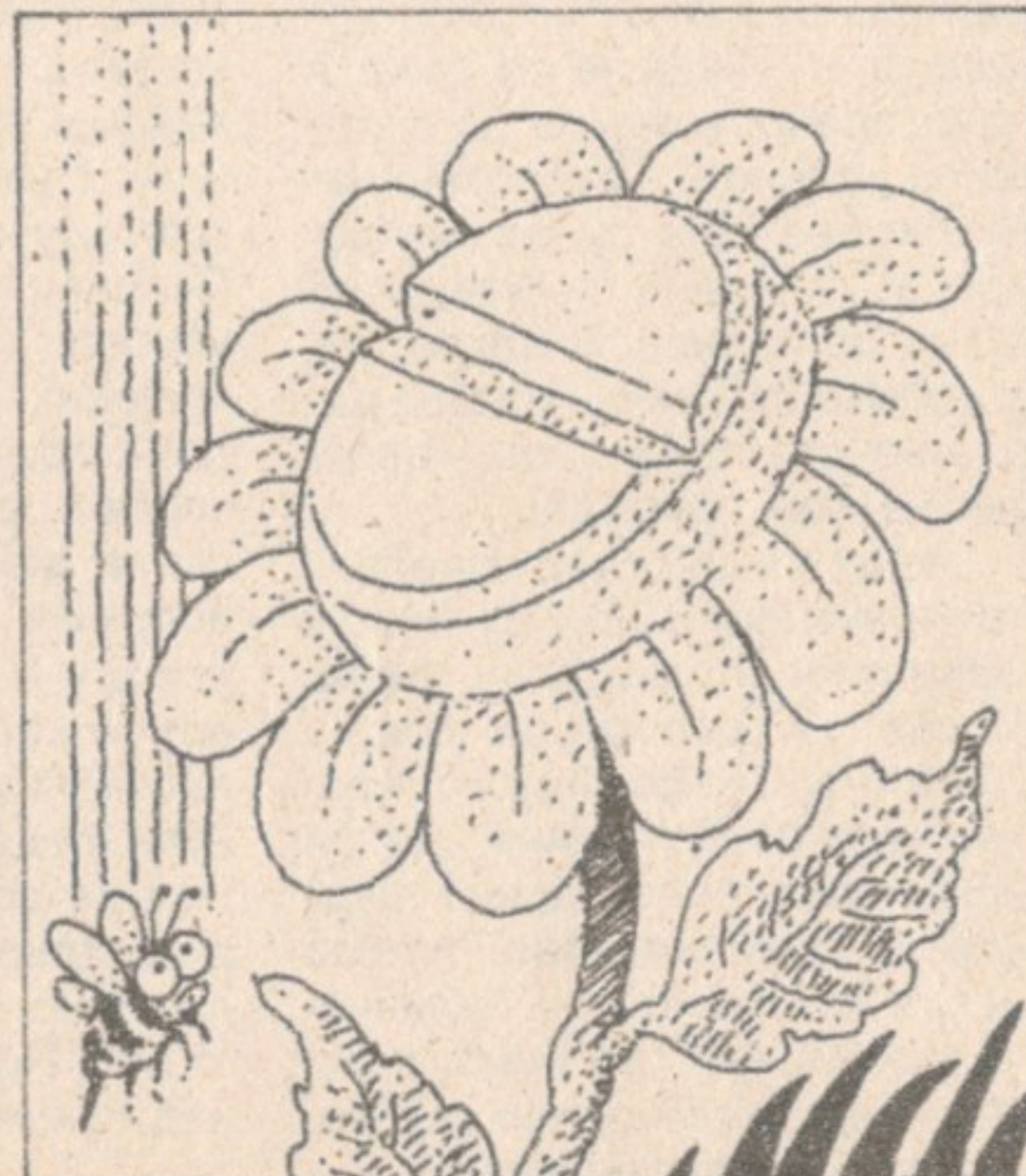
вање возом кроз тунел трајаће пола сата. Трака за путничке аутомобиле биће завршена до краја ове године.

Да ли аспирин годи цвећу?

Од многих својих другарица чула сам да се цвеће у вази много дуже одржи када се у воду стави било какав аспирин. Моја мама каже да је то којешта, па вас молим да ми кажете ко је у праву.

БУБА
Котор

Савет да аспирин продужава свежину цвећа у вази може да се нађе у многим приручницима за домаћице. Неки научници су, наводно, утврдили да аспирин растворен у води затвара микроскопски ситне поре на лишћу кроз које, иначе, вода испарава. Они чак саветују да се за време сушних периода поља прскају раствором аспирина који ће смањити испаравање и сачувати влагу. Многи ову тврдњу прихватају са великом резервом, а ко је у праву најбоље је да сама провериш.

Велике гладнице

Недавно сам читао неку причу, наводно истиниту, у којој пише да су рибари из стомака једне уловљене ајкуле извадили две металне полуге поред још много разноврсних предмета. Да ли је истина да ајкуле заиста гутају све на шта наиду?

СЛАВЕН СУБОТИЋ
Батајница

Ајкуле заиста важе за најпрождрљивије становнике мора и неке њихове врсте, на пример тигар-ајкула, гутају све до чега дођу, без обзира да ли је то риба, рак, морска корњача, конзерве и разни други отпади. Њихова прождрљивост на изглед је бесмислена, али је познато да ова ајкула сву прогутану „храну“ избацује полусварену, брзо празни стомак и још брже га пуну, и тако у круг. Познато је да ајкуле гутају и сјајне предмете, па је могућност да се то догодило и са металном полугом из приче коју си читао.

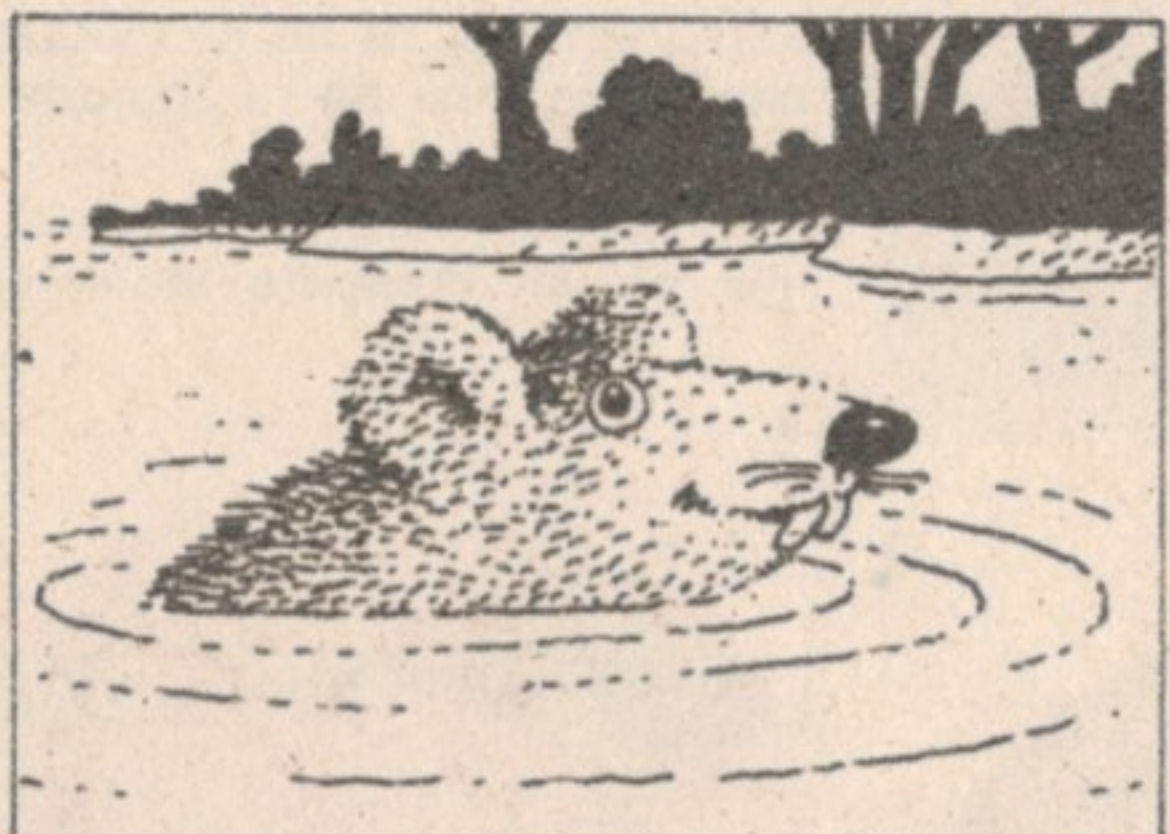
Занимљиво је напоменути да се две највеће представнице ове врсте – циновска и кит-ајкула – хране планктонима, јатима малих риба и разним ситним љускарима.

Нутрија – дабар

Да ли је истина да је нутрија настала укрштањем зеца и једне врсте воденог пацова.

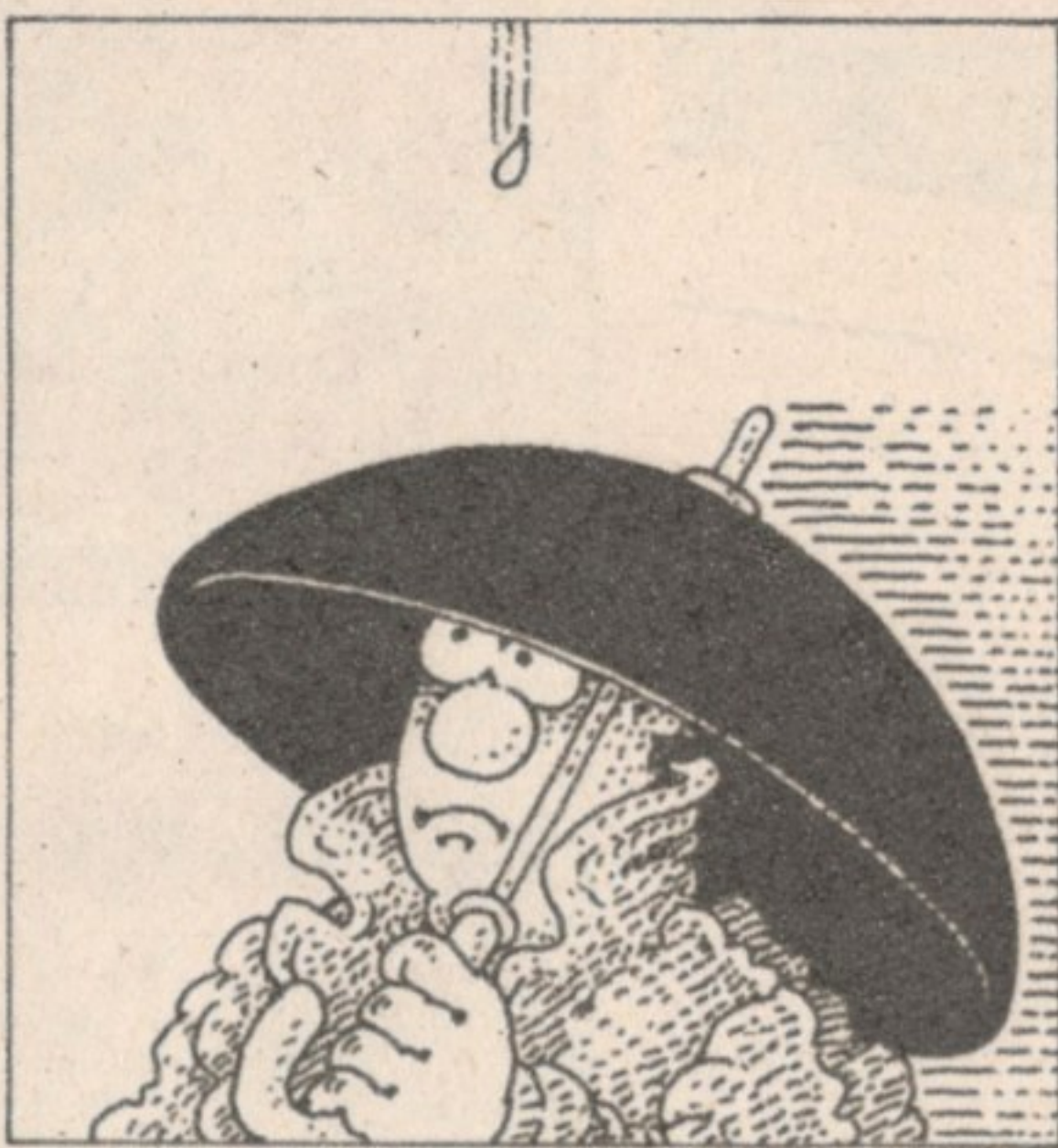
С. КОВАЧЕВИЋ
Повљенац

Постојбина нутрије, врсте барског дабра, је Јужна Америка. Најраспрострањенија је у Перуу с обе стране Анда. Тело ове водене животиње је круп-

но и дугачко до 60 центиметара, али половина дужине отпада на реп. Нутрија има веома фино доње крзно преко кога се налази груба дужа длака. Ово његово доње крзно је веома цењено у крзнарској индустрији, па се нутрија свуда у свету гаји као индустријска животиња. Код нутрије задње шапе између прстију имају пловну кожицу која им омогућава да у води, где проводе највећи део времена, буду веома спретне. Своје животно станиште праве у јазбинама на самој обали бара или река. Ту женка на свет доноси младунце и позната је као веома привржена њима. Храни се одређеним биљним плодовима.

Према томе, нутрија је врста дабра и није настала никаквим укрштањем зеца и воденог пацова.

Црквице и Саламанка

Знам да је место Црквице у Кривошијама, изнад Боке которске, најбогатије у Европи са падавинама у току једне године, али ме занима које је место у Европи најсушније током једне године.

РАДЕ ВУЛОВИЋ
Прибој

Место са најмањим процентом падавина у току једне године је Саламанка у Шпанији, провинција Кастилија. Свега 290 милиметара атмосферског талог годишње заиста је веома мало у односу на 5000 милиметара колико годишње падне на Црквице изнад Рисна. У овом делу Боке которске постоји и село које се зове Мокрине (изнад Херцег-Новог), чије порекло имена није потребно објашњавати.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

сканди асоцијација: свети сава - хукати, иво, ог, лолита, а, егал, никола, дат, ако, рор - растко, аморал, да, ами, омега, шири-ти, час, ара, рик - аст, ута, том, отоман, ки, опа, ананас, марама, приход - три, ран, ази, светац, катар, иги, ај, кокета, ан, тил, помицаљка: милан, аљоша, тарас, ребус: паравани (пар а вани), мала укрштеница: доплата, иреалан, лук пери, ађ, омак, набрано, десет разлика: ексер који држи мету; поцепани постер; једро на броду; абажур; налепница на флаши; џеп на сакоу; завеса; реп код пса; скути код сакоа; тачка у дну слике, криптограм: клокан, (узима се прво слово из назива животиње учухуреног у наведеном појму), илустрована укрштеница: клавир, талични том, левак, магарац, ари, икар, сенатор, ерар, зар, фл, квин, авала, ар, олош, ац, ананас, ч, прираст, сели, аса, застава, стриц, разбуктати, оловка, осмосмерка: њумен абвг питалице: 1б, 2а, 3г, 4а, 5а, 6б, 7б, 8г, 9г, 10б, спојите пар: петроград - нева, праг - влтава, варшава - висла, париз - сена, лондон - темза, беч - дунав, рим - тибар, каиро - нил, киншаса - конго, келн - рајна.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2217

YU ISSN 0032-339X

Први број »Политикиног Забавника« изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа »ПОЛИТИКА«
11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник

Зефирино Граси

Директор »ПОЛИТИКЕ«

Хаџи Драган Антић

Председник комисије »ПОЛИТИКА«

др Живорад Мишовић

Уредник сатрија

Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник

Соња Јашовић

Редакција

Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Мишић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција

Душан Глушац, Радоје Савић,

Зоран Петканић и Радана Весовић

Секретаријат

Зорица Филиповић

Дописници »ПОЛИТИКЕ« из иностранства:

Борко Гвозденовић (Москва), Дарко Рибникар (Париз), Душан Пешић (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Душан Симић (Лондон), Слободан Александрић (Рим), Петар Илић (Пекинг), Радислав Ђук (Атина), Жарко Ракић (Беч)

Редакција »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«
Македонска 31, 11001 Београд,

Поштански фах 124.

Телефони: секретаријат 3224-471, редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761, претплата: 3228-776. Маркетинг агенција: Македонска 31/1, телефон 3220-645.

Рукописи, фототрафије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 7,80.- 3 месеца 23,40.- 6 месеци 46,80.-

Претплата на жиро рачун број 4081-603-342104, уз обавезну назнаку НИП »ПОЛИТИКА« — ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП »ПОЛИТИКА« убудуће искључиво прима претплату преко »EINS PLUS ZWE« GmbH in GR, Frankfurt/M DEUTSCHE BANK AG., Ffm. (BLZ 50070010)

За DEM - Конто 0924308

За USD - Конто 05092430801

Копију уплате ОБАВЕЗНО послати на факс

број ++ 381 11 3228 776 или на адресу:

»ПОЛИТИКА« — ПРЕТПЛАТА

11000 Београд, 29. новембра 24/1

Годишњу претплату на лист не примамо.

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 40.-
СР НЕМАЧКА	DEM 90.-
ШВЕДСКА	SEK 380.-
ФРАНЦУСКА	FRF 210.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.-

Трошкови АВИБО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

„Трагом наших предака '94“

● Секција друштва за неговање традиција ослободилачких ратова Србије 1914–1918. године, која постоји при Основној школи „Сава Керковић“ у Љигу, обележила је ове године осамдесетогодишњицу Колубарске битке организованим програмом – походом под називом „Трагом наших предака '94“.

На просторима села Шутци, Калањевци, Дићи, све до Рајца одвијала се Колубарска битка која је у свим историјским записима забележена као судбоносна за српски народ. Тих дванаест дана, почев од 3. децембра 1914. године, били су заиста судбоносни јер је малобројнија српска војска успела да порази аустроугарску и потисне је са ових простора. Много је српских јунака из овог краја пало у Колубарској бици, и готово да нема куће која неког свог није тада изгубила.

Секција је организовала веома успео ликовни конкурс за ученике основних школа Србије са задатком темом – Колубарска битка. Одзив је био више него успешан – приспело је око 300 радова у различитим ликовним техникама. Жири је наградио пет најбољих и донео одлуку да овај конкурс постане традиционалан. Организована је изложба 70 одабраних радова која је имала велики број посетилаца.

Други део награде било је учешће у походу „Трагом предака“. Ученици Основне школе „Сава Керковић“ из Љига са својим вршњацима, победницима ликовног конкурса и гостима из суседних општина, током три дана (од 4 до 6. маја) обишли су линију фронта из 1914. године – Шутци, Калањевци, Дићи, Рајца.

get a АДУТ БОЈ 1

У прошлом броју писали смо о шминкању лица и очију, а за овај смо оставили нешто што је многим девојкама адут број 1 – уста. Ако су баш она она што је најлепше на вашем лицу и ако због тога желите да их истакнете, показаћемо вам три начина како да то урадите. Водите рачуна о једном врло важном правилу: никада не покушавајте да истовремено истакнете и уста и очи. То добар make-up не дозвољава. Једноставно, изаберите чему ћете дати предност. У противном, личићете на лутку а не на себе!

Дуготрајност ружа

1. Нанесите руж на уста, а затим преко њих благо притисните папирну марамицу да би „покупила“ вишак кармина и оставила таман толико подлоге колико је неопходно за следећи корак а он се састоји у наношењу пудера на усне.

2. Наношењем пудера добија се неутрална подлога за боју ружа коју сте изабрали, а у исто време он ће вам омогућити да вам руж дуго остане на устима, да се не скида, размазује, или да га „поједете“.

3. Преко благо напудерисаних усана нанесите жељени

new look

руж и видећете како овако припремљена подлога одлично држи

4. Ако желите, можете да додате мало, сасвим мало, сјаја како бисте избегли ефекат „тек поједеног бурека“

Исцртавање

Исцртавање се ради јачом оловком када желите да увећате уста (пазите да с тим не претерате јер жабе нису у моди) или оловком боје тена или светлоружичастом ако желите да их мало смањите, односно дотерате неку линију. Иначе, исцртавање усана оловком било је главни фазон лепотица немог филма, далеких „лудих“ двадесетих када се професионална шминка и појавила. Уста су се исцртавала у облику срца, и то што нападније то боље шти у поређењу са данашњим трендом изгледа прилично смешно. — Оно о чему треба да водите рачуна: за исцртавање је потребна вешта рука.

1. Нанесите на усне течни тен, не много мастан, или беж

коректор како бисте добили неутралну подлогу

2. У зависности од тога какав ефекат желите, јачом или блеђом оловком исцртајте жељени облик при чему водите рачуна да ипак изгледа природно

3. Премажите уста ружем у боји оловке (избегавајте црне или смеђе оловке у комбинацији са светлоружичастим или, што је још горе, бледим ружевима)

4. Препоручљиво је да вишак ружа упијете папирном марамицом или да употребите сувљи руж како бисте постигли „мат ефекат“ што је врло IN и врло блиско природнијем LOOK-у

Усне у две боје

1. Припремите подлогу и исцртајте контуре оловком

2. Премажите уста ружем у боји оловке. Добро је да руж буде више „мат“

3. Светлијим ружем са мало сјаја премажите цела уста или само ону усну коју желите више да истакнете.

Дијана Мацура,

креатор Модног студија CLICK

ЋАО, ДРАГИ МОЈИ!

Коначно, стигосмо до краја школске године и програма GET A NEW LOOK: у Бункеру у Дому омладине Београда наша екипа вас чека још само сутра и то мање-више у сталној поставци. Дакле, биће тамо, као и увек, шминкер Гордана Радовић, чувена по томе што никад не касни и презире кратку косу, а одмах после ње својих тридесет минута искористиће фризер Владимир Благојевић који ће, као и обично, покушати да објасни зашто дуга коса на главама наших тинејџерки није фризура. Колика је моћ убеђивања иначе веома омиљеног Владимира најбоље ће посведочити Ивана Калац, једна од девојака која је, долазећи у Бункер, кренула путем славе. Дакле, на Владино наваљивање, одрекла се, и то јавно, на такмичењу најбољих фризера Србије, косе коју је пуштала шест година. И, шта се догодило? Имала је част

да фризуру на њеној глави прогласе за најбољу, а о севању блицева и зујању (нечујном) камера да и не говоримо. Рејтинг међу припадницима мушког пола нагло јој је порастао после силног појављивања на малим екранима наших тв пријемника. Исто се, чујем, догодило и другим НАШИМ девојкама које су, долазећи суботом у Бункер, имале прилику да постану манекени и фото-модел. У, такође НАШИМ, емисијама. Надам се да сте их гледали недељом у петнаест до четири на ТВ ПОЛИТИЦИ. Осим у ЗАБАВНИКУ, GET A NEW LOOK се, ето, изборио за своје место на малим екранима. Захваљујући томе, сви ви који не живите у главном граду а „хватате“ ТВ сигнал ПОЛИТИКЕ, могли сте да научите понешто што се тиче вашег изгледа. И да, у складу с тим, набаците нови look ако нисте задовољни старим.

Ваша MISS TEENAGE

ТОТАЛНИ

look

Као што је већ Miss Teenage рекла, Ивана Калац је једна од девојака које су захваљујући доласку у Бункер у тоталу променила свој look. На слици је са фризером Владимиром Благојевићем који је и највише заслужан за њен нови имиџ. Фотографија је иначе направљена на такмичењу за најбољег фризера Србије на којем је Владимир, упркос томе што има само 19 година, проглашен за најбољег.

